

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie a andragogiky

Ideologie a praxe Stran zelených
(Ideology and praxis of the Green parties)

Česká Strana zelených

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Petra Přidalová

Vedoucí práce:
Mgr. Martin Fafejta, Ph.D.

Olomouc 2008

Autorské prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Martina Fafejtu Ph.D a uvedla v seznamu literatury předepsaným způsobem všechny použité literární zdroje.

V Olomouci dne 28. 3. 2008

Petra Přidalová

Na tomto místě bych chtěla srdečně poděkovat vedoucímu své diplomové práce Mgr. Martinu Fafejtovi Ph.D. za pomoc a odborné rady během mého psaní.

Anotace

Většina ekologických stran vznikla přeměnou z hnutí, která byla zaměřena na nějaký problém z oblasti životního prostředí. Ve své práci se zaměřím na českou Stranu zelených. Uvedu zde však i vznik a vývoj německých Zelených, protože měli velký vliv na českou SZ a na jejich formování je možné dobře vidět přerod hnutí v etablovanou politickou stranu. Cílem této práce je nejen ukázat složitou cestu českých Zelených v parlamentní politickou stranu, jejich postavení v rámci evropských zelených stran, ale především vztah mezi „zelenou“ ideologií, jejich možnostmi uvést ji v praxi a možný vliv těchto „zelených“ idejí. Docházím ve své práci k závěru, že Strana zelených má na české politické scéně omezené možnosti prosazovat své programové cíle, ale i tak se jí daří některé z nich postupně naplňovat, ovšem její případný vliv na českou společnost budeme moci posoudit vzhledem ke krátké době působení ve vládě až za několik let.

Annotation

Most ecological parties have developed from movements which had focused on any of the plenty of environmental problems. In my work I am targeting the Czech Green party. However, I am also mentioning the establishment and development of the German Greens, because they had influenced the Czech GP significantly and also as we can see good their transformation into an established political party. It is my aim to show the Czech Green party's difficult way to the parliament, their position among other European ecological parties and primarily the interaction between their "green" ideology and their possibilities to put it in practice. I am coming to the conclusion that the Green party has only a very limited chance to put their political views through on the Czech political scene, though they are managing to fulfill some of them gradually. With respect to the short time of their appearance in the government we will be able to judge the party's possible influence on the Czech society just in a few years time.

OBSAH

Autorské prohlášení.....	2
Anotace.....	4
OBSAH	5
1. ÚVOD	6
2. NĚMECKÁ STRANA ZELENÝCH	10
2.1 Úvod.....	10
2.2 Formování strany.....	10
2.3 Vznik strany	13
2.4 Spor mezi „Realos“ a „Fundis“	17
2.5. Die Grünen a Bündnis 90	22
2.6. Složitá cesta ke sjednocení Zelených	22
2.7. Vznik nové strany B 90 – DG	25
2.9.Závěr:	29
3. ČEŠTÍ ZELENÍ.....	31
3.1. Úvod.....	31
3.2. Vynoření Strany zelených	31
3.3. Zelení v parlamentních volbách v roce 1990 a následná krize.....	33
3.4.Obrození strany v roce 2001	35
3.5. Strana zelených v parlamentních volbách v roce 2002	35
3.6. Znovuoživení SZ akcí Zelená padesátka a Tmavozelená výzva.....	37
3.7. Rozpory ve straně.....	40
3.8. Nové rozpory a změna vedení strany v roce 2005	42
3.9. M. Bursík novým předsedou Strany zelených	44
3.10. Klíčové volby do parlamentu v roce 2006	46
3.11. Konečné výsledky voleb v roce 2006	52
3.12. Závěr:	53
4. NADNÁRODNÍ ORGANIZACE STRAN ZELENÝCH.....	55
4.1. Evropská koordinace stran zelených	55
4.2. Evropská federace stran zelených - Evropská strana zelených	56
4.3. Zelení/ Evropská svobodná aliance (The Greens / EFA).....	57
4.5. Členění, cíle a organizace EFGP (EGP).....	60
4.6. Budoucnost zelené politiky a čeští Zelení.....	63
5. VOLEBNÍ PROGRAM STRANY ZELENÝCH	68
5.1. Úvod.....	68
5.2. Modernizace české společnosti	69
5.3. Životní prostředí a ochrana spotřebitele	72
5.4. Otevřená společnost a demokratická účast – posilme ochranu lidských práv	74
5.5. Podpora školství a vědy – kvalitní život v budoucnosti.....	75
5.6. Sociální politika: Stejná práva – stejná šance	76
5.7. Život v jednom světě: Zahraniční politika zelených	80
6. ZÁVĚR.....	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	84
7. PŘÍLOHY:	89
7.1. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané v letech 1996, 1998, 2002, 2006.....	89
7. 5. CELKOVÉ ZISKY SZ VE VOLBÁCH A JEJÍ PŘEDSEDOVÉ:	93
7. 7. TEST „ZELENOSTI“ – Jak skutečně jsi zelený ?	95

1. ÚVOD

„Téměř všude na Západě se ekologické iniciativy v určité fázi dostaly na křižovatku, kdy se musely začít tázat sami sebe - má smysl pokračovat dál jako dosud, tedy formou pouličních protestů, blokád, petičními akcemi, příp. lobbováním u poslanců jednotlivých stran dosahovat splnění svých dílčích požadavků, a nebo bude výhodnější spojit síly s příbuznými iniciativami, přetvořit se v politickou stranu a vstoupit do politické arény ? Přinese „politizace“ větší škodu nebo užitek? Tyto otázky se staly aktuální i v naší republice a vyvolaly ostré polemiky uvnitř „zelených“ iniciativ.“¹

První ekologická hnutí se začala v Evropě vytvářet již v 60. letech 20. století, první ekologické strany (zelené) poté začaly vznikat na počátku 70. let. První zemí, kde byly ekologické strany na místní úrovni zakládány, bylo v roce 1972 Švédsko, na kantonální úrovni tomu bylo ve Švýcarsku a první ekologickou stranou s celostátní působností potom byla People Party, která byla v roce 1973 založena ve Velké Británii. O dva roky později se z ní vytvořila Ecology Party. Během 80. let se ekologické strany² postupně stávaly součástí politické scény téměř všech západoevropských zemí. Po pádu komunistických režimů ve střední a východní Evropě byly zakládány ekologické strany i v těchto nových demokraciích zemí bývalého sovětského bloku, mezi ně patří i česká Strana zelených. Za výjimku bychom mohli považovat Island, kde momentálně žádná ekologická strana nepůsobí.³

Prvotními impulsy ke vzniku a zakládání takto orientovaných hnutí a stran bylo rozvíjení občanských iniciativ, které se zaměřovaly na jednotlivé otázky, týkající se některých problematik z oblasti životního prostředí. Ekologická hnutí byla součástí širokého komplexu nových myšlenkových hnutí, která se začala rozvíjet během šedesátých let. Většina ekologických stran vznikla tedy přeměnou z hnutí, která byla zaměřena na nějaký problém související s ochranou životního prostředí. Velmi často byly zaměřeny proti využívání jaderné energie - tak tomu bylo třeba v Norsku, Švédsku, Německu; proti

---

¹Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 195.

²Kmec Jiří. Ekologické strany v Evropě. *Politologická revue*, 2000, č. 2, s. 31.

³Tamtéž. Důraz na ekologické problémy zde kladou dvě jiné strany a to Aliance žen (Kvinnalisten) a Zelená levice, ani jedna z nich se však nepovažuje za ekologickou stranu

důlnímu nebo chemickému průmyslu (to byl případ irské ekologické strany) anebo to byla výstavba dálničního tahu ve Švýcarsku.⁴

Zpočátku však nešlo hned o strany národní, ale ve většině případů působily na místní nebo regionální úrovni. Strany s celostátní působností vznikaly mnohdy jako sdružující organizace, které spojovaly takováto lokální politická seskupení (to byl případ Řecka, Španělska a Švýcarska), anebo sdružení nezávislých „ekologických“ kandidátů (tak tomu bylo třeba ve Finsku a Norsku). Některé ekologické strany ovšem vznikly i jinak, třeba jako důsledek štěpení jiných ekologických stran vlivem rozdílných názorů mezi jednotlivými křídly (Irsko) nebo procesem slučování ekologických stran (to se stalo např. německé Straně zelených nebo Déi Gréng v Lucembursku).⁵

Za politickou stranu zde považuji podle definice Miroslava Nováka dobrovolné uskupení s trvalou organizací uspořádanou od místní po celostátní úroveň, jejím cílem je ve jménu určitého ideologického projektu se snažit samostatně nebo v koalici dobýt moc a udržet ji a za tím účelem vyhledává lidovou podporu. Oproti tomu nátlakové skupiny mají za cíl ovlivňovat politickou moc – působí na ni, vyvíjejí na ni nátlak, snaží se ovlivnit lidi, kteří jsou u moci, nikoliv však dostat k moci své vlastní lidi. Do kategorie nátlakových skupin bychom mohli zařadit i tzv. nová politická hnutí, která se objevovala zvláště v druhé polovině 20. století a často vyrůstala z občanských iniciativ a souvisela s růstem tzv. postmateriálních hodnot, právě z nich se vytvořily i ekologické (zelené) strany.⁶

„Česká společnost je ve vztahu k životnímu prostředí ve fázi jakéhosi mezidobí. Zdaleka jsme ještě nedokázali dát poničenou zemi dohromady, ale už je tady velká touha po spotřebním způsobu života, který známe z nejvyspělejších zemí Evropské unie. Máme jakoby podvědomou snahu dohnat své západní sousedy. Bohužel však často opakujeme celou řadu hloupostí, jejichž důsledky již oni dohlédli. Prvním úkolem politiků je nastavit pravidla hry tak, aby se v co největším množství případů vyplatilo chovat ekologicky, aby to bylo výhodné.“⁷ Martin Bursík

Problémy životního prostředí už můžeme dnes jen stěží ignorovat, provázejí nás téměř na každém kroku a mají často velmi negativní dopad i na lidské zdraví, proto i česká

---

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Novák, M. Co jsou to politické strany a jak vznikly. In: *Systémy politických stran*. Praha: SLON, 1997, s. 19, 20.

⁷ Papušek, J. *Hovory o ekologii*. Praha: Portal, 2000, s. 84, 85.

vláda musela postupně začít na tuto problematiku reagovat. Zelená témata, jak bývá někdy tato problematika označována, se začaly stávat součástí i jednotlivých programů českých politických stran. Přesto se teprve naším vstupem do EU a konfrontací se standardy západoevropských zemí, ve kterých jsou většinou již strany zelených se svými „zelenými programy“ etablovanými politickými stranami, a „vítězstvím“ (podařilo se jí po šestnácti let své existence překonat samostatně 5 % hranici ve volbách a vstoupit do parlamentu) české Strany zelených v parlamentních volbách v roce 2006, konečně začalo v této problematice skutečně i něco konat. Zelené reformy v podobě třeba vyšší daně za elektřinu a topení uhlím jsou především reformami regulujícími a tím pádem i omezujícími náš dosavadní „bezstarostný“ konzumní způsob života, přesto jsou přínosné. Vlivem těchto postupných omezování totiž budeme moci žít zdravěji, šetrněji a ohleduplněji nejen ke svému přírodnímu okolí, ale i ke svým blízkým (strany zelených jsou totiž úzce propojeny i se sociální tematikou – problematikou multikulturního a rovného soužití) a především se spolupodílíme na tom, aby tento životní standard mohli mít i třeba děti našich dětí.

Proto se chci v této práci zaměřit na českou Stranu zelených, kterou považuji za „nový“ fenomén současné české vlády, jako jedné z mála z bývalých komunistických zemí se jí podařilo proniknout do parlamentu, a proto podle mého soudu zasluhuje pozornost. Moje práce bude sledovat její vznik a vývoj, s malou odbočkou k německé Straně zelených, působnost zelených stran na nadnárodní úrovni a vztah mezi ideologií (volebním programem) českých Zelených a její možnou praxí. Chtěla bych se zde pokusit najít odpověď na otázku, jaký přínos popřípadě vliv může mít vstup Strany zelených do české vlády nejen na českou politickou scénu, ale i na náš konkrétní život. Jaké jsou možnosti českých Zelených na nadnárodní úrovni, jaká je jejich pozice v rámci zelených stran EU a jak se jí daří uskutečňovat „sliby“ a plány z volebního programu.

V první kapitole bude stručně nastíněn vznik a další vývoj německých Zelených v etablovanou politickou stranu. Německou Stranu zelených jsem do programu své práce zařadila proto, že je nejen považována za „matku zelených stran“, má zkušenosti z účastí ve vládní koalici, ale obě strany jsou často úzce propojeny. Mnohé rysy německých Zelených, jako třeba časté spory mezi realisty (umírněnějšími) a fundamentalisty (radikálnějšími) můžeme najít i u našich Zelených. Dále jsou spojeny postavou Milana Horáčka, českého emigranta, jednoho z původních členů české Strany zelených, současného europoslance, zvoleného však za německé Zelené, které také spoluzakládal, a hájícího v Evropském parlamentu i zájmy zelených stran ze střední a východní Evropy.

Druhá kapitola se zaměřuje na dlouhou cestu české Strany zelených k účasti na vládě. Pozornost je také věnována problematickým začátkům vzniku SZ, jejímu znovuoživení a volbě úspěšné strategie v parlamentních volbách v roce 2006. Třetí kapitola je věnována evropské spolupráci ekologických stran v rámci nadnárodních uskupení jako je Ekologická strana zelených EGP a působení těchto stran na evropskou politiku prostřednictvím frakce v Evropském parlamentu. Čtvrtá kapitola představuje volební program české Strany zelených společně s reflexí možné praktické aplikace některých jeho bodů, a zamyšlení se nad možnostmi a vlivem prozatím takto malé strany na českou společnost. Závěr bude prohloubením těchto úvah a rekapitulací získaných závěrů. Práce je ještě obohacena o přílohy v podobě tabulek s výsledky parlamentních voleb od roku 1996 – 2006, přehled celkových volebních zisků české Strany zelených a jejich dosavadních předsedů, a tzv. testem „zelenosti“ dostupného na oficiálních stránkách německé Strany zelených, který velmi dobře ilustruje tematické zaměření zelených stran.

2. NĚMECKÁ STRANA ZELENÝCH

2.1 Úvod

V této kapitole bych chtěla poskytnout pouze stručný náčrt vzniku a působení Strany zelených v Německu. Zaměřuji se úmyslně na německé Zelené, jelikož bývají považováni za jakousi vlajkovou loď zelených stran. To, co však bylo pro výběr právě německých Zelených určující, byl fakt, že i česká Strana zelených se snažila z jejich zkušeností hodně čerpat a vycházet. Podám zde pouze stručný nástin historie a vývoje této strany, protože problematika německých Zelených je natolik rozsáhlá, že by jí mohla být věnována i celá práce a ani tak bych ji zřejmě neobsáhla celou.

2.2 Formování strany

I když Strana zelených – Die Grünen (DG) v Německu nebyla první ekologickou stranou, přesto se z nich zásluhou jejich volebních úspěchů na začátku 80. let stal exemplární příklad politiky Zelených, která byla v zahraničí bedlivě sledována. DG se začala formovat zřejmě mezi léty 1977 až 1980. Poválečný blahobyt západního Německa způsobil mimo jiné vznik početných, radikálně orientovaných částí středních vrstev, které se koncem 60. let kriticky vyjadřovaly k politickému systému tehdejšího Německa. Hlavním tématem, které dokázalo sjednotit radikálně levicově orientované, ekology a apolitické místní obyvatele, byla jaderná energie. Impulsem k založení strany na krajské a následně na národní úrovni byly pozitivní výsledky v místních volbách. Ve volbách do Evropského parlamentu obdržela Národní aliance zelených aktivistů 3,2 procent hlasů a Zelení v Brémách pak ke konci roku získali první křesla v zemském parlamentu (Landtagu). 13.1.1980 byli tak různorodým spolkem aktivistů oficiálně založeni Die Grünen (DG) - Zelení jako nová národní strana.⁸

---

⁸ E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 23, 24.

Nová strana se chtěla orientovat na tzv. basisdemokratisch - demokracii prostých lidí, sociální starost, ekologii a nenásilí.⁹ V počátcích svého vzniku byla strana DG chápána většinou tiskem jen jako monotematicky zaměřená, tedy jako strana orientovaná pouze na problematiku životního prostředí a jako chvilkový fenomén. Takto byla zpočátku vnímána i Strana zelených u nás. „Národní profil Zelených se formoval do podoby radikálně demokratické „hnutí – strany“, v níž se prolínaly sociální a liberální ideály na pozadí ekologického rámce.“¹⁰ Zelení se kromě protestu proti podpoře ekonomického růstu a konzumního života či jaderné politiky zabývali i problémy znevýhodněného postavení žen, zahraničních pracovníků a jiných znevýhodňovaných skupin.¹¹

Sociální vědci se snažili vysvětlit, jak bylo vůbec možné, že se Strana zelených mohla v daných podmínkách etablovat. Domnívali se, že k tomu mohlo dojít vlivem změny sociálních struktur a také tím, že docházelo k posunu hodnot. Podle R. Ingleharta se v západní Evropě vlivem podmínek relativního klidu – míru a prosperity vynořila nová, vzdělaná střední třída. Právě postválečná generace byla tou, která směřovala spíše k postmateriální orientaci¹², tedy ukazovala se být více vnímavou k tématům jako byla kvalita života a snažila se také přijít na to, jak se pokusit maximalizovat příležitosti ke svému sebevyjádření a spoluúčasti. Nová sociální hnutí, která se začala šířit během 70. let zvláště v západním Německu, ve svých požadavcích právě tyto postmateriální hodnoty odrážela. Z mezinárodních výzkumů tehdejší doby se ukázala zajímavá skutečnost: západoněmečtí Zelení měli mnohem vyšší procento postmateriálně orientovaných příznivců než jiné německé strany, ba dokonce více než všechny ostatní zelené strany.¹³

Jiná teorie se domnívala, že by v Německu nemohly vzniknout Strany zelených, kdyby neexistovaly tak naléhavé problémy, týkající se životního prostředí. Ekonomický rozvoj Německa nepřinesl jen pozitiva, ale i neuvěřitelné znečištění, které již nebylo možné

⁹ Schroeren, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990, s. 234.

¹⁰ E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 24.

¹¹ Schroeren, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990, s. 234.

¹² Ronald Inglehart, americký sociolog, ve svém komparativním výzkumu hodnotové orientace obyvatel vyspělých zemí dospěl k závěru, že v těchto společnostech došlo k novému štěpení mezi materiálně a postmateriálně orientovanými lidmi. Materialisté se podle něj převážně orientují na hmotné zaopatření, na bezpečnost, obranu v zahraniční politice, na důležitost průmyslového a ekonomického růstu, na řád ve společnosti a na tradiční hodnoty a autority. Oproti tomu postmaterialisté dávají přednost svobodě člověka ode všech autorit a jeho individualitě, pluralitě životních stylů, politické participaci, hodnotě přírodního prostředí, globálnímu rozdělení bohatství, dalšímu zrovnoprávnění mužů a žen, spontaneitě, novým formám výchovy, soužití, sexualitě atd.

Inglehart, Ronald. Postmateriální hodnoty a eroze institucionální autority. (autor: Bartoš, František) [online], [cit.23.12.2007], <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=205&lst=107>

¹³E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 24.

ignorovat zvláště „po obdobích intenzivní industrializace v hustě obydlených krajinách.“¹⁴ Podle Eckersleyho¹⁵ si právě nová vzdělaná třída uvědomovala toto znehodnocení životního prostředí. Koncem 70. let se ukázala nedostatečnost hlavních politických stran v otázkách životního prostředí, národní volby pak prokázaly existenci voličského potenciálu pro hypotetickou národní stranu, která by se zabývala otázkami životního prostředí, který byl odhadován na 15 – 20 procent.¹⁶

Kořeny vzniku fenoménu Strany zelených bychom měli také hledat na konci 60. let v Nových levicových studentských hnutích. Studentské protesty se nacházely téměř ve všech industrializovaných demokraciích, nicméně jedinečnost těch německých spočívala v jejich trvalosti, různorodosti a především vlivu. „Strana zelených se tak stala institucionálním ztělesněním mnoha ideálů a praktik, jenž se vytvořily během doby Mimoparlamentní opozice (APO).“¹⁷ Ukázalo se, že generační konflikt byl v západním Německu mnohem více naléhavější než v jiných industrializovaných demokraciích. Mladí západní Němci totiž prožívali na rozdíl od ostatních studentských radikálů jak krizi identity, tak krizi autority. Noví levicoví studenti vedli vlastně dvojité protest – proti Bonnské republice a navíc ještě s minulostí, vyrovnávali se s existencí Třetí říše. To, co napomohlo spojení Nových levicových studentů s větším množstvím obyvatelstva, které také cítilo potřebu politických reforem, byla rychlá industrializace, neplánovaný urbanismus a hlavně jaderná otázka.

Všechny doposud zmíněné podmínky jako společenská změna, posuny hodnot a kontroverzní témata však vysvětlovaly možnosti vzniku Zelených jen částečně, v potaz by měly být brány i „možnosti politické struktury.“ „Prudký vzestup hnutí nemusel vždy nutně vést k přeměně v politickou stranu, zvláště pokud parlamentní, správní a soudní elity byly schopny odpovídat na nové požadavky a měly institucionální kapacitu. Na základě výsledků srovnávacích studií tehdejší doby se ukázalo, že relativně uzavřená struktura politických vstupů a relativně slabá struktura politických výstupů západoněmeckého politického systému umožnila protijadernému hnutí následovat strategii, která nastavila období pro možné vynoření Strany zelených. Právě volební systém byl zákonným projevem možností, které nabízela politická struktura tehdejšího Německa.“¹⁸

---

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Autor studie z roku 1989 „Green Politics and the New Class: Selfishness or Virtue ?“

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

Od roku 1953 se podařilo překročit pětiprocentní hranici nutnou k získání křesel ve Spolkovém sněmu (Bundestag) pouze třem stranám, a to Křesťanským demokratům (CDU/CSU), Sociálním demokratům (SPD) a Svobodným demokratům (FDP). Právě snaha o překročení pětiprocentní hranice se stala v počátku jedním z hlavních cílů, který sdružil nestejnorodé zelené aktivisty. Tomuto spojení se také říkalo „artefakt 5 % klauzule“.¹⁹ Uspořádání německého volebního zákona tehdejší doby bylo i pro menší strany výhodné, jelikož pro kandidáty voleb nebyl nutný voličský vklad a stranám, jenž získaly podporu hlasů nad 0,5 %, byly pak náklady na jejich kampaně nahrazeny z veřejných fondů.²⁰ I vidina štedrých finančních náhrad tak mohla napomoci ke zformování národní Strany zelených na počátku 80. let.

V 70. letech docházelo také k poklesu spokojenosti občanů se zavedenými bonnskými stranami. Podle Raschkeho²¹ to bylo způsobeno čtyřmi tendencemi převládajících ve vládních stranách – přílišnému přizpůsobování se nabytým pravidlům, přílišnému zobecňování žádostí, přílišné institucionalizaci a přesycení (neschopnosti uspokojit zvyšující se očekávání).²² Průzkumy z tehdejší doby ukázaly zajímavou skutečnost, mnohem více západních Němců bylo spíše aktivních v občanských sdruženích, než aby byli členy nějaké vládní strany. Rozdílné názory se pak projevíly v nových sociálních hnutích na konci 70. let touhou po národní Straně zelených.²³

2.3 Vznik strany

Během 80. let vzniklo v Německu několik občanských iniciativ, které se také zabývaly ekologickou problematikou. Jejich seskupením vzniklo zvláštní politické sdružení – Zelení (SPV), jejími členy byli Kellyová, Beuys, Horáček, Gruhl a Springmann. Tito lidé se stali kandidáty nadcházejících voleb do Evropského parlamentu (EP). „Cílem SPV byla Evropa regionů, založená na ekologii, sociální zodpovědnosti, prvcích přímé demokracie a nenásilí a zbavená jaderných zbraní i elektráren. SPV odmítala přeměnu Evropského společenství (ES) ve vojenský blok, ale spatřovala v Evropském parlamentu nástroj pro přeměnu

---

¹⁹ Tento fakt, že je spojovala hlavně vidina úspěchu v parlamentních volbách v roce 2006, byl pak „vytýkán“ i české Straně zelených

²⁰ Tamtéž, s. 26.

²¹ Německý politolog zabývající se Die Grünen a otázkou společenských hnutí, autor mnoha publikací o německých Zelených

²² Tamtéž, během pár let působení ve vládě si strany SPD, CDU/CSU a FDP odhlasovaly zvýšení částek na pokrytí svých kampaní, zvýšení parlamentních platů atd., dále zmonopolizovaly politický nábor a ovlivňovaly nejen vrcholná jmenování v ostatních společenských institucích, ale přijímaly za své členy i státní úředníky. Stávaly se z nich spíše než lidové strany, strany těsně spojené se státem.

²³ Tamtéž.

Evropského společenství ekologičtějším směrem.²⁴ Ve volbách do Evropského parlamentu sice dosáhla SPV jen 3,2 % a nezískala tak žádný mandát, nicméně ukázaly se jí výhody společného postupu. Jako svůj symbol si zvolili Slunečnici²⁵, do té doby to byl většinou znak stromu nebo listu²⁶. Tento znak se brzy rozšířil a začaly jej používat i další ekologické strany.

V Německu nastala podobná situace jako později u nás, někteří aktivisté podporovali snahy o vytvoření národní Strany zelených²⁷, neboť se možná domnívali, že politická strana by mohla zvýšit možnosti sociálních hnutí, na politické úrovni by mohli mnohem více ovlivnit společenské dění a také obrátit pozornost k opomíjeným tématům životního prostředí. Jiní se zase obávali přechodu sociálního hnutí v politickou stranu, což mohlo být způsobeno negativním vnímáním vystupování tehdejších stran, které byly spojené s představou kariérismu a korupce. Členové SPV se zase nemohli dohodnout na směřování strany, jestli by měla být „alternativou ke kapitalismu i socialismu nebo se přiklonit k levici.“²⁸ Tehdejší průzkumy pak ukázaly, že většina stoupenců Zelených se zařazovala do politického středu.²⁹

Nicméně snahy o vytvoření národní Strany zelených byly nakonec úspěšnější a 13. ledna 1980 tedy oficiálně vznikla celostátní strana, nazývaná krátce Zelení – Die Grünen (DG). Zelení se zpočátku prezentovali heslem, které zformuloval Gruhl: „*Wir stehen nicht rechts, wir stehen nicht links, wir stehen vorn!*“³⁰ – „Nejsme ani vpravo, ani vlevo, ale vpředu.“ Toto heslo potom převzala většina zahraničních stran zelených.³¹ DG se od svého počátku hlásili ke 4 zásadám a to – ekologicky, radikálně, demokraticky a nenásilně.³² Stejně jako později u nás se však ukázalo spojení tolika protichůdných názorů pod jednou stranou jako problematické. Tehdejší zakládající členové strany (P. Kellyová, Heinrich Böll, Joseph Beuys, Milan Horáček atd.) chtěli, aby jejich strana byla novým typem strany, která bude kombinovat nejlepší rysy hnutí a strany.

---

²⁴ Tamtéž, s. 21.

²⁵ Vymyslel ji Helmut Lippelt

²⁶ Ten má ve svém znaku i česká Strana zelených

²⁷ U nás byla v počátcích formování Strany zelených situace ještě složitější, jelikož se většina ekologických aktivistů od politiky strany distancovala. K částečnému propojení mezi nimi (stranou a ekologickými aktivisty) došlo až s příchodem J. Patočky a jeho náborovými akcemi jako byla Zelená 50 a Tmavozelená výzva, až v roce 2002, tedy skoro po dvanácti letech existence Strany zelených.

²⁸ Tamtéž, s. 22.

²⁹ Tamtéž, 72 % tehdejších stoupenců Zelených se zařadilo do středu, 22 % na levici a 2 % k pravici.

³⁰ Schroeren, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990, s. 65.

³¹ Je to heslo i české Strany zelených

³² Pečinka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002. s. 22.

Zelení si hned na začátku odhlasovali kolektivní přístup k vedení strany, střídání poslanců ve spolkovém sněmu po dvou letech v první a druhé polovině legislativní periody³³, zakázali svým zástupcům, aby zastávali jak funkce stranické, tak parlamentní a bylo po nich vyžadováno, aby větší část svého platu věnovali na podporu ekologických projektů.³⁴ Žádné z těchto pravidel česká Strana zelených neuplatňovala. Členská základna Strany zelených vzrostla během 80. let z 18 tisíc na 40 tisíc, Zelení se však na rozdíl od svých českých sousedů nesnažili počty svých členů zvyšovat nějakými „umělými (náborovými)“ akcemi.³⁵

Ještě před parlamentními volbami v roce 1980 vznikla z části Zelených (DG) Zelená federace (GF), kterou vedl Gruhl se Springmannem. Členové GF přerušili styky s DG a vytvořili v roce 1982 Ekologicko – demokratickou stranu (ÖDP). ÖDP se však nedokázala samostatně ve volbách prosadit. Jednou z výrazných akcí, kterou se podařilo straně na sebe upozornit a která zasáhla i českou scénu, byla podpisová akce v roce 2001. Bavorští stoupenci ÖDP tímto způsobem protestovali proti dovozu české elektřiny koncernem E.ON spolupracující s firmou ČEZ, která byla provozovatelem Temelína. Jejich protest se vyplatil, jelikož firma E.ON od odběru ČEZ odstoupila. ÖDP neudržovala kontakty ani s Evropskou federací stran zelených (EFGP).³⁶

Po odchodu některých ekokonzervativců v roce 1982 se stal profil Zelených, kteří byli zakotveni nalevo od SPD, čitelnější. Ani tak ale neustaly spory uvnitř strany. Úspěchu Zelených v parlamentních volbách v roce 1983 napomohla i skutečnost, že jedna z nejsilnějších stran SPD ustoupila od svého původního reformního programu a pokračovala v podpoře jaderných elektráren a rozmisťování jaderných zbraní pod záštitou NATO v západním Německu. Zelení tak mohli figurovat jednak jako antijaderná alternativa a zároveň jako mírové hnutí, tedy jako nové sociální hnutí obecně.³⁷

Strana zelených získala v parlamentních volbách v roce 1983 5,6 % národních hlasů a vyslala tak do Spolkového sněmu 27 poslanců, kteří měli dodržovat rotační princip, jenž stanovoval střídání poslanců DG v polovině čtyřletého období. Ke konci roku bylo i přes

---

³³ Od tohoto požadavku častého střídání ve funkcích nakonec po nějaké době ustoupili, jelikož jim dost komplikoval politickou práci

³⁴ Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit. 2.2.2008]. Dostupné na [www: http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/237.198083.htm](http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/237.198083.htm)

³⁵ Již zmíněné náborové akce J. Patočky Zelená 50 a Tmavozelená výzva

³⁶ Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 24.

³⁷ E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 27.

nesouhlas DG ve Spolkovém sněmu rozhodnuto o umístění amerických raket středního doletu na území Německa.³⁸

Do voleb do Evropského parlamentu v roce 1984 se rozhodli jít DG s větší kritikou Evropského společenství (ES). Kritizovali ES z byrokratičnosti, nedemokratičnosti a ze snahy přeměnit se v supervelmoc.³⁹ Zelení nakonec získali v evropských volbách 8,2 %, což jim také přineslo prvních sedm evropských poslanců. 80. léta byla v mnoha směrech pro Zelené klíčová, nejenže získali své první poslance ve Spolkovém sněmu a pak i v Evropském parlamentu, ale byla jim dokonce předsedou tehdejší hessenské vlády Holgerem Börnerem nabídnuta i spolupráce s SPD. Tato „rudozelená“ koalice, jak bývala mnohými médii nazývána, však trvala jen krátkou dobu, rozpadla se už na začátku roku 1987, jedním z důvodů rozpadu byl i rozdílný postoj k otázce jaderné energie.

Zatímco během druhé poloviny 80. let nabývaly čím dál více na významu otázky zabývající se problematikou životního prostředí, témata míru ustupovala mírně do pozadí. Důvodem stoupajícího zájmu o ekologickou problematiku byl i výbuch reaktoru v Černobylu, který znamenal ekologickou katastrofu. Strana zelených získávala na vážnosti. Na základě různých vědeckých studií se totiž dále ukázaly jako pravdivé i některé její další ekologické předpovědi např. ohledně kyselých dešťů, toxických chemikálií atd. Zájem masmédií o otázky životního prostředí rostl a Strana zelených se pak jevila podle národních průzkumů většině tehdejších obyvatel západního Německa jako strana schopná řešit problémy životního prostředí.⁴⁰

Studie rovněž ukázaly, že voličskou základnu Zelených tvořili hodně mladí, sekularizovaní, vzdělaní občané, žijící ve velkých a často i univerzitních městech, studenti oborů zaměřených na veřejnou službu nebo lidé činní v tomto oboru nebo v oboru špičkových technologií. K těmto postmateriálně orientovaným voličům přibyli ještě lidé ovlivnění vývojovými projekty jako elektrárnami, letišti či dálnicemi. Zelení se také stali pro mnoho voličů prostředkem ke kritice vládních stran a ukázáním své voličské nespokojenosti s nejasnými vládními jednáními. Ve svém programu se Zelení čím dál více věnovali ženské otázce.⁴¹ Průzkumy veřejného mínění pak také prokázaly, že zatímco na počátku 80. let volili DG spíše muži, tak ke konci období už to byly většinou ženy.⁴²

---

³⁸Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit. 2.2.2008]. Dostupné na [www](http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/237.198083.htm)

³⁹Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 25.

⁴⁰E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 30.

⁴¹Zabývali se postavením a rolí ženy ve společnosti, jejím zastoupením ve vrcholových funkcích, v politice

⁴²Tamtéž.

Během 80. let (ve volbách v roce 1985) utrpěli Zelení také svůj první volební neúspěch. Ve volbách v Severním Porýní - Vestfálsku, které bylo v té době jednou z nejméně obydlených spolkových zemí Německa, posbírali místní Zelení pro státní Zelené jen 4,6 % hlasů, přičemž rok před tím získali 9 % hlasů. Za jejich volebních neúspěchem stály jak vnitrostranické konflikty, tak i některé přehmaty, jakým byl třeba návrh na dekriminální sexuálního styku mezi dospělými a dětmi, který skoro skončil ve stranickém programu a získal si také velkou mediální pozornost.⁴³

2.4 Spor mezi „Realos“ a „Fundis“

Zelení byli po období svého formování většinou kritických pozorovatelů chápání jako „právně strana, strukturálně aliance a alespoň podle vlastního sebechápání hnutí. Během 80. let Zelení sami sebe prezentovali jako hnutí – stranu, kdy stranu chápali jako manévrovací páku ve volebních a parlamentních aktivitách, které měly sloužit na podporu důležitější páky a to hnutí prostých občanů. Kritici formování národní Strany zelených se obávali, že by její vznik mohl podkopat životadárnou energii mimoparlamentních hnutí.“⁴⁴ Strana se během 80. let musela také vyrovnávat s měnícími se společenskými podmínkami, které byly dány jejich volebními úspěchy. Většina Zelených aktivistů vkládala mnoho energie do tzv. basisdemokratisch,⁴⁵ měla to být demokracie prostých občanů, což mělo znamenat, že se strana bude zaměřovat na více než jen volební boj. Na počátku byla v popředí Zelených aktivistů strategie tzv. zásadní opozice, která spočívala v odmítání jakýchkoliv kompromisů ze svých základních principů kvůli získání podílu na vládní moci (převládala strategie fundamentalistů).⁴⁶

„Nečekaně“ dobré volební výsledky Zelených jim však přinesly okamžitou možnost podílet se na moci, tedy ovlivnit rovnováhu vládních sil v některých spolkových zemích a stejná šance je čekala i v Bonnu. Stejně tak jim volební úspěchy otevřely přístup ke zdrojům – k rozpočtu, zaměstnancům, médiím i tam, kde byli původně Zelení v opozici, se nakonec zapojili do parlamentních aktivit. Právě zemské volby v Hessensku v roce 1982, které přinesly vítězství třem stranám a to CDU, SPD a Zeleným, z nichž ani jedna z nich nebyla schopna sama vytvořit vládu, přinesly Zeleným otázku, kam by vlastně strana měla

---

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Tamtéž, s. 32.

⁴⁵ Schroeren, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990, s. 234.

⁴⁶ E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 32, 33.

dále směřovat. Tehdejší spor byl prozatím rozhodnut ve prospěch realistů v čele s H. Kleinertem a J. Fischerem.⁴⁷

Ještě složitější to bylo s formováním české Strany zelených. Čeští ekologičtí aktivisté se od jejího působení distancovali, strana byla spíše ve svých počátcích považována za podivný konglomerát, který byl navíc ještě spojován s „estébáckou“ minulostí. Většina dřívějších předlistopadových ekologických aktivistů také vstoupili do jiných stran než do SZ. Představitelům ekologických iniciativ se ani moc nelíbilo, že by někdo jiný (Strana zelených) měl zúročit jejich dlouholetou práci, aktivita strany v oblasti ekologie se jim zdála nedostatečná. V tom se jistě mimo jiné lišili ve svých počátcích čeští Zelení od těch německých, chybělo jim propojení a spolupráce s ekologickými iniciativami. Původním členem české Strany zelených byl i Milan Horáček, který emigroval do Německa, kde stál u zrodu německých Zelených, nicméně i tak se snažil českou SZ v jejím rozvoji podporovat. Mnohem známější a ve svých environmentálních⁴⁸ aktivitách viditelnější tak zůstávala spíše česká zelená ochránářská hnutí jako třeba Hnutí DUHA apod.

Původní spory DG s SPD, které byly nazývány jako rozpory mezi „zeleno-červenými“, a spory mezi „zeleno-zelenými“, se nakonec zúžily na soupeření umírněných realistů (nazývaných Realos) a radikálních fundamentalistů (nazývaných Fundis). Byl to vlastně boj strategie úspěšné pro hnutí a strategie vhodné pro vládnutí strany. Strana vedla vnitřní boj o to, která z jejich vizí bude nejvhodněji prosazovat „zelené“ požadavky. Podle německého sociologa U. Becka se skládá ekologický a obecně postmaterialistický konflikt ze dvou fází. První je konflikt o odkrytí. Ten probíhá v době, kdy jsou aktéři oslněni vírou v soudobé pojetí pokroku, odkrývají jeho negativní důsledky a ukazují alternativa k systému. Druhá fáze přichází po úspěchu první, kdy již metody první fáze nepřinášejí úspěch a je třeba konflikt politicky zpracovat. To je však možné jen účinnou stranickou strategií a schopností tvořit kompromisy. Zelení formou společenského hnutí tak úspěšně zvládli první fázi ekologického konfliktu a vstupem do stranické politiky přešli do druhé

---

⁴⁷Lindner, Tomáš. Vývoj a struktura německých Zelených. [online], [cit.23.3.2008], Dostupné z www:

<http://www.hejrup.sk/LindnerNemectiZeleni.PDF>

⁴⁸**Environmentalismus** (z anglického environment = prostředí) se zabývá vztahy mezi přírodou a společností. Usiluje o změnu společenských, ekonomických a politických mechanismů, které brání snahám o ochranu životního prostředí. Ideově zastřešuje řadu protestních ekologických hnutí. Podle neoliberalů a neocons (haykistů-friedmanistů) a zejména Václava Klause environmentalismus stejně jako socialismus, komunismus nebo fašismus ohrožuje svobodu trhu (s pracovní silou) a soukromé vlastnictví výrobních prostředků, protože je chce omezovat ohledy na přírodu a prostředí. Příznivci naopak namítají, že se tento názor nedá považovat za správný, protože volný trh se nedokáže regulovat sám a jako takový se vyvíjí v cyklech, a ohrožuje nejen přírodu a prostředí, ale i sociální svobodu většiny lidí. Z tohoto hlediska by byl environmentalismus, socialismus i komunismus na místě, zatímco neoliberalismus a konzervativismus se svou někdy přílišnou ochranou soukromého vlastnictví nikoli. [online encyklopedie], [cit. 21.12.2007], Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Environmentalismus>

fáze. Vzhledem k tomu, že se Zelení jako strana zformovali z různých subkultur 60. a 70. let, dala se tématická různost a protikladné požadavky uvnitř stany očekávat.⁴⁹

Představitelé realistů měli větší podporu v Hessensku a fundamentalistů zase v Hamburku. Realisté se soustřeďovali kolem Joschky Fischera⁵⁰, Schillyho a Cohn – Bendita, přikláněli se spíše k parlamentní politice, reformním návrhům a ke spolupráci s SPD. Domnívali se, že globálním problémům by se dalo zamezit prací v již existujících strukturách. Svoji strategii demonstrovali na příkladě znečištěné řeky. Realisté se domnívali, že by bylo více účinnější přemýšlet, jak by mohla být tato řeka vyčištěna, než aby se neustále protestovalo proti jejímu znečišťování. Jejich odpůrci je kritizovali za to, že by chtěli z DG udělat zeleně zbarvenou součást systému.⁵¹ J. Fischer vstoupil do DG až v roce 1981 a už v roce 1983 byl zvolen do parlamentu.

Naproti tomu fundamentalisté, mezi které patřili např. Rudolf Bahro, Petra Kellyová, Jutta Ditfurthová, Milan Horáček a Jürgen Trittin chtěli, aby byla zachována odlišnost DG od ostatních politických stran, upřednostňovali mimoparlamentní politiku a byli proti sdílení moci s SPD.⁵² Konflikt mezi vrcholovými představiteli Realos a Fundis Zeleným hodně uškodil a přinesl jim také ztrátu mnoha „zelených“ příznivců, což bylo způsobeno i tím, že jejich konflikt byl značně medializován. Toho samozřejmě využily vládnoucí strany ve svůj prospěch a prezentovaly DG jako nezodpovědnou, nespolehlivou a nedospělou stranu, která by jistě nebyla schopná přinést nějaké pozitivní změny.⁵³

Podobný spor vypukl i v české Straně zelených během Beránkova – Patočkova vedení a vyústil před evropskými volbami v roce 2004 ke zformování kritické platformy. Patočka Stranu zelených pozvedl a „propojil“ ji různými náborovými akcemi s ekologickými iniciativami. Těmito náborovými akcemi se také otevřel dávný spor, již z doby vzniku strany, který jsme mohli vidět i u německých Zelených, zda by měli členové ekologických iniciativ vstupovat do stran nebo zůstat „nestraní“. Beránkovo – Patočkovovo vedení stranu sice vyvedlo z dlouholeté krize, přineslo spojení s ekologickými iniciativami a větší zviditelnění, přesto nebyla strana vnitřně jednotná. Spory propukly naplno před prvními evropskými volbami, kdy se schvalovala podoba volebního programu a volební kandidátky.

Patočka s Beránkem zřejmě uplatňovali způsob vedení strany jako neziskové organizace, kde hlavní slovo mělo vedení a nepřipouštěly se přílišné diskuze. Tato situace

---

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Velmi důležitá postava německých Zelených, později se stal prvním „zeleným“ ministrem zahraničí

⁵¹ Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 26.

⁵² E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 32, 33.

⁵³ Tamtéž.

uvnitř strany, kdy si vedení prosadilo vlastní podobu programu i kandidátek, vyústila ve zformování kritické platformy (frakce). Došlo opět ke sporům radikálnějších (Patočka s Beránkem) a umírněnějších. Mohli bychom v tom také vidět stejně jako u německých Zelených přechod strany do druhé fáze ekologického konfliktu, boj o to, jakou formou by měly být prosazovány „zelené“ cíle. Beránkovo – Patočkovovo vedení by představovalo strategii fundamentalistů, radikálnějších, kteří nechtěli slevovat ze svých radikálních požadavků. Je možné, že pokud by se Strana zelených s tímto vedením dostala do Sněmovny, působila by vzhledem k „neochotě“ ke kompromisům spíše v opozici. Kritická platforma, která se za jejich vedení ve straně zformovala, se potom významně podílela na změně vedení v roce 2005. Předsedou se pak stal Martin Bursík, který stranu nakonec dovedl do parlamentu. Před volbami i během parlamentních voleb v roce 2006 se straně podařilo, zřejmě vidinou možného volebního úspěchu, sjednotit. I tak ale vyplynula napovrch petice některých členů strany, kteří se kriticky vyjadřovali ke způsobu vedení M. Bursíkem. Stejně jako v Německu i u nás se předvolební aféry kolem zveřejněného dopisu nespokojených členů strany „chytli“ čeští politici a prezentovali Stranu zelených jako nejednotnou a tudíž „neschopnou“ účastnit se vlády. Současný lídr Strany zelených M. Bursík reprezentuje spíše křídlo umírněnějších, které vidí možnost prosazování společenských změn v parlamentní činnosti formou postupných kroků, které však mohou vést v rámci nutnosti politických kompromisů ke slevování z původních radikálních požadavků⁵⁴, což jistě znovu vede, jak již dnes můžeme zase vidět, k vnitrostranickým konfliktům.

Němečtí Zelení se potýkali nejen s ideologickou růzností uvnitř strany, ale praktické zkušenosti nakonec ukázaly jako nefunkční i některá jejich základní pravidla, která měla působit anti-elitářsky. Šlo o rotační pravidlo – čtvrtletní výměnu poslaneckých křesel, které poslancům dost ztěžovalo práci. Ani snaha o kolektivní vedení strany nebyla příliš efektivní, jelikož spíše vedla k vytváření širokých spekter vedení, kde každé z nich hájilo své stranické zájmy, než aby přispívalo ke stmelování strany pod společnými zájmy. Také bezplatné vykonávání obtížných stranických úřadů se ukázalo jako neudržitelné, neboť k němu byli motivováni pouze ti členové Zelených, kteří neměli žádná místa v zastupitelstvech. Zelení zřejmě podcenili svoji schopnost přizpůsobit se vládním stranám, které se jejich vlivem snažily „zezelenat“, alespoň na úrovni rétoriky. Ostatní vládní strany tak začaly přijímat více ženských příslušnic do úřadů a mluvily o vyvažování ekologie

---

⁵⁴ Velmi dobře je tato situace vidět na volebním programu strany a tím, kolik „zelených“ požadavků se daří prosazovat a z kolika z nich musí strana slevovat v rámci politických kompromisů

a ekonomie.⁵⁵ I u nás měla SZ vliv na ostatní vládní strany a to ještě před vstupem do parlamentu. Po zveřejnění jejich volebních preferencí na začátku roku 2006, které jim připisovali nad 5 % zisky hlasů, přijala většina z nich některá ekologická témata do svých volebních programů.

V letech 1987 – 88 vznikla nová frakce – neutrálové nazývaní též Zelený vzestup (Grüner Aufbruch), kteří se snažili o smíření mezi realisty a fundamentalisty a rozšíření voličské základny. Mezi představitele patřily Antje Vollmerová, bývalá fundamentalistka, Christa Nickelsová aj., neutrálové byli známi také jako Nový směr 88, jejich slogan zněl „Tato strana není na rozbití“. Vollmerová se snažila vyjít vstříc jak mnohým voličům, kteří si přáli spolupráci Zelených s SPD, tak se zároveň pokoušela, aby si DG byli schopni zachovat vlastní identitu Zelených, tedy úplně se nepřekryli s SPD a neztratili tak důvod k samostatné existenci.⁵⁶

Uvnitř DG existovalo mnohem více rozdílných proudů než jen spor mezi realisty a fundamentalisty, ten byl však nejvíce mediálně známý. Mezi hlavní proudy tvořící Stranu zelených v 80. letech patřili mimo již zmiňované realisty, fundamentalisty a Zelený vzestup – neutrály i další jako Ekosocialisté, Ekoliberalové a třeba Levé Fórum. Fundamentalisté byli také nazývaní jako ekofundamentalisté, jelikož se během sporů v 80. letech spojili s ekosocialisty, kteří nechtěli, aby se Zelení parlamentarizovali, ale aby navazovali na mimoparlamentní hnutí. Dále zde působili Ekoliberalové, kteří byli jediným proudem, který se vytvořil až uvnitř strany v polovině 80. let, byli spíše proudem stranických elit, který během 90. let ze strany téměř vymizel. Podporovali realisty a chtěli, aby se ze Zelených stala normální parlamentní strana orientující se především na volební souboj. Koncem 80. let vznikla odštěpením se od radikálních ekosocialistů skupina Levé Fórum, která se v průběhu 90. let stala druhým největším vnitrostranickým proudem. Měli funkci jakéhosi kritika a kontrolora realistů během jejich pokusů přibližování se Strany zelených podobě normální parlamentní strany.⁵⁷

Obě strany se i během svého působení ve vládní koalici potýkají s ideologickou růzností svých členů, což můžeme vidět v současné době i u českých Zelených. Znovu propukávají spory mezi umírněnějšími realisty (M. Bursík a spol.), kteří jsou více nakloněni tomu, aby se ze Zelených stávala etablovaná politická strana a radikálnějšími, kteří jsou

---

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 29.

⁵⁷ Dorman, F. Quellenlage. In: *Die Grünen*. Bonn [vl.n.], 1992, s. 29 – 49,

Lindner, Tomáš. Vývoj a struktura německých Zelených. [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.hejrup.sk/LindnerNemectiZeleni.PDF](http://www.hejrup.sk/LindnerNemectiZeleni.PDF)

méně ochotni slevovat ze „zelených“ požadavků v rámci udržení se ve vládě. Ani němečtí ani čeští Zelení nejsou typickou parlamentní stranou, nejen svým ekologickým zaměřením a původem v protestních hnutích, ale i tím, že členové parlamentních stran jsou povětšinou loajální ke své straně a svému lídrovi, tato „jednotnost“ Zeleným často chybí, ale jejich různorodost je zase tím, co je od „normálních“ politických stran odlišuje.

2. 5. Die Grünen a Bündnis 90

V roce 1986 byla založena ve východním Německu Knihovna životního prostředí (UB), kolem které se potom soustředil okruh ekologických a mírových aktivistů, z níž se později stali zakladatelé Strany zelených v NDR.⁵⁸ 9. listopadu 1989 padla Berlínská zeď a 24. listopadu byla založena Strana zelených (GP) v NDR, která se však snažila distancovat od západoněmeckých Zelených a budovala si odlišný profil. DG (a nejen oni) tak stáli před novým problémem, před otázkou sjednocení Německa. Již od svého založení byli východní Zelení více environmentálně zaměřeni a také byli více stejnorodí než jejich západní kolegové. Měli ovšem menší voličskou základnu a tím pádem i menší volební podporu. V roce 1990 měli asi něco kolem 3 tisíc členů a v březnu téhož roku získali ve východních státních volbách jen 1,97 % hlasů.⁵⁹ Západoněmečtí Zelení samozřejmě udržovali již dříve kontakty s disidenty z východního Německa, ale nikdo z nich dostatečně neodhadl sílu německé touhy po sjednocení země.

Před volbami v roce 1990 se 7. února nakonec spojilo několik občanských hnutí jako Nové Fórum, Demokracie teď a Iniciativa pro mír a lidská práva v alianci Svazu 90, známou jako Bündnis 90 (B 90). Volební aliance B 90 proklamovala svou nezávislost na všech západoněmeckých stranách. Do volebního boje v prvních svobodných východoněmeckých volbách šly oba proudy jak B 90 (obdržela 2,9 % a 12 mandátů), tak GP (získala 1,97 % a 8 mandátů) samostatně. Vstup strany do východoněmeckého parlamentu ještě nebyl omezen nutností získání nejméně 5 % voličských hlasů.⁶⁰

2.6. Složitá cesta ke sjednocení Zelených

Cesta ke sjednocení Německa byla velice komplikovaná a stala se tématem číslo jedna. „DG se od počátku stavěla odmítavě k perspektivě sjednocení a hájila zachování

---

⁵⁸ Tamtéž, s. 32.

⁵⁹ E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 34, 35.

⁶⁰ Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 32, 33.

NDR s tím, že by prošlo reformami. Opoziční SPD sice přímo budoucí sjednocení neodmítala, ale doporučovala respektovat důsledněji suverenitu NDR.⁶¹ Problematika sjednocování měla také negativní dopad na sblížení východoněmeckých a západoněmeckých Zelených. Východoněmecká Strana zelených (GP) se nechtěla vydávat podobnou cestou jako DG a zvláště se obávala jejich blízkosti ke komunistickým myšlenkám. Naštěstí díky častým střetnutím DG s GP slábl jejich nesouhlas se sjednocením. Ke spojení mezi DG a GP mělo dojít až po volbách v roce 1990, obě strany vedly své kampaně odděleně, což nakonec neprospělo ani jedné. GP „trpěla“ nedostatečnou finanční podporou na rozdíl od západní DG. Západní Zelení se zase tradičně potýkali s rozpory uvnitř strany, jejich názory se rozcházely především v zásadní otázce sjednocení Německa. Zatímco fundamentalisté chtěli, aby NDR šlo jakousi „třetí cestou“ ležící někde mezi kapitalismem a reálným socialismem, realisté se zase pokoušeli o zrušení předchozího stanoviska DG, které obhajovalo další existenci dvou německých států.⁶² Pro stranu bylo velmi složité dohodnout se nakonec na nějaké společné strategii.

Zelení DG se ve své volební kampani zaměřili hlavně na negativní důsledky následného sjednocení země a chtěli opět obrátit pozornost zpět k otázkám životního prostředí - ke globálnímu oteplování a ozónovým dírám. Jejich volební heslo „Alle reden von Deutschland. Wir reden von Klima – Všichni mluví o Německu, my mluvíme o podnebí (počasí)“⁶³ bylo zcela mimo německou společenskou realitu. Jak pak i potvrdily národní průzkumy, západoněmečtí Zelení byli v otázce sjednocení zcela odtrženi asi od 66 % svých příznivců.

Výsledky voleb v roce 1990 pak prokázaly, že Zelení DG se stále ještě dostatečně nenaučili volební taktiku. Před volbami i během nich nebyli schopni využívat média, neukázali na svých volebních kandidátkách žádné vedoucí osobnosti a stále pokračovali ve svých vnitrostranických sporech na veřejnosti. I když předvolební průzkumy slibovaly, že Zelení by 5 % hranici měli překonat, výsledky voleb byly pro DG zdrcující,⁶⁴ především

---

⁶¹ Šauer, J. Postoje německých stran a politiků k projektu sjednocení. In: *Německá otázka v evropské politice*. Praha: Oeconomica, 2005, s. 119, 120.

⁶² Tamtéž, s. 33.

⁶³ Oficiální stránky B 90 – DG[online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/240.1990.htm](http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/240.1990.htm)

⁶⁴ Přes 250 tisíc bývalých voličů Zelených se k volbám ani nedostavilo, dalších asi 600 tisíc jejich voličů dalo nakonec svůj hlas SPD, hlasy Zelení ztratili i díky vzniku nových stran
E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 35, 36.

působil na voliče negativně jejich váhavý postoj ke sjednocení. Ve volbách 2. prosince 1990 získali jen 4,8 % hlasů a ztratili tak všechna svá křesla ve Spolkovém sněmu.⁶⁵

Neočekávaná porážka stranu šokovala a Bündis 90 (získali 6,1 % hlasů a 8 východoněmeckých křesel) začali znovu zvažovat, jak moc by bylo rozumné a přínosné případné spojení s poraženými DG. Vedoucí činitelé Realos a Aufbruchs se okamžitě ujali iniciativy a předkládali nové zásadní strukturální reformy, které měly pomoci stranu obnovit. Fundamentalisté chtěli reformovat stranu návratem k taktice mimoparlamentní opozice a podporovali spolupráci s PDS⁶⁶. Jejich návrh však nebyl přijat, Realisté chtěli, aby se strana snažila posílit kontakty s občanskými iniciativami, pokoušela se více konkurovat FDP v zápase o obsazení středu a orientovala se na návrat do parlamentu a na převzetí vlády s SPD.⁶⁷

Velmi důležité byly pro Zelené zemské volby v Hessensku na začátku roku 1991, které měly být jakýmsi testem dalšího osudu Strany zelených na národní úrovni. Volební strategie navrhovaná tamějšími představiteli Realos měla být organizovanou a disciplinovanou kampaní, jež by oslovila mladé voliče. Stranickým vůdcem byl ustanoven Joschka Fischer a Zelení se snažili působit jako „ohleduplní reformátoři“, ke konečnému výsledku jim napomohl i negativní postoj k válce v zálivu a případnému zapojení Německa. Zelení tak dosáhli v Hessensku 8,8 % hlasů a vstoupili do koalice s SPD. Dalším zlomovým okamžikem v životě strany byl sjezd v dubnu téhož roku v Neumüsteru, na kterém došlo díky téměř dvoutřetinové většině ke zrušení limitujících podmínek pro stranické vůdce a parlamentní zástupce. Také zde bylo odhlasováno zřízení dvojitého předsednictví, jak pro Zelené ze západního Německa, tak pro východní Zelené.⁶⁸

Realisté se rozhodli, jak řekl J. Fischer, „říci moci ano“, což znamenalo, že se pokusili ze Zelených udělat proreformní stranu, jednající pod primátem ekologie. Snažili se o to také zlepšením vztahů s občanskými iniciativami a vytvářením „rudozelených“ koalic ve spolkových zemích po celém Německu. Nová profilace Zelených více směrem k „normální“ politické straně a opuštění dřívějšího modelu „strany-hnutí“ vedla k bouřlivému odchodu některých vedoucích představitelů fundamentalistů kolem Jutty

---

⁶⁵Tamtéž.

⁶⁶Zde skončili někteří členové Ekologické levice (ÖL), která nezískala téměř žádný vliv. PDS – Strana demokratického socialismu, která vystupovala v bývalém SRN jako Levicová listina se snahou vybudovat si na novém území voličskou základnu především z voličů DKP, zklamaných Zelených a anarchistů. Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 34.

⁶⁷Tamtéž.

⁶⁸E. Gene Frankland: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 35, 36.

Ditfurthové.⁶⁹ Tím došlo ke změně a intenzitě vnitrostranického konfliktu Zelených. DG se tak pokusila přijetím těchto strategických kroků přiblížit modelu normální parlamentní strany, která však měla na paměti své kořeny v sociálním hnutí. Během 90. let tak ovlivňovaly politiku a podobu DG tři hlavní vnitrostranické proudy a to Realisté, Levé Fórum a Zelený vzestup - Neutrálové.⁷⁰

2.7. Vznik nové strany B 90 – DG

Během 90. let se DG snažili působit více profesionálně, věnovali více času médiím a také se více zabývali organizačními úkoly. Postupně však docházelo i ke změně stranické soutěže, jelikož veřejnost se obávala růstu sociálních a ekonomických nákladů, spojených se sjednocením. Během roku 1992 bylo téměř jisté, že by mělo dojít ke spojení západoněmeckých Die Grünen a východoněmeckého svazu Bündnis 90. Měl to být jakýsi „sňatek z rozumu“, který měl mimo jiné napomoci Zeleným překonat 5 % hranici v celoněmeckých volbách. B 90 byla stejně různorodá jako DG ve svých počátcích, také se nechtěli úplně vzdát svého titulu hnutí zvláště ve prospěch „organizačně sešněrované strany“,⁷¹ jak DG někteří členové vnímali. Východní B 90 měli také obavy, že jako méně početnější (měli asi kolem 3 tisíců členů) by byli početnějšími a bohatšími DG úplně pohlčeni. Nakonec došlo v lednu 1993 ke spojení asi 37 tisíc členů DG s 3 tisíci členy B 90. Vznikla tak historicky nejmladší politická strana, jenž působí v SRN na spolkové úrovni.

Problematická se ukázala i vzájemná domluva na oficiálním názvu nové strany, nakonec zvítězil návrh východoněmeckých členů Bündnis 90/ Die Grünen – Zelení (B 90-DG) ve zkrácené podobě. Komise, jež byla speciálně ustanovena kvůli sjednocení Zelených také odhlasovala nová opatření, která měla chránit zájmy méně početnějších východoněmeckých členů a která jim umožňovala vytvářet vnitrostranické asociace, občanská hnutí a také jim zaručovala nadzastoupení ve spolkových výkonných výborech. V roce 1994 získali sjednocení Zelení s kritickým programem EU jakožto málo demokratické a ekologické instituce 10 % hlasů a 12 křesel v Evropském parlamentu. Postupně získávali i křesla v zemských sněmech, měli zastoupení asi ve 13 ze 16 spolkových zemí a ve stovkách obecních rad. V parlamentních volbách v roce 1994

---

⁶⁹ Ve skutečnosti odešla i část Levého Fóra a zbytek ekosocialistů, kteří ve straně ještě zůstávali.

⁷⁰ Tamtéž, s. 37, 38.

⁷¹ Tamtéž.

s požadavky na zrušení NATO a německé armády a se sloganem Proti nacionalismu – pro Evropu obdrželi v říjnu 7,3 % hlasů a vrátili se do parlamentu se 49 poslanci.⁷²

Tématem číslo jedna sjednoceného Německa se však nestávaly problémy životního prostředí, ale rostoucí nezaměstnanost. Dalšími úkoly k řešení nové vlády byly zvláště ve východním Německu zákon s pořádkem a příliv cizinců a v západním kromě cizinců to byla ještě inflace. Řešení zdevastovaného životního prostředí východního Německa bylo prozatím odsunuto do pozadí. Zelení měli na paměti ještě z dob působení jako sociální hnutí svoji hlubokou nedůvěru k práci a postupu policie. Ze všech politických stran také zaujali nejliberálnější postoj k žadatelům o azyl a byli také předními obhájci získání plného občanství pro cizince.

Novým zdrojem vnitrostranického sporu, který znovu oživil rozpory mezi realisty a fundamentalisty, se stala otázka angažování Německa do konfliktu v bývalé Jugoslávii. V zásadě šlo o rozdílný pohled na jeden ze základních ideologických pilířů strany a to nenásilí – pacifismus.⁷³ V průběhu roku 1995, kdy byla tato problematika projednávána, hlasovali někteří poslanci Zelených pro nasazení německých letadel nad Bosnou, jiní byli proti. „Především fundamentalisté se obávali, že by tato německá účast, i když jen v mírových misích, mohla vést k zapojení Německa do válek mimo vedení OSN. Realisté v čele s J. Fischerem a Cohnem- Benditem zase navrhovali podporu intervencí v případech genocidy a upuštění od požadavku na zrušení armády a vystoupení Německa z NATO.“⁷⁴ V roce 1997 se ve svém předvolebním programu rozhodli bojovat s nezaměstnaností, s jedním z nejpálčivějších problémů sjednoceného Německa, a v duchu svých původních zásad, mezi než patřil i důraz na sociální otázky, vnesli i požadavek na schválení příspěvku v hodnotě 800 marek měsíčně pro nezaměstnané a bez soukromého majetku.

Během března roku 1998 opět sílily rozpory ve straně, na několikadenním sjezdu v Magdeburku se zásluhou převahy fundamentalistů nepodařilo schválit konkrétní podobu volebního programu, dokonce neprošel ani návrh na účast Německa na mírových misích. Volební program obsahoval tzv. ekologickou daň (ta u nás začala platit až od letošního roku), která měla přinést až čtyřnásobné zdražování benzínu během deseti let (asi na 5 marek za litr) nebo omezení možnosti cestování na dovolenou letadlem na pouze jednou za

---

⁷²Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 35, 36.

⁷³Schroeren, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990, s. 234.

⁷⁴Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 36.

pět let, doporučení na zrušení NATO.⁷⁵ Podpora strany klesla vzápětí z předpokládaných 12 % na pouhých 4 %.⁷⁶

Během června na sjezdu v Bonnu byly zmírněny některé kontroverzní požadavky programu, zrevidovaný program už neobsahoval „ekologickou daň“, byl umírněnější v otázce vystoupení Německa z NATO a přestal se odmítavě stavět k účasti německých vojáků v mírových misích v Bosně. Nicméně Zelení dále trvali na zrušení povinné vojenské služby a na snížení stavu německé armády (bundeswehru) na polovinu. V zářijových volbách v roce 1998 získali 6,7 % hlasů a 47 křesel. Následně byl Joschka Fischer zvolen vícekancléřem a prvním „zeleným“ ministrem zahraničí⁷⁷. Lídr fundamentalistů Trittin se stal ministrem životního prostředí a atomové bezpečnosti a Andrea Fischerová ministryní zdravotnictví.⁷⁸

B 90 – DG se ve vládě v koalici s SPD podařilo prosadit zavedení ekologické daně,⁷⁹ dosáhli ústupu od jaderné energetiky, zavedli možnost dvojího občanství, registrovaného partnerství homosexuálů, novou drogovou politiku a posílili feministické a sociální přístupy. Přesto nemohli být Zelení plně spokojeni, jelikož jimi navrhované změny byly v praxi zaváděny jen velmi pomalu. Tradičně problematická se ukázala otázka jaderné energetiky, protijaderná politika Zelených totiž mimo jiné znamenala i revizi již dříve uzavřených smluv s energetickými koncerny a také hrozbu zvýšení nezaměstnanosti vlivem uzavírání jaderných provozů. I proto část koaličních členů SPD s přijetím protijaderné politiky dlouho váhala.⁸⁰

V květnu 1999 na mimořádném sjezdu v Bielefeldu opět naplno propukly rozpory mezi realistickým vedením strany v čele s J. Fischerem a pacifistickým křídlem. Důvodem sporu byl tentokrát postup Německa v srbsko – albánském střetu v Kosovu a schválení útoku NATO proti cílům v Jugoslávii. Konflikt mezi Zelenými byl nakonec tak vyhrocený, že realistické vedení strany společně s J. Fischerem muselo hlídat na sjezdu přes tisíc vojáků

---

⁷⁵ Je také zajímavé, že během hlasování v parlamentu o rozšíření NATO o ČR, Polsko a Maďarsko bylo pro ze 49 členů Zelených jen 14.

⁷⁶ Oficiální stránky České tiskové kanceláře ČTK [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.ctk.cz/infobanka/vysl/zeme/](http://www.ctk.cz/infobanka/vysl/zeme/)

⁷⁷ J. Fischer se sice během svého dlouhého působení ve vládě stal jedním z nejoblíbenějších politiků, přesto bývá jeho umístění právě na post ministra zahraničních věcí považováno podle některých politologů za nepříliš šťastné. Podle většiny z nich by J. Fischer pro Zelené získal mnohem více voličské přízně jako ministr životního prostředí, protože právě v tomto resortu bývají Zelení považováni voliči za nejkompetentnější

⁷⁸ Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/242.199498.htm](http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/242.199498.htm)

⁷⁹ Podrobněji rozpracováno v kapitole Volební program na straně 65.

⁸⁰ Pečínka, P. Německy mluvící země – Německo. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 37.

před demonstranty a nespokojenci z řad Zelených.⁸¹ Nakonec se podařilo přece jen prosadit kompromis, který odvrátil Fischerovu rezignaci a umožnil pokračovat v koalici. Fischer měl tak usilovat o zastavení bombardování, které by dalo možnost srbské armádě stáhnout se z Kosova, a nikoliv o okamžité a trvalé ukončení akcí vojsk NATO. Podpora NATO se ale i tak přece jen straně nakonec během roku 1999 vymstila při volbách do EP, kdy získali jen 6,4 % hlasů a pouze 7 poslanců. Stejně tak došlo k úbytku členů B 90 – DG z 52 tisíc asi na 47, 5 tisíc. Vznikl také manifest většinou mladých realistů nazvaný „Zpět k novému středu“, který žádal odstoupení starších členů strany, účastníků studentských hnutí z roku 1968, demisi Trittina, větší orientaci strany na voličský střed a liberální politiku. „Tvrдили, že i lidé s kravatami patří také k Zeleným a že nezaměstnanost, globalizace a konkurenceschopnost zajímají Němce víc než ekologie.“⁸²

Během roku dosáhli delegáti Zelených dohody se spolkovou vládou a energetickým průmyslem o postupném utlumování jaderné energetiky země, poslední reaktor měl ukončit svůj provoz v roce 2021. Zelení souhlasili na sjezdu v Rostocku se zachováním koalice s SPD v čele s G. Schrödrem, i když se sociální demokraté přiklonili podpořit USA v afgánském konfliktu vysláním německých vojáků, což bylo v rozporu s jejich zásadami a J. Fischer se pak také nejen za to stal terčem časté kritiky.⁸³

V zářijových parlamentních volbách v roce 2002 dosáhli Zelení zatím svého největšího volebního zisku od dob svého vzniku a to 8,6 % hlasů, ten také umožnil pokračování „rudozelené“ koalice s SPD. V těchto volbách se také nepotvrdily, i když volební účast byla asi o 3,1 % nižší než v roce 1998, což však nebyl nijak rapidní pokles, katastrofické úvahy o velkém vlivu znechucení z politiky („Politikverdrossenheit“) na ochotu voličů přijít k volbám. Tyto úvahy byly v centru zájmů jak médií, tak akademických vědců v SRN během devadesátých let. Úspěchu strany zřejmě napomohla i stálá popularita ministra zahraničí a faktického lídra strany J. Fischera. Konflikt ve straně byl prozatím utlumen, nicméně i tak mohlo stále dojít k jeho obnovení, zvláště v případě schválení angažovanosti Německa v některé z kontroverzních vojenských operací.⁸⁴ Během října byla mezi Zelenými a SPD podepsaná nová koaliční smlouva, která jim vytvořila základ pro

---

⁸¹ Tamtéž. Během střetu bylo několik lidí zraněno, asi 60 lidí zatčeno a J. Fischer měl dokonce díky zásahu demonstrantů protržený ušní bubínek.

⁸² Tamtéž, s. 38.

⁸³ Oficiální stránky České tiskové kanceláře ČTK [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.ctk.cz/infobanka/vysl/zeme/](http://www.ctk.cz/infobanka/vysl/zeme/)

⁸⁴ Mareš, Miroslav. Spolkové volby v Německu 2002 [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=26](http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=26)

další společné čtyřleté vládnutí. Německo také přijalo podobně jako jiné členské země EU euro jako svou oficiální měnu.⁸⁵

Začátkem roku 2004 oslavila Strana zelených 25 let svojí existence. V evropských volbách získali dokonce 11,9 % hlasů. Na čtvrtém kongresu Evropské federace zelených stran (EFGP) 21. února 2004 v Římě založilo 32 členů Zelených stran z 29 evropských zemí Evropskou stranu zelených (EGP). Ve spolkových volbách v roce 2005 získali Zelení 8,1 % hlasů (to znamenalo 51 poslanců). V říjnu byl zahájen v Oldenburgu kongres, který se zabýval bilancí dosavadní politiky Zelených, novou strategií vládnutí, budoucnostními perspektivami a rolí opozice. V roce 2006 složil svůj mandát v Bundestagu a opustil stranu její nejznámější „zelený politik“ J. Fischer, který byl jedním z nejrespektovanějších a nejoblíbenějších představitelů celé generace německých politiků. Strana se rozhodla vést v letech 2007 – 2009 rozsáhlou kampaň zaměřenou na problematiku klimatu.⁸⁶

2. 9.Závěr:

Zelení ušli ve své cestě přiblížení se „normální“ parlamentní straně velký kus cesty a možná právě proto se stali jednou z nejsledovanějších, nejdiskutovanějších a také nejúspěšnějších ekologických stran v Evropě. Strana, která vznikla během „bouřlivých“ 70. let jako protestní hnutí, které mělo být nositelem „nových“ společenských hodnot a byla chápána jako chvilkový fenomén a příliš monotematicky zaměřená na to, aby mohla oslovit větší voličskou skupinu, nakonec dosáhla mnohých úspěchů.

Byly samozřejmě i časté přehmaty jako třeba nejednoznačný postoj a přílišné váhání v otázce sjednocení Německa, který pak znamenal pro Zelené propad ve volbách v roce 1990. Nepříliš povedená reforma v udělování víz, která měla přinést větší liberalizaci turistiky do Německa a odstranit byrokratické překážky. Měla však trochu jiný efekt, zneužívaly ji kriminální živli, usnadnila práci pašerákům lidí a provozovatelům nelegální prostituce. Zelení byli také často kritizováni během své „cesty“ k podobě parlamentní strany za neprofesionálnost a časté vnitrostranické spory. B 90 – DG společně prosadili registrované partnerství osob stejného pohlaví, rozšíření spotřebních práv a reformu státního občanství, která umožnila početné menšině Turků získat německý pas. I ostatní strany jejich vlivem více „zezelenaly“, začaly se více zabývat třeba ženskou otázkou.

---

⁸⁵Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/243.19992002.htm](http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/243.19992002.htm) ,
http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/2/2861.20032005.htm

⁸⁶Oficiální stránky B 90 – DG[online], [cit. 3.2.2008], Dostupné z [www: http://www.gruene.de/cms/default/rubrik/9/9028.ab_2006.htm](http://www.gruene.de/cms/default/rubrik/9/9028.ab_2006.htm)

Zelení podpořili rozvoj ekologického zemědělství, postupné opouštění jaderné energetiky a využívání obnovitelných zdrojů.

I čeští Zelení převzali mnohé zkušenosti, které němečtí Zelení během svého dlouhého působení nasbírali. Zelení postupně ztrácejí svůj dřívější „nádech“ radikální strany, což je způsobeno i zestárnutím a odchodem jejich zakládajících členů, kteří byli ještě spjati s působením sociálních hnutí. Jaká bude další budoucnost německých Zelených zvláště po odchodu jednoho z jejich velkých představitelů Joschky Fischera, jaké budou jejich další úspěchy nebo neúspěchy a jak moc budou nadále ovlivňovat německou i světovou politiku se teprve ukáže. Nicméně už teď mají vybudovanou silnou pozici, o kterou budou čeští Zelení ještě dlouho bojovat.

3. ČEŠTÍ ZELENÍ

3.1. Úvod

V této kapitole bych se chtěla zabývat celkovou historií Strany zelených. Mým cílem je zmapovat její působení pouze nástinem doby jejího vzniku a krátkým exkurzem se podívat i na původ jejího zformování. Hlavní těžiště práce však bude zaměřeno na období po vleklé krizi v roce 2001, až po dobu, kdy se straně konečně podařilo ve volbách samostatně překročit pětiprocentní hranici, a dostat se do parlamentu. Chci se pokusit ukázat dlouhou cestu formování Zelených v politickou stranu a všechny nesnáze, se kterými se musela potýkat od svého vzniku. Zaměřím se hlavně na její téměř znovuzrození, které způsobilo částečné propojení s některými ekologickými aktivisty, kteří se od Zelených dlouhá léta distancovali. Po bouřlivých výměnách ve vedení strany, formování vnitřních opozičních platforem, nastala složitá cesta k úspěchu ve volbách do parlamentu v roce 2006.

3.2. Vynoření Strany zelených

V 80. letech mělo Československo jedno z nejvíce zničených životních prostředí v Evropě. U některých regionů bylo dokonce možné mluvit o ekologické katastrofě. Dalekosáhlé zničení životního prostředí ovlivnilo zdraví populace natolik, že jsme podle odhadů patřili mezi země s nejkratší dobou délky života v Evropě. S neustále se prohlubujícím ekologickým znečištěním, které mohl vidět téměř každý, musel i komunistický režim trochu „ustoupit“ a ponechat působit legálně některá environmentální hnutí i s jejich požadavky a námitkami, i když pod přísnou kontrolou režimu. Legálně tak působila např. Česká unie ochránců přírody (CUNP), Brontosauři, Strom života a Slovenská unie ochránců přírody a vesnice. Režim však tato hnutí záměrně atomizoval a izoloval, jelikož aktivistická jádra těchto organizací byla často těsně napojena na aktivisty z nezákonných skupin. V českých zemích se tak stalo životní prostředí základem protikomunistické opozice. Vlivem závažnosti poškození životního prostředí nemohly být

environmentální otázky režimem jednoznačně odsunuty jako třeba protesty disidentů za lidská práva.⁸⁷

V Československu tedy existovaly oficiální a neoficiální iniciativy na ochranu životního prostředí již od přelomu 60. a 70. let. Pacifistické a ekologické tendence bylo možné najít i uvnitř Charty 77, která udržovala kontakty nejen s východoevropskými, ale také se západoevropskými mírovými hnutími jako CND, END, Paix Christi aj. a vydávala stanoviska k tématům životního prostředí a míru v Československu i ve světě.⁸⁸ Většina pacifistických, ekologických a alternativních skupinek českého disidentu se po listopadu 1989 do žádného ekologicko – alternativního proudu, z něhož by vzešla strana zelených, jak se tomu stalo například v NDR, nesjednotila, odborníci z této části spektra se většinou zapojili do činnosti Občanského fóra (OF).⁸⁹

Za totalitní vlády byly tyto skupinky jen málo početné, ideově nesjednocené, fungující nedemokraticky, neboť v nich rozhodovala malá, nevolená část lídrů. Problémem bylo též pojetí mnohých aktivistů, kteří viděli v těchto skupinkách jen vyjádření odporu vůči KSČ. Po pádu režimu už nic „nenutilo“ tyto ekologicko – alternativní iniciativy, aby se zformovaly do případné politické strany, neboť nepřítel byl poražen a nastolením demokracie byla splněna většina cílů těchto skupin.⁹⁰

24. listopadu 1989 vznikla Československá strana zelených (ČSZ) a byla první novou politickou stranou založenou po sametové revoluci. Kromě ní vznikla již 1. prosince 1989 ještě Zelená alternativa, která se hlásila k programu evropských Zelených. Československá strana zelených již od počátku svého vzniku bojovala s nařčením z „estebácké minulosti“, které bylo zřejmě zčásti pravdivé, přestože doložit tento fakt se nepodařilo. Tento argument pak ještě řadu let využívali ekologičtí aktivisté ke zdůvodnění svých nesympatií ke straně. Využívali jej i potom, kdy se ustanovený výbor Československé strany zelených po několikátýdenním působení sám rozpustil a nová strana byla sestavena novými členy.⁹¹

---

⁸⁷ Kostecký, T.– Jehlička, P., Czechoslovakia: Greens in a post – Communist society. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, s. 208, 209.

⁸⁸ Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 195.

⁸⁹ Holzer, J. a Strmiska, M. Česká republika. In: *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002, s. 145.

⁹⁰ Kostecký, T. – Jehlička, P., Czechoslovakia: Greens in a post – Communist society. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 190.

⁹¹ Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 195.

3.3. Zelení v parlamentních volbách v roce 1990 a následná krize

Důvodem „nevraživosti“ ekologických aktivistů vůči Straně zelených, která fakticky vznikla až 6. ledna 1990, když se v karlínské hospodě U Kazdů spojili zástupci různých skupin zelených a dohodli se na vytvoření jednotné strany⁹², bylo hlavně to, že strana se pro „zelenou“ začala angažovat až po 17. listopadu. Především to ale byly také obavy z toho, že doposud neznámá skupina by tak mohla zužitkovat výsledky práce ekologických aktivistů, kteří zde byli „první“ a již dávno před ní.⁹³ Vztahy mezi stranou, jejíž vytváření bylo ukončeno spojením se Stranou zelených na Slovensku⁹⁴ na celostátním sjezdu v Brně (17. února 1990), a většinou ekologických iniciativ byly stále napjaté. Ekologická sdružení se povětšinou od působení Strany zelených distancovala a zároveň kritizovala její nedostatečnou aktivitu v oblasti ekologie, což vedlo i k tomu, že většina předlistopadových ekologických aktivistů nevstoupila do Strany zelených, ale do jiných stran.⁹⁵ Předsedou strany byl zvolen J. M. Ječmínek.⁹⁶

Zelení se po svém zformování hlásili k linii „ani vlevo, ani vpravo, ale vpředu“ a považovali se za stranu nového typu. Ve svém volebním programu požadovali např. rozpuštění vojenských bloků, odstranění zbraní hromadného ničení, vytvoření decentralizované demokracie opřené o regiony. Pokud jde o vztah Strany zelených k Zeleným v zahraničí chtěli vycházet ze specifických československých podmínek, v jejich volebním programu tedy nebyla zmínka ani o feminizmu, přistěhovalcích či problémech Třetího světa.⁹⁷

Během své volební kampaně se snažili vyhýbat útokům na ostatní strany a drželi si výrazný odstup od komunistů. Později bylo také rozhodnuto, že kandidáti Zelených musí projít bezpečnostními prověrkami, které měly zjistit, zda nebyli na seznamech agentů StB (na této akci se podílel i Milan Horáček). Těmto prověrkám se odmítli podřídit pražští kandidáti, a tak byli svými oponenty nazýváni Zelenými melouny (zelení navenek, červení

---

⁹²Malíř, J., Marek, P. a kol. Strana zelených. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s.1579.

⁹³Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 195.

⁹⁴strana se zformovala do tří autonomních zemských bloků – českého, moravskoslezského a slovenského

⁹⁵Všichni byli původně členy Občanského fóra např.: Josef Vavroušek (budoucí federální ministr životního prostředí) vstoupil do Občanského fóra a později Občanského hnutí, Ivan Dejmal do Občanského fóra, Martin Bursík (předseda dnešní Strany zelených) do Občanského hnutí a později do Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové, Bedřich Moldan do Občanské demokratické strany atd.

⁹⁶Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 196.

⁹⁷Tamtéž, s. 197.

uvnitř).⁹⁸ Preference zelených se pohybovaly na jaře 1990 kolem 11% a své naděje s touto stranou spojovalo až 73 % obyvatel Československa. První svobodné volby však ukončily „zelenou“ euforii, neboť čeští zelení nepřekročili nikde hranici 5 %.⁹⁹ „Klíčové postavy českých Zelených a představitelů NGO¹⁰⁰ se zúčastnili diskuze ohledně ekologického selhání v měsíčníku Nika. Zelení byli částí druhé volby, pro většinu voličů byla nejdůležitější konsolidace politických změn – mnoho z nich se řídilo sloganem „Ekologie počká na demokracii“.¹⁰¹

„Ostatní považovali i přes katastrofální stav životního prostředí ekonomii za primární problém a obávali se, že by úspěch Zelených mohl zpomalit rychlost ekonomických reforem.“¹⁰² Jejich neúspěch byl vysvětlován i tím, že většina voličů měla o straně nepřesné představy a spíše je spojovala se Zelenými na Západě. V období po roce 1990 se strana dostala do vleklé krize. Do druhých voleb o dva roky později vstoupila Strana zelených v unii spolu se Zemědělskou stranou a Československou stranou socialistickou. Takto vzniklá Liberálně-sociální unie obdržela 6% volebních hlasů a získala tak i poslanecká křesla. Spojení těchto stran ovšem nebylo dostatečně pevné a odlišnost názorů zapříčinila rozpad unie.¹⁰³ V roce 1995 ze SZ vystoupil dosavadní předseda strany Vlček a vstoupil do ČSSD, strana ztratila parlamentní zastoupení. V roce 1996 nesložila volební kauci a ve volbách v roce 1998 obdržela jen 1,12 %. Zelení sice od počátku orientovali body svého volebního programu na ekologickou tematiku, ale jejich požadavky nebyly až do roku 2002 příliš radikální, což jim bylo ze strany ekologických občanských iniciativ často vyčítáno. Požadavky ochrany přírody totiž účinněji než SZ prosazovaly nestraničské zájmové organizace jako např. Děti země, Hnutí Duha, Nesehnutí aj., Strana zelených také trpěla malou veřejnou viditelností oproti těmto ekologickým sdružením.¹⁰⁴

---

⁹⁸ Kostecký, T. – Jehlička, P., Czechoslovakia: Greens in a post – Communist society. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 210, 211.

⁹⁹ Stanovená hranice pro zvolení do parlamentu, Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 197.

¹⁰⁰ **Nevládní nezisková organizace** nebo **nestátní nezisková organizace** někdy označovaná podle anglické zkratky jako *NGO (Non-Governmental Organization)* je organizace zabývající se obecně prospěšnou činností, avšak nezřizovaná státem a na státu nezávislá. V ČR jsou to nejčastěji ekologické organizace (například Greenpeace, Hnutí Duha, Děti Země), lidskoprávní organizace (například česká pobočka Amnesty International, Liga lidských práv) a také organizace starající se o potřebné, mentálně postižené atd.

Wikipedia: NGO [online], [cit. 23.3.2008], Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/NGO>

¹⁰¹ Kostecký, T. – Jehlička, P., Czechoslovakia: Greens in a post – Communist society. In: Richardson, D., Rootes, Ch. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995, s. 212.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Wikipedia: Strana zelených [online], [cit. 3.1.2008], Dostupné z www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Strana_zelen%C3%BDch

¹⁰⁴ Holzer, J. a Strmiska, M. Česká republika. In: *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002, s. 145, 146.

3.4. Obrození strany v roce 2001

Koncem roku 2000 se ve SZ vytvořila sekce Mladí zelení (MZ). K jejím hlavním iniciátorům patřili dosavadní členové strany Martin Soukup a Tomáš Brauner. Sekce se však setkala i s odporem, neboť část vedení strany nesouhlasila s tím, aby MZ při získávání nových členů využívali adresář SZ. MZ byli také kritizováni za vytváření paralelní organizace, která by mohla oslabovat SZ. „Sekce uspořádala několik setkání, ale především se soustředovala na vybudování ekologického klubu v Praze. V létě 2001 měli 30 členů, v září se stali pozorovatelem ve FYEG – Federace mladých evropských zelených.“¹⁰⁵

Zlom nastal u téměř skomírající strany v roce 2001, kdy bylo její vedení oživeno vstupem několika desítek členů z ekologických sdružení (např. Hnutí Duha). Ekologická sdružení měla téměř po celou dobu trvání SZ k její politice i politice jako takové negativní postoj, i tak se ale občas stávalo, že s některými stranami spolupracovala. Brandýské fórum (BF)¹⁰⁶ - skupina, která se v roce 2001 vytvořila z některých členů ekologických iniciativ a jejími členy byli např. Jakub Patočka, který se potom významně podílel na znovuoživení strany, Jan Beránek a další, vyvedlo Stranu zelených z dvanáctileté izolace. Podporu cílů BF – snahu o rozšíření prostoru pro občanské iniciativy, přislíbili svým podpisem i Hana Marvanová a Cyril Svoboda. ČSSD ve vedení s Vladimírem Špidlou se však zdráhalo uznat legitimitu BF jako zástupce občanské společnosti.¹⁰⁷

3.5. Strana zelených v parlamentních volbách v roce 2002

Brandýské fórum¹⁰⁸ se před volbami v roce 2002 dohodlo na spolupráci se Zelenými pod podmínkou, že neuzavřou koalici s ODS a část volebního zisku odevzdají BF (každá strana nad 1,5% hlasů obdržela 100 Kč za hlas). Spolupráce BF a SZ vyvolala v Hnutí Duha rozporuplné názory. Někteří členové proti spolupráci a případné kandidatuře Patočku a Beránka demonstrovali, čímž se opět projevila dlouholetá averze vůči SZ a politice vůbec,

---

¹⁰⁵ Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 207.

¹⁰⁶ Šlo víceméně o předvolební pakt ekologů a „profesionálních občanů“ s politiky Čtyřkoalice Monika Šatová, Martin Prokop - členové Hnutí Duha, Petr Pospíchal - z Helsinského občanského shromáždění, Miroslav Balašík - z časopisu Host, Alena Müllerová a Luboš Veselý - z iniciativy České televize – věc veřejná Tamtéž.

¹⁰⁷ Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 204, 205.

¹⁰⁸ Původně se dohodli na spolupráci s představiteli tehdejší Čtyřkoalice, která byla však narušena jejím rozpadem. Lidovci pak nepodpořili nápad Hany Marvanové na kandidaturu některých občanských iniciativ na kandidátkách Koalice, a tak se zájem BF přesunul ke Straně zelených Malíř, J., Marek, P. a kol. *Strana zelených*. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1579 – 1581.

jiní s ní naopak souhlasili. Intelektuální představitelé BF program SZ vylepšili a nazvali jej Novou vládou se Stranou zelených.¹⁰⁹

Strana zelených (SZ) se tak svým novým programem více přiblížila západním Zeleným, i když v něm neustále scházela „západní zelená“ témata jako např. feminismus, zkrácení pracovní doby či kritika USA.¹¹⁰ Jejich program byl oživen slibů o zavedení referend, rozvoj nadací, podporu občanských spolků. Nezaměstnanosti chtěli zamezit ekologizací průmyslu a zemědělství, což mělo přinést nová pracovní místa, dále chtěli o polovinu zvýšit platy učitelům. Hranice krajů chtěli upravit podle spádovosti a historického uspořádání. Chtěli, aby Česko svou zahraniční politikou diskriminovalo diktatury a snažilo se pomáhat nejchudším zemím. Nová vláda se SZ by nenakupovala vojenské letouny, prostituci by soustředila do veřejných domů a zdaňovala a kuplířství stíhala. Legalizaci lehkých drog se žádat neodvážili, ale chtěli alespoň podpořit společenskou diskuzi na toto téma. Žádali tvrdé postihy pro dealery tvrdých drog, přímou volbu prezidenta, hejtmánů a starostů a snížení hranice nutné pro vstup do parlamentu na 2,5 %. Jako jediná strana předem vyloučila možnou spolupráci s ODS a KSČM.¹¹¹

Představitelé BF (hlavně J. Patočka) nejen oživil jejich volební program a podpořili i volební kampaň, ale zajistili SZ také mediální viditelnost. Právě nízká kvalita materiálů a propagace a stejně tak minimální povědomí širší veřejnosti či medií o aktivitách strany, byly tradičně jejím hlavním problémem. Nejvíce bylo toto zviditelnění strany znát ve formulaci výzvy „Dejme šanci zeleným“, kde známé osobnosti vysvětlovaly, proč se rozhodly dát ve volbách svůj hlas SZ. Tuto výzvu podpořilo zásluhou J. Patočky řada významných osobností z oblasti kultury, politiky, či vědy (sociologové Hana Librová, Fedor Gála či Jan Keller, ekoložka Eva Vavrušková a dále např. Jan Kraus, Petr Uhl, Ivan Dejmal, Michael Kocáb). Většina z nich se shodla na tom, že strana neusiluje jen o ochranu životního prostředí, ale jde jí hlavně o rozvoj občanské společnosti a mohla by být „novým demokratickým politickým subjektem, který by do českého parlamentního ovzduší přinesl svěží vzduch“.¹¹²

Sami Zelení se prezentovali v podobném duchu - jako „dynamická, rostoucí a nezkorumpovaná strana“. K jejímu rostoucímu úspěchu přispěl i Patočkou vydávaný internetový časopis www.voltezelene.cz, který byl oproti dřívějším publikacím strany na

---

¹⁰⁹Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 206.

¹¹⁰Tamtéž.

¹¹¹Tamtéž, s. 206

¹¹²Patočka, J. Dejme šanci zeleným, *Literární noviny*. 2002 [online], [cit. 3.1.2008], Dostupné z [www: http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=92651](http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=92651)

vysoce profesionální úrovni. Petra Buzková, která také projevila ochotu se Zelenými spolupracovat, však stranu varovala, že jediné, co v následujících volbách dokáže, bude to, že oslabí ČSSD.¹¹³

Zelení sice v červnových volbách v roce 2002 opravdu opět magickou hranici 5 % nepřekonalí (zásluhou mediální propagace dosáhli alespoň 2,36 % hlasů), ale i přesto získali státní příspěvek 11 300 000 Kč. Po volbách však vyvěrala na povrch řada skandálů.¹¹⁴

3.6. Znovuoživení SZ akcí Zelená padesátka a Tmavozelená výzva

Jakub Patočka poté zorganizoval akci zvanou Zelená padesátka (Z 50), jejíž iniciativou byla snaha o reformu SZ, částečně vyvolanou povolebními skandály strany a spočívala ve vstupu 50 aktivistů¹¹⁵ do SZ. Ekologičtí aktivisté se k tomuto kroku opět stavěli rozporuplně, někteří v něm viděli jen snahu o kariérní postup iniciátorů akce a dále odmítali spolupráci se SZ, jiní souhlasili. Patočkova původní představa byla taková, že nábořem Z 50 ze zkušených ekologických aktivistů snadno porazí korupční část starého vedení, získá si sympatie seriózní části „starozelených“ a zabrání tak vytunelování strany. „Ve své vizi viděl budoucí SZ jako oproštěnou od korupčních funkcionářů, jako zásadně novou a přitom „masarykovsky“ demokratickou stranu, jejíž platforma bude konzervativní, levicová, hlubinně – ekologická, feministická aj.“ Zpočátku se Patočka domníval, že pokud by tato „nová“ podoba strany měla být spojována s dřívějším korupčním vedením, tak by se měla přejmenovat na Zelení – Noví demokraté. V čele takto obrozené strany měla stát integrující osoba, pravděpodobně Martin Bursík.¹¹⁶

Vstupem nových členů do strany se začal zvyšovat tlak na stávající členy. Docházelo ke střetům mezi „starými“ a „novými“ členy. „Noví“ členové, kteří oživilí vedení strany, byli také nazýváni „tmavozelenými“ podle Tmavozelené výzvy, což byl Patočkův text, který měl urychlit nábor nových členů. Patočkovu Tmavozelenou výzvu podepsal jeho

---

¹¹³ Pečínka, P. Bývalé sovětské satelity – Česko. In: *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002, s. 206.

¹¹⁴ Např. s podnikatelem Vachulkou, který byl manažerem strany, sháněl jí finance a který také zadržoval přihlášky nových členů. Vachulkovi byla již před volbami bez vědomí BF slíbena odměna v hodnotě 2mil. Stejně tak se ukázalo, že strana má z předchozí éry od roku 1992 asi 2mil dluh, že strana je financována půjčkami a dary některých podnikatelů, instalovaných do vedení výměnou za nejasné přísliby. Také jejich předvolební slib, že za každý hlas ve volbách vysadí strom se ukázal jako značně nerealistický Jiří Malý, Pavel Marek a kol. *Strana zelených*. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1586.

¹¹⁵ Např. Milana Daniela, Dušana Lužného, Jana Beránka, Karla Jecha, Martina Andrea, Saši Uhlové a Ondřeje Lišky

¹¹⁶ Pečínka, P. (2003c), Jak Strana zelených svlékla starou kůži, [online Britské listy], [cit. 20.12.2007], Dostupné z [www: http://www.blisty.cz/art/15467.html](http://www.blisty.cz/art/15467.html)

dlouholetý spolupracovník z Hnutí Duha Jan Beránek, signatář Charty 77 a bývalý ministr životního prostředí Ivan Dejmál, Ondřej Liška a Saša Uhlová. V průvodním dopise pak Patočka napsal: „Tmavozelenou výzvu můžete využívat mezi svými přáteli k náboru do SZ, současně úzkostlivě dbejte o to, aby se nedostala nikomu, kdo by ji mohl předat médiím. Nejde o to, že bychom museli fakta z ní tajit, nýbrž o to, abychom si způsob a čas jejich zveřejnění stanovili sami.“¹¹⁷ Dokument dále vysvětloval, že je třeba svolat mimořádný sjezd, na němž bude zvoleno nové, nekorupční vedení. Zanedlouho byl přesto v Lidových novinách otištěn článek nesoucí název „Tmavozelený proud chce ovládnout Stranu zelených“¹¹⁸ a po něm následovala mediální kampaň.

Otevřela se tak diskuze na „dávné“ téma, zda by měli ekologičtí aktivisté vstupovat do politiky nebo zůstat „nestranní“. Následná kritika (dlouholetý kritik J. Patočky Jan Březina) tohoto kroku mluvila o Patočkově Tmavozelené výzvě jako o „puči“ v SZ, který byl motivován bojem o peníze z volebního příspěvku.¹¹⁹ Názory na Tmavozelenou výzvu se tradičně různily. Dobře vystihl pozitiva vstupu ekologických aktivistů do SZ Dušan Lužný¹²⁰ ve svém článku zveřejněném na ecconetu, kde se také na toto téma diskutovalo. Nejpozitivnější stránka působení politických stran spočívala podle něj „v jejich schopnosti a nutnosti vzájemné i vnitřní komunikace.“ Nedostatkem občanských iniciativ byl často fakt, že jsou postaveny na nadšení několika (desítek) jedinců, kteří organizaci „táhnou“, určují její směřování a celkovou tvář. „Proto je organizace velmi akceschopná, avšak většinou v krátkodobé perspektivě. Jde o organismus, který se dynamicky rozvíjí, anebo stejně dynamicky hyne.“¹²¹ Jádrem práce organizace jsou pak většinou jen krátkodobé kampaně a jednotlivé kauzy. Podporu takovýchto kampaní či kauz hledají aktivisté u občanů, kteří však k hnutí nepatří, často s hnutím jako celkem nesouhlasí a jejich podpora začíná a končí podpisem pod petici, která „něco nechce“. „Identifikace občanů s aktivisty spočívá ve vyjádření negativního postoje v určité kauze. V tomto mohou být kampaně dosti účinné, neboť neszavazují občany s nějakým pozitivním návrhem, a pokud přece jenom ano, pak je nezavazují k aktivnímu usilování o dosažení cíle (např. hledání finančních zdrojů).“¹²²

---

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tento článek otiskly Lidové noviny 16.12.2002 a autorem byl Dušan Stuchlík, který v něm citoval ekologického aktivistu Milana Štefance

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Dušan Lužný je od roku 2005 členem Předsednictva SZ a zakladatelem odborné sekce pro lidská práva.

¹²¹ Lužný, Dušan. O škodlivosti jednobarevnosti. [online], [cit. 20.12.2007], Dostupné z www:

<http://no-politika.ecn.cz/komentare.shtml?x=115509>

¹²² Tamtéž.

Občané tak mohou díky aktivitě občanských iniciativ vyjádřit svůj názor, ale zodpovědnost za jeho naplnění je stále jinde, u zastupitelů (na nejrůznějších úrovních). „Výsledek kampaně je jednoznačný – buď jednoznačný úspěch, anebo jednoznačný neúspěch. Buď „ano“, anebo „ne“. Tímto se aktivistické jednobarevné vnímání světa dále utvrzuje. To, že ekologická hnutí existují, je samozřejmě správné a jistě budou existovat i nadále.“¹²³ Podle D. Lužného, bylo správné, že někteří z první generace ekologických aktivistů odcházeli z hnutí (např. do Strany zelených), neboť svým odchodem uvolnili prostor pro nové aktivisty, kteří již nebudou svázáni myšlenkovými stereotypy devadesátých let. Jen se obával toho, aby si s sebou do Strany zelených nepřinesli negativní návyky z ekologických hnutí, jakým je pocit vlastní výjimečnosti, apriorní přehlížení jiných názorů a neschopnost vedení dialogu.¹²⁴

S podporou výzvy vystoupil na mimořádném sjezdu strany v roce 2003 i dosavadní předseda Rokos, a tak do čela SZ byl nakonec zvolen Jan Beránek, spoluzakladatel a ředitel Hnutí Duha. Před sjezdem, který byl dosavadním vedením dlouho oddalován, rezignoval na svou funkci manažera strany Vachulka. Nové vedení, tvořené především mladými, „tmavozelenými“ členy, kteří do strany vstoupili až v průběhu roku 2002, si kladlo za cíl vyjasnit finanční skandály, konsolidovat stranické finance, zvýšit počet členů během dvou let ze 700 na 7000, každý týden pořádat tiskovou konferenci a hlavně jasně stranu vymezit na ekologické a sociální problematice v perspektivě evropské integrace.¹²⁵

Beránkovi se také zakrátko po zvolení dostalo od médií takového zájmu, který předchozí předsedové nevzbuzovali. Během května, před referendem o vstupu do EU, se dokonce SZ účastnila několika veřejných besed, na nichž byli přítomni i zahraniční zelení. Sekce Mladí zelení ustoupila na dlouhou dobu do pozadí kvůli vytíženosti svých protagonistů. Na začátku roku 2003 však ve spolupráci s Federací mladých evropských zelených (FYEG)¹²⁶ připravili projekt „Šumava 2003“, na jehož základě se měli sejít na letním táboře v srpnu 2003 mladí zelení ze západní a východní Evropy.¹²⁷

---

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Jiří Malíř, Pavel Marek a kol. Strana zelených. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1586.

¹²⁶ Sdružují mládežnické sekce stran zelených a samostatné ekologické a levicové skupiny

¹²⁷ Pečínka, P.(2003c): Jak Strana zelených svlékla starou kůži [online Britské listy], [cit. 20.12.2007],

Dostupné z www: <http://www.blisty.cz/art/15467.html>

3.7. Rozpory ve straně

Obměna členů a také vstup některých z ekologických iniciativ do SZ sice pomohl změnit její tvář – zviditelnit stranu a více ji přiblížit voličům, ale i přesto nadále bojovala strana s vnitřní rozštěpeností, která byla po vstupu nových členů ještě markantnější. Nešlo však jen o spory mezi „starými“ a „novými“ členy, ale i o pomalu se rozpadající soudržnost mezi dříve jednotnými „tmavozelenými“. Členové se rozcházeli hlavně v názorech na způsob vedení strany a podobu stranického programu. Sílicí rozpory bychom mohli přirovnat ke sporům realistů a fundamentalistů německých Zelených. Rozpolcenost a nejednotnost se zásadně projevila na mimořádném sjezdu, který měl zvolit lídra pro volby do Evropského parlamentu, konané v červnu 2004 a schválit podobu nového programu a stanov strany.¹²⁸

Kandidátem za SZ se nakonec stal místo původně navrhovaného bývalého ministra životního prostředí Martina Bursíka Jakub Patočka. Ten sice formálně nezastával žádnou významnou funkci ve straně, ale jeho vliv byl velký. Vytvořené křídlo, jež vedl společně s předsedou J. Beránkem, dokázalo prosadit svou vlastní verzi nového programu bez ohledu na připomínky ostatních členů. Odmítnuty byly i jakékoliv snahy o kompromisní návrhy a stejně tak jimi nebyla zdůvodněna změna původně zamýšleného kandidáta na lídra do Evropského parlamentu.

„Novým programem se strana hlásila k vizi „ekologické demokracie“. Ta vychází z představy, že „překonání ekologické krize a prohloubení demokracie jsou dva největší a současně vzájemně provázané úkoly. V programu byly zastoupeny i požadavky odstranění jakékoli společenské diskriminace (důraz byl kladen především na rovnost žen a romskou tematiku), přijetí zákona o registrovaném partnerství, boj proti domácímu násilí, rozvoj multikulturní společnosti, snížení rozpočtu na obranu na nejmenší možnou úroveň, rozvoj občanské společnosti atd.). Novým programem se tak strana profilově přiblížila „standardu“ většiny západoevropských zelených stran. V programu se objevila i zvláštní Patočkova myšlenka tzv. neodemokracie¹²⁹ nebo také nové, živé demokracie, protikladu

---

¹²⁸Jiří Malíř, Pavel Marek a kol. Strana zelených. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1586, 1587.

¹²⁹ Neodemokratismus je přímým ideovým oponentem neoliberalismu v podání ODS. Proto ten pojem také vznikl, neoliberalismus, to je mezi Zelenými vulgární slovo. Neodemokratismus nebo také nová demokracie je nejspíš křížencem standardní parlamentní demokracie a niterně prožívaného občanského aktivismu.

Fořtek, Tomáš. Spor o Bursíka. *Reflex* [online], [cit. 20.12. 2007], Dostupné z www:

<http://www.reflex.cz/Clanek14293.html>

Většina členů strany, však sama tento Patočkův pojem, který si do programu prosadil, nedokázala vysvětlit.

*neoliberalismu, který měl v lidech vidět především spotřebitele a především spotřebitele se z nich měl také svým tlakem snažit udělat. Neodemokratismus se oproti tomu měl snažit navodit stav, v němž jsou lidé především občany a jejich spotřebitelské chování má být jen odvozenou součástí jejich chování občanského. Strana stále odmítala pravo – levé vymezování. Podle vyjádření svých představitelů upřednostňovali místo politické ideologie zdravý rozum.*¹³⁰

Spory ve straně přetrvávaly a nakonec vyústily v první polovině roku 2004 v obvinění Patočkova a Beránkova křídla z „centralismu, uzavřenosti, sektářství a omezování vnitrostranické diskuze“ a dva dosavadní místopředsedové (Dalibor Stráský a Ondřej Liška) se kvůli těmto důvodům vzdali svých funkcí. Pro kritiku, zaměřenou na způsob vedení, byl ze strany Patočkou a Beránkem vyloučen i jeden ze zakládajících členů německých Zelených a obecně uznávaná osoba v ekologických kruzích Milan Horáček. Tento krok SZ vedl i k ochlazení vztahů s Evropskou stranou zelených, kde M. Horáček reprezentoval, i když zvolen do Evropského parlamentu (EP) za německé Zelené, zájmy zelených stran střední a východní Evropy, tedy i českých Zelených, kteří se do EP nedostali.

Straně ve volbách „uškodila“ nově zformovaná Otevřená platforma, vedená hlavně Petrem Uhlem a Ivanem Dejmalem. Ta se také kriticky postavila proti dosavadnímu vedení strany a vyjádřila politickou podporu ve volbách do Evropského parlamentu Straně pro otevřenou společnost (SOS), která svým environmentálním profilem konkurovala Straně zelených.¹³¹ Nicméně viděno optikou dalších událostí, kdy napomohla výměně vedení a SZ se pak dostala do parlamentu, byla tato Otevřená platforma pro stranu spíše přínosem. Ivan Dejmal člen SZ a někdejší ministr životního prostředí okomentoval situaci ve SZ na webových stránkách SOS: „Po uchvácení moci Patočkou a Beránkem ve straně zelených, kteří si z ní vytvořili svoji osobní mocenskou základnu, je SOS jedinou alternativou pro opravdové zastánce životního prostředí, a to alternativou zcela věrohodnou, protože opřenou o osobnosti, které za uplynulých 15 let pro životní prostředí naší země mnoho udělali, jako Eva Tylová apod.“¹³²

Tak, jak složitý a dlouhý byl vývoj a směřování Strany zelených, tak je zajímavý i počet udávaných či uváděných členů. V roce 1992 předseda J. Čejka tvrdil, že strana má

---

¹³⁰ Jiří Malíř, Pavel Marek a kol. Strana zelených. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1581.

¹³¹ Jiří Malíř, Pavel Marek a kol. Strana zelených. In: *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno : Doplněk, 2005, s. 1588, 1589.

¹³² Šaradín, P. Česká republika. In: *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc: Periplum, 2004, s. 50.

asi kolem 12 000 členů, před volbami v roce 1990 měli mít Zelení dokonce přes 80 000 členů, proto také neočekávali svůj neúspěch ve volbách. V roce 2001-2002 však už bylo udáváno pouze něco přes tisíc členů, tedy radikální pokles. Při revizi počtů svých členů na sjezdu strany v březnu roce 2002 vyplynulo na povrch, že jejich počet je nižší než 250. Po Patočkově Padesátce a Tmavozelené výzvě došlo k nárůstu členů až na 740 - tolik strana udávala v květnu 2003. V dubnu 2004 už měli Zelení mít okolo 800 členů.¹³³ V roce 2006 už to mělo kolem 2 tisíc členů.

3.8. Nové rozpory a změna vedení strany v roce 2005

Dohady a nedorozumění uvnitř SZ přetrvávaly i během roku 2005, Patočkově (Beránkovo) křídlo, které bylo obviněno ze sektářství a nedemokratického vedení strany, stálo před dalším problémem, kterým byly nadcházející volby do parlamentu v roce 2006. Bylo nutné si položit otázku, jaká by měla být strategie strany, aby se Zelení konečně dostali do parlamentu. Zda by se strana opět měla pokusit tradičně spojit s nějakou jinou menší stranou, což se jí doposud příliš nevyplatilo (protože maximálně dosáhla na povolební příspěvek, ale politické dění nijak neovlivnila), anebo bude kandidovat samostatně. V názorech se členové strany tradičně rozcházel, a tak proti sobě znovu stály „znepřátelené“ tábory. Vývoj Strany zelených velmi ovlivnil vstup Martin Bursíka do strany v roce 2004. V. Havel tohoto muže kdysi označil za „naději české politiky“.¹³⁴ Právě Bursík, který získával ve straně stále větší podporu, se rozhodl, že by chtěl stranu vést v nadcházejících volbách do parlamentu a pokusil se s ní překročit pětiprocentní hranici nutnou pro vstup do Sněmovny. To by ovšem muselo dojít ke změně vedení, a tak se Bursík a jeho převažující příznivci rozhodli vyvolat mimořádný sjezd, kde by bylo svrženo „staré“ vedení a mohl by tak kandidovat na nového předsedu SZ.

Právě proto, že představitelé Zelených přestávali být spokojeni s dosavadním vedením, začali budoucnost strany spojovat s postavou M. Bursíka a domnívali se, že jestli „chce strana vstoupit do první ligy, nemá jinou alternativu než změnit styl politiky, oprostít se od aktivismu a postavit do čela osobnost, která má kredit a dokáže oslovit širokou veřejnost.“¹³⁵ Takovou osobností byl podle většiny členů strany právě M. Bursík, bývalý ministr životního prostředí v Tošovského vládě. Bursík měl tehdy reprezentovat spíše to realističtější křídlo strany, které už nechtělo postupovat taktikou mimoparlamentních hnutí,

---

¹³⁴Blechová, Silvie. Zelení se trhají. *Respekt*, 2005, roč. 16, č. 32, s. 5.

¹³⁵Tamtéž, výrok šéfky ústecké organizace Džamily Stehlíkové

kteřou představovalo Beránkovo – Patočkovo vedení, ale mělo ambice se stát regulérní parlamentní stranou. Sám Bursík se tehdy k dosavadní situaci vyjádřil tak, že jeho budoucí plány se Stranou zelených byly takové, že chtěl dokázat, aby Zelení nebyli vnímáni jen jako strana úzce orientovaná na problém životního prostředí, ale že byli schopni mít názory i na odlišná témata jako byla penzijní reforma, reforma veřejných financí nebo daňová reforma.¹³⁶

I nejrůznějších analýzy a politologické rozborů ukazovaly, že Bursíkovy plány se stranou nejsou úplně beznadějně, jelikož SZ byla často označována za „perspektivního koně české politiky“.¹³⁷ Proč se ale takto nadějně straně existující už od devadesátých let stále nepodařilo proniknout do vrcholové politiky ? Příčiny bychom mohli hledat hned v několika faktorech. Na začátku vzniku strany to bylo obvinění ze spojení s StB, což stranu poškodilo na dlouhá léta. Velkou ránu ji zasadil i neúspěch v prvních svobodných volbách v roce 1990, kdy lidé dali spíše přednost ekonomice před ekologií. Dále to byl distanc a kritika ekologických občanských iniciativ politiky strany. Potom se situace po dlouhodobém mlčení a krizi strany změnila s příchodem J. Patočky a dalších ekologických aktivistů, kteří pozvedli úroveň téměř skomírající strany. Strana pak sice nakonec dosáhla na povolební státní příspěvek, ale přesto se do parlamentu nedostala.

Jak je možné, že i když měla SZ ve volbách v roce 2002 většinu předpokladů, aby se do parlamentu dostala, že i přesto neuspěla ? Mohlo za to snad spojení s jinou menší stranou nebo nebyl zelený volební program pro voliče dost atraktivní ? Anebo byla strana přece jen stále v podvědomí voličů jako strana orientující se jen na ekologickou tematiku ? Nebo měli možná voliči „strach“ dát ve volbách hlas malé straně, o které doposud příliš neslyšeli a které by se tak mohlo stát, že by se do parlamentu nedostala, a tak by se jejich hlas ztratil ? Nad dosavadním neúspěchem SZ se zamyslel i sociolog z agentury STEM, která se specializovala na průzkumy volebních preferencí stran a sehrála v případě SZ velkou roli, Jan Hartl. Podle něj „byla jednou z hlavních příčin voličského neúspěchu tuzemských Zelených jejich neschopnost sevěřeně formulovat politiku a zorganizovat si své vlastní funkcionáře a členy“.¹³⁸

Neustále stoupající podpora M. Bursíka většinou členů strany vedla k tomu, že dosavadní předseda Strany zelených J. Beránek přehodnotil své plány a rozhodl se již za Zelené nekandidovat. Sám tenkrát situaci okomentoval pro jednu noviny asi takto:

---

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

„Kandidovat nebudu, protože nechci utrácet síly ve vnitrostranických sporech. Chci věnovat všechny svoje síly projektu, který považuji za naprosto klíčový.“¹³⁹ Tím projektem byl míněný už výše naznačený spor o to, zda by strana měla jít do voleb samostatně, jak prosazoval M. Bursík, nebo v koalici s nějakými liberálními mimoparlamentními stranami, jak chtělo dosavadní vedení strany.

Beránek se domníval, že právě volby v roce 2006 by měly být velmi důležitým okamžikem v životě české demokracie. K těmto předpokladům ho vedla představa vítězství ODS v nadcházejících volbách. ODS, která nebyla nikdy příliš nakloněna malým stranám a zvláště SZ, by se tak podle Beránka snažila díky svému vítězství prosadit změnu volebního systému, která by vedla k tomu, že by znemožnila vstup menším stranám do sněmovny. Proto i dosavadní předseda SZ chápal volby v roce 2006 jako velmi důležité a považoval za naprosto klíčové, aby se SZ dostala do sněmovny právě v těchto volbách, aby se pokusila prosazení takovéto změny zabránit.¹⁴⁰ Která z představ o volební podobě strany nakonec zvítězila, se rozhodlo na sjezdu strany koncem léta.

3.9. M. Bursík novým předsedou Strany zelených

Nový kandidát na post předsedy strany M. Bursík měl vizi o budoucnosti strany docela jasnou. Předpokládal úspěch SZ ve volbách pouze tehdy, pokud by se Zelení rozhodli jít do voleb samostatně, pak by se podle něj do Sněmovny dostali. Cíl, který si nový aspirant na předsedu strany dal, zněl „dostat Zelené do Sněmovny natrvalo“¹⁴¹, nebyl sice nijak jednoduchý, nicméně, jak se pak v roce 2006 ukázalo, ani nemožný. Bursík vedla vize toho, že voličská základna Zelených by mohla být dostatečně silná k tomu, aby ve volbách uspěli. Díky kterým voličům by se chtěl dostat do parlamentu, osvětlil v jednom z rozhovorů, kde nastínil, že by chtěl jít strategií většiny evropských zelených stran. Tyto strany se tradičně snažily orientovat na voliče, které bychom mohli označit za ekologicky citlivé. Další cílovou skupinou bývaly matky s malými dětmi, jelikož častěji než jiní lidé uvažovaly o kvalitě života a prostředí, ve kterém by jejich děti měly vyrůstat a také přemýšlely mnohem více o původu potravin, které nakupovaly. Mezi voliče Zelených bývali standardně řazeni i lidé, kteří podnikali v oblasti environmentální technologie a učitelé.¹⁴²

---

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Mitrofanov, Alexandr. Zadáání je dostat Zelené natrvalo do Sněmovny. *Právo*, 2005, roč. 15, č. 186, s. 7.

¹⁴² Tamtéž.

Bursík však nechtěl zaujmout svým jasně profilovaným programem jen tuto voličskou základnu Zelených, nýbrž se dokonce domníval, že program Zelených by mohl nejen svými ekologickými tématy, ale i částmi, zabývající se lidskými právy, ochranou menšin nebo prosazováním práv žen oslovit i tzv. prvovoliče (lidé, kteří jdou volit poprvé). Tím, že by se Zelení během voleb zaměřili na získání hlasů právě těchto potenciálních voličů Zelených, které by měly být podle M. Bursíka dostačující pro překonání pětiprocentní hranice pro vstup do Sněmovny, tak by mohli být ve volbách konečně úspěšní.¹⁴³

Dosavadní předseda J. Beránek se však ještě svých plánů se SZ, které byly od Bursíkových představ o směřování strany a její budoucí politiky dosti odlišné, ještě úplně nevzdal. Pokud bychom se podívali nazpět je jisté, že nelze upřít některé zásluhy, které SZ vstup tohoto muže společně s J. Patočkou přinesly, od roku 2003 se jim podařilo prosadit řadu výrazných změn. Strana byla před jejich vstupem v roce 2001 na pokraji rozpadu. Jejich zásluhou se strana obrodila, spojila se s ekologickými aktivisty, kteří do té doby byli v opozici vůči činnosti strany. „Za poslední dva roky se podařilo vyřešit staré obrovské dluhy, vystavět akceschopnou strukturu a vtisknout jí ucelený program, který přilákal stovky nových členů. Strana se také výrazně profilovala v evropských volbách, její preference se více než zdvojnásobily a Zelení získali své historicky první křeslo senátora (Jaromír Štětina) i mandáty v krajském zastupitelstvu.“¹⁴⁴ Proto se také nechtěl vzdát předsednictví strany úplně bez boje, možná chápal snahy o vyvolání mimořádného sjezdu za účelem změny vedení jako „nevděk“ za to, jak straně v době její krize společně s Patočkou pomohli.

Nicméně naproti všem jejich zásluhám byla strana vždy zmítána vnitřními opozicemi a frakcemi, takže její hlavní překážkou byla nejednotnost a hlavním soupeřem si byli často oni sami. A ani Beránkovi s Patočkou se nepodařilo výrazněji zapsat do podvědomí voličů a dostat stranu do vlády. Možná to bylo způsobeno i Beránkovou představou o SZ jako netradiční straně, která by se neměla bát „kontroverzních témat a netradičního uchopení problémů, že by měla do jisté míry provokovat a čeřit usedlou hladinu domácí politiky a to nejen v oblasti ekologie, ale hlavně v tématech kultury, vzdělávání, bezpečnosti či zásadního problému médií a komunikace.“¹⁴⁵ Všechny tyto rozdílné představy o podobě strany a jejího budoucího směřování vedly k rozdělení strany uvnitř.

---

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Beránek, Jan. Zelení si jsou hlavními soupeři. *Právo*, 2005, roč. 15, č. 224, s. 12.

¹⁴⁵ Tamtéž.

3.10. Klíčové volby do parlamentu v roce 2006

Novým předsedou Strany Zelených byl tedy na mimořádném stranickém sjezdu v Pardubicích¹⁴⁶ zvolen M. Bursík, který získal 114 hlasů ze 147 možných. O mimořádném volebním sjezdu strany se mezi zastánci Patočkova křídla Zelených mluvilo jako o „boji o koryta“ a „volebním puči“.¹⁴⁷ Do boje o hlasy ve volbách 2006 se SZ rozhodla jít s Bursíkem, což se po volbách ukázalo jako správná volba. Bursík naznačil, že by chtěl prosazovat program s tématy, zaměřenými na „ekologicky citlivé obyvatele“.¹⁴⁸ „Obecně za voliče SZ označil každého, kdo přemýšlí o kvalitě svého života a svých blízkých. Jako konkrétní problémy, na které by se v politice zaměřil, stanovil regulaci kamionové dopravy, odklon od ropné ekonomiky, ekologickou daňovou reformu a ochranu spotřebitele. SZ by se podle nového předsedy měla také věnovat problematice ochrany lidských práv.“¹⁴⁹ Primárně Zelení stáli o voliče, kteří je budou volit proto, že témata jejich programu by pro ně byla důležitá. Hned následující den po zvolení M. Bursíka jako nového předsedy SZ založili v Hradci Králové členové strany, nespokojeni s výsledkem volby, přípravný výbor politického hnutí Zelení.¹⁵⁰ S Patočkou stranu opustilo asi jen 14 členů, zbylých asi 700 členů chtělo v činnosti pokračovat pod vedením nového předsedy strany.¹⁵¹

Strana zelených se tedy konečně díky tomu, že si zvolila jako nového předsedu M. Bursíka, rozhodla uspět ve volbách samostatně. Malé strany se však stále podle sociologa Jana Hartla potýkaly s řadou problémů, mezi nimiž byl i ten, že se lidé v konglomerátu malých stran příliš dobře neorientovali. Tyto strany, mezi něž patřila i SZ, by tak měly zvolit strategii, která by měla spočívat v tom, že by se pokusily zviditelnit prostřednictvím schopného lídra, v programu by jasně pojmenovaly svůj cíl a také ukázaly, že by jej strana případně dokázala i uskutečnit. Šance těchto stran ale viděl oslovený odborník právě ve vážných voličích, o které však nynější předseda SZ, jak sám řekl, příliš nestál.¹⁵² Politologové i sociologové se ale shodli na tom, že poptávka po nové straně by v českých podmínkách existovala a skupinu těchto voličů dokonce odhadli na deset až

¹⁴⁶ v sobotu 24. 9. 2005, Mitrofanov, Alexandr. Předsedou zelených zvolen Martin Bursík. *Právo*, 2005, roč. 15, č. 226, s.4.

¹⁴⁷ Potůček, Jan. Zelená fraška. *Reflex*, 2005, roč. 40, č. 40, s. 30, 31.

(Podobně se mluvilo i o Tmavozelené výzvě, když se lídrem strany stal J. Beránek)

¹⁴⁸ Tamtéž. Studenty, mladé voliče, matky s dětmi, ale i aktivní seniory, podnikatele z oblasti moderních ekologických technologií a profesionály z oblasti životního prostředí,

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Uhl, Petr. Zelení složili maturitu. *Právo*, 2005, roč. 15, č. 224, s. 14.

¹⁵² M. Bursík se tak vyjádřil v deníku *Právo*: „Primárně stojíme o voliče, kteří budou SZ volit proto, že témata jejich programu jsou pro ně byla důležitá.“- Uhl, Petr. Zelení složili maturitu. *Právo*, 2005, roč. 15, č. 224, s. 14.

patnáct procent. Úspěchu nové strany ve volbách by podle nich napomohlo i to, že stále pokračoval proces uvolňování vazeb voličů k zavedeným stranám jako ČSSD a ODS. Ze zveřejněných průzkumů CVVM se jasně ukázalo, že nejintenzivnější vztah ke straně si pořád uchovávali hlavně příznivci KSČM. Nejvíce se k šanci překročit pětiprocentní hranice vstupu do sněmovny přiblížila podle průzkumů právě Strana zelených.¹⁵³

Volební preference Strany zelených se koncem roku 2005 podle agentury STEM pohybovaly kolem 3,1 %¹⁵⁴, v lednu to bylo ještě 3,4¹⁵⁵, a pak jako „zázrakem“ jejich šance během jediného měsíce v předvolebních průzkumech vystoupily až na 5,6 %¹⁵⁶, což se stalo pro všechny jasným signálem, že by bylo třeba, aby se začalo se Zelenými počítat v povolebních plánech. Média a nejen ona si kladla otázku, co stálo za jejich nenadálým nárůstem voličské přízně a jak moc by případné vítězství SZ ve volbách a jejich vstup do parlamentu ovlivnil stojaté vody české politiky. Jakmile se podařilo Zeleným v novém roce 2006 v průzkumu agentury STEM překonat pětiprocentní hranici, zájem o ně se prudce zvýšil, začaly se objevovat různé spekulace o tom, co by mohlo stát za jejich úspěchem. SZ se tak otevřela cesta do všech médií, mohli se dožadovat i účasti v televizních diskuzích, a tak se náležitě zviditelňovat a být potenciálnímu voliči „na očích“ a jako by ho utvrzovat v tom, že teď už by se jeho hlas, odevzdaný SZ, určitě neztratil. Co opravdu stálo za nenadálým úspěchem SZ, na to nebyli schopni dát jednoznačnou odpověď ani odborníci.

Zvýšená mediální pozornost otevřela prostor pro intenzivní začátek „zelené“ volební kampaně. Cílem Zelených bylo prosadit se pomocí nových témat jako byla energetika, kamionová doprava, topení uhlím apod. Strana se snažila být ve své kampani věcná, představit se jako nový element na politické scéně a vyvarovat se agresivního stylu. V rámci jejich kampaně vznikla dvě centra a to Praha a Brno. Problematické byly finance a lidské zdroje, náklady tak sdílely jednotlivé krajské organizace. Strana zelených ve své kampani tak mnohem více systematicky využívala služby dobrovolníků.¹⁵⁷

---

¹⁵³ Polanská, Patricie. Malé strany mají do sněmovny daleko. *Hospodářské noviny*, 2005, roč. 49, č. 222, s. 4. Nejméně přesvědčených voličů měla ČSSD, následovala ODS, za přesvědčené příznivce nějaké strany obecně se označilo pouze 11 % voličů a 27 % voličů volí určitou stranu jen proto, že jim vadí nejméně

¹⁵⁴ Výsledky předvolebních průzkumů agentury STEM [online], [cit. 22.12.2007], Dostupné z [www: http://www.stem.cz/clanek/1036](http://www.stem.cz/clanek/1036)

¹⁵⁵ Výsledky předvolebních průzkumů agentury STEM [online], [cit. 22.12.2007], Dostupné z [www: http://www.stem.cz/clanek/1049](http://www.stem.cz/clanek/1049)

¹⁵⁶ Výsledky předvolebních průzkumů agentury STEM [online], [cit. 22.12.2007], Dostupné z [www: http://www.stem.cz/clanek/1056](http://www.stem.cz/clanek/1056)

¹⁵⁷ Čaloud, D., Foltýn, T., Havlík, V., Matušková, A. (eds.). Volební kampaň 2006: Nástup politického marketingu do České republiky. In: *Volby do poslanecké sněmovny v roce 2006*, Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006, s. 84 – 86.

Někteří analytici připisovali zelený „zázračný“ postup v preferencích osobě M. Bursíka, ve kterém viděli zkušeného politika, který vystřídal několik stran a chvíli ve vládě působil jako ministr životního prostředí. M. Bursík by tak mohl naplňovat touhu některých voličů po nové výrazné tváři v české politice. I pro váhající voliče bylo dobrou zprávou, že Zelení podle průzkumů překročili pětiprocentní hranici, protože tak se už volič nemusel obávat, že by jeho hlas propadl nějaké jiné straně. Předseda strany M. Bursík se rozhodl maximálně využít zájmu o SZ, který zveřejněné výsledky způsobily. Snažil se neustále ve všech svých veřejných projevech klást důraz na to, že jeho strana se sice ve svém programu zaměřovala hlavně na ekologická otázky, nicméně to, co by mohla ještě potenciálnímu voliči nabídnout, by byl „nový styl politiky“. Stejně tak sám už několikrát zdůrazňoval, že SZ „chtěla lidem doložit, že byla a bude univerzální stranou, která by se neomezovala jen na otázky přírody“.¹⁵⁸ Zveřejněné výsledky volebních průzkumů tak nahrávaly prognózám, že v české společnosti opravdu poptávka po nové, „neokoukané“ straně existovala.

Někteří odborníci, kteří se snažili nalézt příčinu úspěchu SZ, se stavěli kriticky i k myšlence, že by Zelení nalákali voliče svým programem. Jako důvod uváděli omezování jako podstatu každého zeleného projektu. „Program zelených totiž nesliboval voličům, že budou po volbách žít snáze a levněji, ale draž a lépe. Tedy přicházel s tím, že bychom měli uznat, že přežírat se, maximálně konzumovat, žít bez ohledu na příští generace vede do pekel.“¹⁵⁹ Proto by bylo dobré zeptat se tehdy těch téměř osmi procent voličů, kteří by podle posledních tehdejších průzkumů Zelené volili, jestli by opravdu byli ochotni vyměnit auta za vlaky a hromadnou dopravu, aby neznečišťovali ovzduší, zda by si raději připlatili za masné výrobky a vejce, aby zvířata netrpěla anebo se aspoň snažili důsledně třídit odpad? „Stejně tak fakt, že Zelení kladli důraz na zdražující se zemní plyn, se mohl jevit velké části Čechů v situaci strachu z vysokých účtů z plynáren, jako špatný vtíp.“¹⁶⁰ Kolik asi z těch potenciálních voličů vlastně znalo program Strany zelených a ztotožňovalo se s ním? Možná bylo vážně za nenadálým skokem jejich volebních preferencí opravdu spíše „znechucení“ lidí dosavadní politikou, která byla stále složená z těch „stejných“ lidí a Zelení se mohli stát pro mnohé voliče novou alternativou, která by mohla zahýbat stojatými parlamentními vodami.

---

¹⁵⁸ Kolář, Petr. Nečitelné zelené chtějí všichni. *Lidové noviny*, 2006, roč. 19, č. 42, s. 2.

¹⁵⁹ Fendrych, Martin. Češi nezezelenali: čerstvé úspěchy Strany zelených nepramení z programu. *Týden*, 2006, roč. 13, č. 11, s. 72.

¹⁶⁰ Spurný, Jaroslav. Zelení: luxus, který si můžeme dovořit. *Respekt*, 2006, roč. 17, č. 12, s. 3.

Prognózy ukázaly, že pokud by se Strana zelených ve volbách do parlamentu v roce 2006 dostala, byla by tak „první neparlamentní stranou od poloviny 90. let, která by pronikla do uzavřeného klubu pěti stran, které ovládaly českou parlamentní politiku. Někteří politologové se často také snažili upozornit na fakt, že české strany fungovaly spíše jako firmy s ekonomickými zájmy, než jako skutečné politické subjekty. Navíc jako firmy, které spolu někdy soutěžily, ale často se za scénou propojovaly s pomocí kartelových dohod.“¹⁶¹ I takto vnímali voliči dosavadní strany, a i to mohlo přispět k volebnímu úspěchu SZ, která tehdy ještě stála mimo tyto dohody.

Často bývalo SZ vyčítáno, že jako strana nebyla příliš čitelná, úplně jednotná a že byla politicky nezkušená, a tak volič nevěděl, jak by se vlastně ve vysoké politice, pokud by se do ní po volbách dostala, chovala. Vytýkán jim byl i fakt, že je držela pohromadě jen vidina možného volebního úspěchu.¹⁶² A bylo by to vůbec špatně? To, co dali Zelení jasně najevo již před volbami bylo, že své povolební plány nechtěli určitě spojit s KSČM. SZ zřejmě nemohla být nikdy plně jednotná, jelikož v sobě spojovala nejen lidi různých názorů, ale také založení, od radikálních ekologických aktivistů, až po „manažery“ v oblecích typu M. Bursíka. Již tady se ukazovalo, že SZ nebude zpočátku tradiční politickou stranou, ale takovou pověst neměly ani strany zelených v Německu nebo Rakousku, kde se nakonec i přesto staly stálou součástí parlamentu, což mimochodem brali čeští Zelení jako svůj velký triumf.¹⁶³

Většina komentátorů tehdejšího dění kolem SZ se shodovala na tom, že Bursíkova strana zjistila, že by neměla šanci prosadit se v českém prostředí s čistě ekologickým programem, a tak se jej snažila pozměňovat a přibližovat jeho témata ostatním politickým stranám. O to se však snažily i ostatní politické strany, většinou ty největší (ČSSD a ODS), které po zveřejněných předvolebních průzkumech přidaly do svých programů více „zelených“ témat. A tak SZ mírně ovlivnila politiku ještě před svým vstupem do parlamentu. Ve prospěch Zelených mluvil i fakt, že čistě ekologickou politiku „nedělali“ Zelení nikde na Západě, a přesto se třeba v Německu stali tradiční součástí parlamentu, které neoslabilo ani sedmileté působení ve vládě. Vnesli do vysoké politiky nonkonformní zajímavé mladé lidi, u nichž pak měla téměř desetina Němců a Rakušanů dlouhodobě pocit,

---

¹⁶¹ Pehe, Jiří. Zelení by mohli pročistit českou politiku. *Hospodářské noviny*, 2006 [online],[cit.23.12.2007], Dostupné z [www: http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/clanek.2006-04-10.8064552509?p=2](http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/clanek.2006-04-10.8064552509?p=2)

¹⁶² Hámerský, Milan J. Proč Bursíkovi zelení neuspějí?. *Právo*, 2006, roč. 16, č. 64, s. 18.

¹⁶³ Švehla, Marek. Zelený lék na rudé. *Respekt*, 2006, roč. 17, č. 9, s. 2.

že tuto stranu ve svých parlamentech potřebovala.¹⁶⁴ Proto se zdálo, že vstup Zelených do politiky by mohl české vládě spíše pomoci než uškodit. Samozřejmě, že voliči by byli schopni akceptovat stranu s různým spektrem lidí jako radikálních ekologů či nonkonformistů, nicméně strana by přesto měla dodržovat alespoň navenek jisté zavedené konvence, spojené s vystupováním politické strany a tuto úlohu se zatím dařilo dobře plnit předsedovi strany M. Bursíkovi. Pro něj mluvilo i to, že nebyl aktivista, snažil se obklopovat schopnými a reprezentativními lidmi a byl schopen diskuze. Na rozdíl od ostatních předsedů stran působil navíc na voliče mladě a věčně.¹⁶⁵

Objevily se i dohady, které tvrdily, že se Zeleným nepodařilo zatím dostat do parlamentu a překročit pětiprocentní hranici díky příliš radikálnímu dřívějšímu vedení s J. Beránkem a J. Patočkou. České země byly podle nich příliš umírněné na to, aby zde parlamentní křesla získali lidé, kteří se jako formu protestu uvazovali k branám Temelínu, i u německých Zelených převládlo realistické křídlo. K tomu přispělo i zjištění, že „tradičními voliči našich západních sousedů byli zpravidla lidé s vysokoškolským vzděláním, které jim tak umožňovalo, jak dosáhnout dobrého příjmu, tak i to, aby se mohli orientovat na jiná politická témata. Místo toho, aby bojovali o mzdu a výdělek, byli tak ochotni podporovat omezení ekonomického růstu, v němž viděli nebezpečí právě pro kvalitu životního prostředí. Právě tito voliči nebyli pak hluší k výzvám o trvale udržitelném rozvoji a ochotně si připlatili za „zelenou“ energii či za zdravou ekologickou stravu.“¹⁶⁶ „Strana zelených by tak měla být v duchu našich západních sousedů stranou středostavovskou a stranou inteligence. Česká společnost by se tak trvale přiblížila ke standardům společnosti západní, až v době, kdy by měli mít čeští Zelení stabilně 7 až 10 procent a jejich volič by byl skoro nejbohatší ze všech ostatních v ukazateli průměrný příjem na hlavu.“¹⁶⁷

Existovalo ještě jedno vysvětlení možného vzrůstu voličských preferencí Strany zelených, které v jednom článku uvedl politolog Michal Klíma a na které v devadesátých letech upozornil již americký sociolog Ronald Inglehart. Vycházelo z teze o postupném završování prohlubující se krize odcizení politických elit občanům, která byla započata minimálně v roce 1997. Právě tehdy vyšly najevo rozsáhlé skandály, spojené s jednou z největších českých stran - ODS. Začalo se hovořit o prvních příznacích hlubší krize politických stran v českém státě. Vliv na ni mělo také rozštěpení ODS a následný pád

---

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Mlejnek, Josef jr. Zeleno – modré paradoxy. *Lidové noviny*, 2006, roč. 19, č. 69, s. 3.

¹⁶⁷ Tamtéž.

vlády. Volby v roce 1998 vyhrála ČSSD, která slibovala nápravu, ale místo toho se spojila s ODS kartelovou smlouvou, která byla sice pojmenovaná jako opoziční smlouva, nicméně šlo o rozdělení sfér mocenského a ekonomického vlivu. I když toto období nesymbolizovalo jen neúspěchy, „politický cynismus, ideová prázdnota, korupční aféry, arogance a nekritičnost - to byly a jsou každodenní jevy, které produkují atmosféru primární voličské nedůvěry v etablované strany.“¹⁶⁸

Rostoucí a sílící střední vrstvy, které ve většině vyspělých demokraciích byly těmi, jenž rozhodovaly volby, se tak ocitly jako by ve vzduchoprázdnu, jelikož neměly koho volit. Klíma dobře vystihl tuto situaci v českém prostředí. „Uzavřené, vládně orientované strany se utápěly v korupčních aférách a v celkové nedůvěryhodnosti a nedostatečně reformovaná KSČM nenabízela kladnou alternativu. Ideálem českých politiků bylo udržet si své pozice, zacyklit kruh dosavadních stranických elit a zabránit regenerační obměně.“¹⁶⁹ Případný vstup SZ do parlamentu by nebyl přínosný jen v tom, že by přinesl do vládní diskuze více „zelených témat“, ale především z toho důvodu, že „nová strana“ by představovala žádanou konkurenci. A tlak nové konkurence by mohl vést ke změnám ve všech parlamentních stranách. Jestli se tak opravdu stane, ukáží až voliči a čas.

Měsíc před volbami¹⁷⁰ už bylo víceméně jisté, že by se zřejmě Strana zelených podle všech dosavadních předvolebních průzkumů do parlamentu dostat měla. Strana mohla ještě zabojovat o voliče, kteří se rozhodovali na poslední chvíli. O tomto fenoménu se v sociologii mluví jako o bandwagon a under effect.¹⁷¹ Výrok naskočit do vítězného vlaku popisoval psychologickou situaci typicky nerozhodnutého voliče hlavního proudu, který by chtěl do volebního cíle vjíždět nejráději jako vítěz. Od parlamentních voleb v roce 1996 o tyto voliče tradičně soupeřily dvě největší strany - ODS a ČSSD. „Nicméně podle sociologů by mohla být volba voličů v duchu underdog effectu, což by znamenalo, že by se rozhodli pro tzv. sympatického outsidera. Takovýmto způsobem hlasování se snažili dávat voliči najevo svou nespokojenost, často plnil funkci protestu proti velkým stranám vjíždějícím vítězně do cíle. Voličskému hlasu to tak jakoby dávalo určitou výjimečnost a exkluzivitu.“¹⁷² Takto jednající voliči byli většinou „prvovoliči, častěji šlo spíše o muže ve věku 19-29 let, žijících ve městech, kteří byli buď zaměstnanci nebo živnostníci. Ve svých postojích se vyznačovali antikomunisticky a byli sekulárně zaměřeni, s okrajovým sklonem

¹⁶⁸ Klíma, Michal. Vzpouora voličů ? Léčba zelenými ?. *Právo*, 2006, roč. 16, č. 38, s. 16.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Květen 2006

¹⁷¹ Rčení „jump on the bandwagon“ vzniklo ve Spojených státech, kdy na předvolební kampaně jezdili politici ve vlacích. Na plošině posledního vagónu pak při příjezdu i odjezdu hrála živá kapela.

¹⁷² Pečínka, Bohumil. Zelená nabídka. *Reflex*, 2006, roč. 17, č. 15, s. 36.

k vyznávání postmateriálních hodnot.“¹⁷³ Bylo by dobré, aby byl vzat na zřetel i fakt, že rozhodně nešlo o nějakou jednolitou skupinu, že tito lidé odvolili jednou, maximálně dvakrát a vrátili se k zavedeným stranám, na jejich místo pak přišli další, většinou podobně orientovaní.¹⁷⁴ A právě tyto voliče mohli Zelení díky tomu, že byli schopni udržet si své tradiční zelené voliče a zároveň se jim podařilo změnou programu udělat krok i k politickému středu, ještě získat.

Napětí ve SZ necelý měsíc před volbami vrcholilo, strana soupeřila nejen s ostatními politickými stranami, ale tradičně i sama se sebou. Na veřejnost se dostal dopis se stížností, podepsaný asi sedmnácti členy strany. Kritika byla zaměřena na způsob financování kampaně a strany, který se signatářům zdál neprůhledný a na nedostatečnou vnitrostranickou diskuzi. Někteří členové strany se domnívali, že za zveřejněním dopisu, který měl být původně určen jen členům strany, stál zbytek bývalých příznivců Beránkova a Patočkova vedení. Sám J. Patočka se kdysi vyjádřil, že se bál o budoucnost zelené politiky a varoval voliče před volbou SZ. „Pro veřejnost, která očekávala změnu, by to byla jen další deziluze“.¹⁷⁵ M. Bursík, ke kterému tato kritika směřovala, se k tomu incidentu nevyjadřoval příliš kriticky, jelikož za dopisem nespokojenců hledal spíše jejich politickou nezkušenost než útok na způsob svého vedení. Členové Zelených byli podle něj vzhledem k dramatické minulosti strany vždy velmi citliví na vnitrostranickou debatu, po které byla zvláště za předchozího vedení velká poptávka. Několik dní po zveřejnění kritického dopisu vyjádřil veřejně podporu SZ ve volbách i bývalý prezident V. Havel, který jako důvod své veřejné podpory uvedl nejen blízkost jejich program, ale i to, že by chtěl podpořit jejich snahu, aby se do politiky dostali noví lidé.¹⁷⁶ České Zelené podporovali i němečtí Zelení, zvláště pak Milan Horáček.

3.11. Konečné výsledky voleb v roce 2006

I přes veškerá úskalí se Strana zelených pod vedením M. Bursíka v červnových volbách v roce 2006 přece jen dostala do parlamentu a prolomila tak konečně svoji šestnáctiletou éru neúspěchů a podceňování. Za pomocí medií se také podařilo přesvědčit

---

¹⁷³ Těmi jsou hlavně seberealizace a sebevyjádření
Inglehart, Ronald. *Postmateriální hodnoty a eroze institucionální autority*. (autor: Bartoš, František) [online], [cit. 23.12.2007], Dostupné z [www: http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=205&lst=107](http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=205&lst=107)

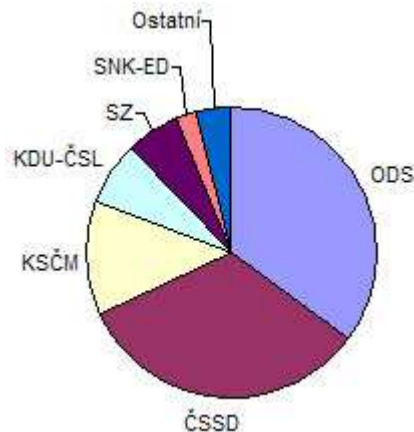
¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Šidlo, Jindřich a Erva Martin. *Zelení: strana permanentní revoluce*. *Hospodářské noviny*, 2006, roč. 50, č. 94, s. 2.

¹⁷⁶ Tamtéž, s.1.

občany, že je opravdu důležité jít k volbám, čemuž odpovídala i vysoká volební účast, která byla téměř 65 %.

- ODS: 35,38 %
- ČSSD: 32,32 %
- KSČM: 12,81 %
- KDU-ČSL: 7,22 %
- Strana zelených: 6,29 %
- SNK-ED: 2,08 %
- Nezávislí demokraté: 0,68 %
- Nezávislí: 0,61
- Ostatní: méně než půl procenta

Volební účast dosáhla 64,47 %¹⁷⁷

3.12. Závěr:

Tato kapitola se snažila zmapovat Stranu zelených od jejího vzniku v roce 1990, s krátkým pohledem na možnosti ekologických hnutí v éře komunistického režimu, tedy před jejím vznikem. Pokusila jsem se ukázat, jak moc straně uškodilo nařčení z komunistické minulosti, a její neschopnost spolupracovat s ostatními ekologickými iniciativami. Snažila jsem se nastínit i důvody jejich neúspěchu v prvních svobodných volbách v roce 1990, kdy většina okolností nasvědčovala právě tomu, že se Zelení do vlády dostanou. Pak následuje odmlka skoro až do roku 2001, které předcházelo období několikaleté krize, kdy byla strana téměř před rozpadem.

Její obnovení a znovuoživení přišlo se spoluprací s Brandýským fórem, jehož členem byl i J. Patočka. Brandýské fórum se dohodlo v roce 2002 se SZ na předvolební spolupráci. I když ani tak SZ neuspěla v roce 2002 ve volbách, vstupem několika ekologických aktivistů, mezi nimiž byl i J. Beránek, pozdější předseda strany, a J. Patočka, obrodný proces pokračoval. J. Patočka se pokusil akcí Zelená 50 a Tmavozelená výzva „přilákat“ ke vstupu do strany více lidí činných v oblasti ekologie, čímž měla být strana úplně „odstříhnutá“ od starých nařčení a neprůhledného vedení.

¹⁷⁷ Výsledky parlamentních voleb 2006[online],[cit. 3.1.2008], Dostupné z [www: http://volby.finexpert.cz/?q=node/1255](http://volby.finexpert.cz/?q=node/1255)

Tyto akce vyvolaly rozpory nejen uvnitř strany mezi „starými“ a novými členy, ale i mezi samotnými ekologickými aktivisty. Otevřely totiž dávnou diskuzi, zda mají členové ekologických iniciativ vstupovat do politických stran nebo zůstat „neustrannými“. Novým předsedou SZ byl zvolen Patočkův blízký spolupracovník J. Beránek. Před volbami do Evropského parlamentu v roce 2004 se opět objevily rozpory uvnitř strany. J. Beránek a J. Patočka byli obviněni z nedostatečné stranické diskuze a z prosazování změn bez schválení všech členů strany. Jednalo se především o novou podobu volebního programu a změnu lídra ve volbách do Evropského parlamentu z navrhovaného M. Bursíka na J. Patočku.

Vlivem těchto okolností se tak uvnitř strany vytvořila opoziční platforma, která sice straně z hlediska voleb do Evropského parlamentu uškodila, ale viděno optikou budoucích událostí, kdy nakonec došlo ke změně vedení a ke vstupu strany do parlamentu, jí spíše prospěla. Rozpory ve straně způsobené nejen stížnostmi na autoritativní a sektářský způsob vedení strany Beránkem a Patočkou, ale i rozdílnými názory na volební strategii ve volbách v roce 2006 pokračovaly a vedly v roce 2005 k výměně vedení.

Novým předsedou strany se stal M. Bursík, dosavadní vedení stranu opustilo a někteří jejich příznivci založili odštěpené hnutí Zelení. I přes drobné, ale trvající rozpory uvnitř strany tvořené tolika různorodými lidmi a tudíž různorodými názory, se dosavadnímu předsedovi podařilo konečně dostat samostatně SZ v červnu 2006 do parlamentu. Sledováním jejího dalšího působení po vstupu do vlády se budu zabývat v jedné z následujících kapitol.

ZELENÝCH

4. NADNÁRODNÍ ORGANIZACE STRAN

4.1. Evropská koordinace stran zelených

Když se ekologické (zelené) strany začaly postupně výrazněji probojovávat do národních parlamentů, poprvé se tomu tak stalo ve Švýcarsku (v roce 1979), pak následovala Belgie a v roce 1983 dobyli parlament i němečtí Zelení, kteří bývají považováni svým vlivem na „zelenou ideologii“ za matku evropských zelených stran, vzrůstala potřeba jejich mezinárodní spolupráce.¹⁷⁸ V roce 1984 tak byla v belgickém Liège založena Evropská koordinace stran zelených (European Coordination of Green Parties). Zakládajícími členy byli zástupci devíti evropských ekologických stran a to z Belgie, Nizozemska, Lucemburska, Velké Británie, Francie, Německa, Rakouska, Irska a Švédska, jako pozorovatel se založení zúčastnila Švýcarská strana zelených (členem se stala až v roce 1987).¹⁷⁹

Již v témže roce vydala tato Evropská koordinace dvě deklarace, které měly „vytyčit cíle zelených stran v Evropě a vytvořit pan - evropskou strukturu, která by sdružovala ekologické strany pod jednou společnou programovou platformou.“¹⁸⁰ První deklarací byla tzv. Společná bruselská deklarace, jež nastiňovala požadavky Koordinace, druhá tzv. Pařížská deklarace, která měla sloužit kampani v evropských volbách v roce 1984, byla ve svých požadavcích více kompromisnější, zvláště proto, že sloužila jako volební program stranám, které se chtěly účastnit evropských voleb.¹⁸¹

Během dalších let vzrůstal počet nových členů, zvláště po pádu komunistických režimů vstoupily do Koordinace i ekologické strany ze střední a východní Evropy. Rozrůstání Koordinace a zintenzivnění procesu evropské integrace ji nakonec vedlo k nutnosti

¹⁷⁸Fiala, P., Mareš, M., Sokol, P. Evropská strana zelených. In: *Eurostrany – Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister a Principal, 2007, s. 117.

¹⁷⁹ Oficiální stránky Evropské strany zelených [online],[cit.13.2.2008], <http://www.europeangreens.org/cms/default/rubrik/9/9114.history.htm>

¹⁸⁰ Bican, V. Evropská federace stran zelených. In: Fiala, P., Mareš, M. (eds.). *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 85.

¹⁸¹ Tamtéž.

transformace, „v subjekt, který by byl akceschopnější a vedl by k ještě intenzivnější koordinaci evropské politiky zelených.“¹⁸² V roce 1993 tak byla na kongresu v Helsinkách přetransformována Koordinace v Evropskou federaci stran (European Federations of Green Parties – EFGP), která měla představovat zastřešující organizaci ekologických stran reprezentující jejich zájmy a ideologie.

4.2. Evropská federace stran zelených - Evropská strana zelených

Hlavními cíly EFGP bylo prosazování tzv. „zelené vize Evropy“, která měla vycházet z podpory ekologické transformace hospodářství, konceptu globální bezpečnosti a principu široké obrany lidských práv, který by přerostl ve vytvoření „nového občanství“. Na III. Kongresu EFGP konaného v Berlíně v roce 2002 se rozhodlo o vytvoření pracovní skupiny, která měla připravit vznik Evropské strany zelených během roku 2004. Na čtvrtém kongresu EFGP v únoru 2004 v Římě byla pak tato Evropská strana zelených (European Green Party – EGP)¹⁸³ opravdu založena. EGP¹⁸⁴ vznikla v členské, programové a pragmatické návaznosti na EFGP, její založení také souviselo s připravovanými právními úpravami eurostran na úrovni EU.¹⁸⁵

V současnosti má EGP 35 členských zelených, ekologických stran z 29 zemí Evropy a status pozorovatele¹⁸⁶ v ní má i jediná „přidružená“ organizace EGP a to Federace mladých evropských zelených (Federation of Young European Green – FYEG). FYEG vznikla v roce 1988 a sdružuje 21 členských organizací, mezi nimi i české Mladé zelené. V rámci FYEG pracují mládežnické organizace stran zelených anebo mládežnické neziskové organizace.¹⁸⁷ Během roku 2003 ve spolupráci s FYEG připravili čeští Mladí zelení projekt „Šumava 2003“, na jehož základě se měli sejít na letním táboře v srpnu 2003 mladí zelení ze západní a východní Evropy.

---

¹⁸² Fiala, P., Mareš, M., Sokol, P. Evropská strana zelených. In: *Eurostrany – Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister a Principal, 2007, s. 117.

¹⁸⁴ Změna EFGP na EGP byla spíše technického charakteru, kterou měla EFGP dosáhnout statutu politické strany na evropské úrovni.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Je to jedna z dalších možných forem participace na činnosti EGP, status pozorovatele může být Radou EGP udělen stranám, hnutím a organizacím, které souhlasí s programovými zásadami EGP, pozorovatelé mohou vystupovat v orgánech EGP, ale nemohou v nich hlasovat.

¹⁸⁷ Bican, V. Evropská federace stran zelených. In: Fiala, P., Mareš, M. (eds.). *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 93.

4.3. Zelení/ Evropská svobodná aliance (The Greens / EFA)

Druhou důležitou organizací, sdružující zelené politické strany je frakce ekologických stran v Evropském parlamentu (EP), jejímž prostřednictvím v EP vyjadřují své politické zájmy. Program Zelených v EP vychází z idejí dokumentu Společná deklarace evropských Zelených a ze Statusu Evropské federace zelených stran.¹⁸⁸ „Tato frakce se ustanovila v roce 1984 po druhých evropských volbách, kdy se zástupcům zelených ze čtyř států podařilo získat v jednotlivých zemích mandáty. Spolu s několika dalšími skupinami poslanců, zejména z regionalistických stran, vytvořili vlastní technickou skupinu uvnitř EP nazvanou Duha (Rainbow). Podskupina ekologických stran se jmenovala GREAL (Green Alternative European Link).“¹⁸⁹ Zelení měli tedy své zástupce v EP již od voleb v roce 1984. Evropské volby v roce 1989 potě přinesly změny, došlo k rozšíření skupiny zelených v EP o nové strany a nové zástupce.¹⁹⁰

Skupina zelených v EP se tedy osamostatnila a vytvořila nový klub nazvaný Skupina zelených v Evropském parlamentu GCEP (Green Group in the European Parliament). Po volbách v roce 1989 v něm zasedali nejen poslanci ekologických stran nehlásící se k pravici ani levici a zaměřující se pouze na problematiku životního prostředí, ale i zástupci stran, kteří spojovali ekologii se změnou společenského uspořádání. Po těchto evropských volbách měla své zástupce ve frakci Francie (8 poslanců), Německo (také 8), Itálie (7), Belgie (3), Nizozemsko (2), Portugalsko (1) a Španělsko (1).¹⁹¹ Tato frakce se stala pátou nejsilnější skupinou, která působila v Evropském parlamentu. Skupina prošla v polovině funkčního období výraznou obměnou, jelikož sedm francouzských europoslanců odstoupilo a bylo nahrazeno náhradníky v rámci „oblíbeného“ principu rotace, který měl zabraňovat tomu, aby si „zelení“ poslanci na funkce příliš nezvykali a nedocházelo tak k oligarchizaci stran.¹⁹²

Rok 1994 však přinesl ústup frakce ze svých pozic, vlivem neúspěchu francouzských Les Verts došlo také ke ztrátě mandátů a ke zmenšení frakce (z původních 29 mandátů už

---

¹⁸⁸Witzová, I. Frakce Zelených v Evropském parlamentu. In: Fiala, P. (ed.). *Politické strany v Evropském parlamentu*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 1998, s. 48.

¹⁸⁹Bican, V. Evropská federace stran zelených. In: Fiala, P., Mareš, M. (eds.). *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 86.

¹⁹⁰ Oficiální stránky Greens – EFA[online], [cit. 13.2.2008], Dostupné z [www: http://www.greens-efa.org/cms/default/rubrik/6/6648.history@en.htm](http://www.greens-efa.org/cms/default/rubrik/6/6648.history@en.htm)

¹⁹¹Mimo „zelené“ poslance z již zmíněných zemí s nimi v této frakci zasedli ještě tři další poslanci: Jeden poslanec z Proletářské demokracie, jeden baskický regionalista a jeden poslanec z italské Prohibiční strany Fiala, P., Mareš, M., Sokol, P. Evropská strana zelených. In: *Eurostrany – Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister a Principal, 2007, s. 122.

¹⁹² Tamtéž.

měli jen 23). Její centrum se také přesunulo více na sever, neboť dominantní postavení měli němečtí Zelení, kteří získali 12 mandátů, přibyli také zástupci zelených z Irsku a Lucemburska. Po rozšíření Evropské unie se do EP probíjeli i zástupci Zelených z Rakouska, Finska a Švédska, přičemž švédská Strana životního prostředí dosáhla v prvních volbách do EP dokonce rekordní zisk 17,2 % hlasů.¹⁹³

Evropské volby v roce 1999 přinesly Zeleným nejlepší výsledky - v 11 z 15 členských zemích EU se dokázali prosadit do EP a podařilo se jim získat 38 mandátů. Vytvořili společný klub s Evropskou svobodnou aliancí (EFA) a dostali se na významné místo v EP. Dnes je tato frakce Zelení/ Evropská svobodná aliance (Green – European Freedom Alliance) čtvrtou nejsilnější politickou frakcí EP. EFA seskupovala povětšinou strany, které někteří politologové nazývají jako etnickoregionální. Na evropské úrovni usilovaly o podporu regionalismu, chtěly poskytnout prostor i stranám, jež by kvůli své velikosti anebo malému rozsahu území, které zastupují, byly zvlivu na evropskou politiku vyloučeny (patří sem strany zastupující např. oblast Alsaska, Bretaňsko, Wales, slovenské Maďary, Slezany v Polsku apod.). Tyto regionální strany se rozhodly, že se spojí se stranami zelených. Důvodem bylo, že se jim nepodařilo prozatím získat dostatek volebních hlasů, aby mohly vytvořit vlastní uskupení.¹⁹⁴ Po evropských volbách (v roce 2004) navýšila tato frakce počet svých poslanců ze 13 členských zemí EU na 42.¹⁹⁵ Členové Skupiny zelených v EP jsou automaticky členy EGP, pokud jsou členy některé z členských stran.

Cílem skupiny Zelených v Evropském parlamentu je zasazovat se o Evropu:

- demokratickou, která umožní všem občanům účastnit se na rozhodování o věcech veřejných,
- mírovou, která odmítá násilí, podporuje mírové řešení konfliktů, ozbrojování, demilitarizaci a zabraňuje násilí,
- ekologickou, podporující udržitelný rozvoj a respekt k přírodě, biozemědělství, ekologickou přestavbu průmyslu, ochranu zvířat – ochrana životního prostředí musí mít přednost před volnou soutěží,
- sociálně spravedlivou,

---

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Dočekalová, P., Tunkrová, L. Evropský parlament: vývoj, funkce, struktura a politické skupiny – Zelení / Evropská svobodná aliance. In: Šaradín, P. a kolektiv. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc: Periplum, 2004, s. 54, 55.

¹⁹⁵ Tamtéž. Své zástupce zde mají Zelení z Německa, Francie, Anglie, Nizozemí, Španělska, Itálie, Belgie, Rakouska, Dánska, Finska, Švédska, Lucemburska a Lotyšska. Čeští Zelení se bohužel v těchto volbách do EP neprobíjeli.

- podporující rovnost pohlaví, Evropu, která potírá rasismus a chrání práva menšin.¹⁹⁶

V lednu 2005 spustila také tato frakce Zelených v EP velkou kampaň za zákaz nočních letů. Tvůrci této kampaně upozorňovali, že lidé postižení hlukem z nadměrného nočního letové provozu, nemají možnost dostatečného odpočinku, s tím jsou potom spojené zdravotní komplikace a jejich častější nemocnost. Nadměrný noční letový provoz by měl ohrožovat až deset milionů Evropanů. Zelení nepožadovali totální zákaz, některé lety by mohly zůstat, ale šlo jim o snížení úrovně hluku mezi 23 – 7 hodinou na absolutní minimum. Frakce Zelených se snažila sbírat podpisy ostatních europoslanců pod deklaraci, která pak měla být předložena Evropské komisi. Pokud by se jim podařilo sehnat podpisy nadpoloviční většiny poslanců, musela by se Komise tímto tématem zabývat a navrhnout případné legislativní kroky.¹⁹⁷

V roce 2006 byla zveřejněna studie německého Öko – Institutu o možných scénářích energetiky v EU, kterou si nechala vypracovat frakce Zelených. Hlavním cílem této studie bylo prokázat, že problémy spojené se změnou klimatu lze řešit progresivní evropskou energetickou politikou. Na výsledky této studie potom navázala panelová diskuze na téma „Skladba zdrojů energie v EU v roce 2020: Příležitosti a výzvy“, která se konala v říjnu 2007 v Praze.¹⁹⁸ Frakce Zelených v EP podpořila také petici organizace Open Forum Europe proti současné nadvládě produktů amerického softwarového gigantu Microsoftu v evropských institucích. Nelíbilo se jim, že při komunikaci musí používat produkty od jediné firmy, zároveň ale ocenili postup Evropské komise (EK) proti monopolnímu postavení Microsoftu na trhu, který od komise za to dostal již několik pokut. V roce 2004 to byla pokuta 497 milionů eur (asi 12,5 miliardy korun) a nařízení, aby sjednal nápravu. V roce 2006 pak dostal další ve výši 280,5 milionu eur (zhruba sedm miliard korun) kvůli tomu, že se nařízení nepodřídil. „EK se letos na konci února (28.2.2008) rozhodla Microsoftu dát rekordní pokutu 899 milionů eur (asi 22,5 miliardy Kč) za to, že firma dostatečně nezpřístupnila informace o svých produktech rivalům, respektive jim za přístup k těmto informacím účtovala neodůvodněně vysoké licenční poplatky.“¹⁹⁹ Operační systém

---

¹⁹⁶ Witzová, I. Frakce Zelených v Evropském parlamentu. In: Fiala, P. (ed.). *Politické strany v Evropském parlamentu*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 1998, s. 49.

¹⁹⁷ Frakce Zelených v EP usiluje o zákaz nočních letů [online], [cit. 13.2.2008], Dostupné z [www: http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/frakce-zelench-v-ep-usiluje-o-zkaz-nonch-let](http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/frakce-zelench-v-ep-usiluje-o-zkaz-nonch-let)

¹⁹⁸ Skladba zdrojů energie v EU v roce 2020: Příležitosti a výzvy [online], [cit. 13.2.2008], Dostupné z [www: http://biom.cz/akce.shtml?x=2046205](http://biom.cz/akce.shtml?x=2046205)

¹⁹⁹ Ukončete monopol Microsoftu v institucích EU, chtějí zelení z EP [online], [cit. 13.2.2008], Dostupné z [www: http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=300804](http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=300804)

Windows od Microsoftu využívá podle odhadů asi 90 procent osobních počítačů na světě.²⁰⁰

4.5. Členění, cíle a organizace EFGP (EGP)

Z hlediska zelených stran bychom mohli rozlišovat nejen podle významnějšího postavení v rámci EGP, které je dáno nejen mírou úspěšnosti v národních a evropských volbách, ale také velikostí země, kterou daná strana reprezentuje.²⁰¹ Z hlediska tohoto rozdělení bychom mohli za vůdčí strany považovat obě ekologické strany v Belgii a skandinávských zemích, Zelené ve Francii a Německu. Další možností, jak by mohly být ještě členské strany rozděleny, by bylo na základě úrovně jejich ekologičnosti, tedy podle toho, zda se strana nadále hlásí k čistě a pouze ekologickým požadavkům, nebo se od nich vzdaluje a více se zabývá ostatními záležitostmi, běžnými pro politické strany.²⁰²

Jednu takovou skupinu bychom mohli označit jako tzv. puristy, bývají nazýváni také zeleno- zelení, jelikož striktně prosazují environmentalistické požadavky a odmítají zařazovat se mezi etablované politické strany na pravo – levém spektru (hlavními představiteli jsou nizozemští De Groenen, francouzští Les Verts a britská Green Party). Druhou skupinou by potom byli „rainbow parties“ nebo také rudo - zelení, kteří se zase snažili o spojení ekologických požadavků s levicovou ideologií, čímž vytvořili nový ideologický proud, a byli většinou ochotni účastnit se politického procesu jako standardní strany (představiteli jsou němečtí Zelení, druhá nizozemská ekologická strana Green Links a belgické strany). Strany se na základě tohoto dělení odlišují i v přístupu, jak by měla být prosazována „zelená“ politika, zda – li parlamentními taktikami nebo jinými cestami (třeba cestou sociálních hnutí např. formou protestů atd.) a také například tím, jestli strana inklinuje k levicovým názorům či nikoliv.²⁰³

Mezi tři hlavní požadavky EGP, které jsou obsaženy v dokumentu Hlavní principy (Guiding Principles) patří tzv. eko – rozvoj, vývoj, to znamená, že se ekonomika musí adaptovat na to, jaký vývoj může ještě příroda tolerovat. Eko - vývoj by měl být založený na demokracii, transparentnosti, rovnosti pohlaví a právu lidí podílet se na rozhodovacím

---

²⁰⁰ Tiskové prohlášení Evropské komise [online], [cit. 13.2.2008], Dostupné z [www: http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/318&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=cse](http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/318&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=cse)

²⁰¹ Dobrým příkladem je lucemburská zelená strana Déi Gréng, která sice dosáhla významných zisků v rámci země, ale její vliv v EGP není tak velký

²⁰² Bican, V. Evropská federace stran zelených. In: Fiala, P., Mareš, M. (eds.). *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 89.

²⁰³ tamtéž. Němečtí B 90 – DG v sobě spojovali oba tyto proudy. V podobě realistů, kteří upřednostňovali parlamentní cestu a byli nakloněni i spolupráci s levicí, zatímco představitelé proudu fundamentalistů chtěli spíše prosazovat neparlamentní strategii a byli proti spolupráci s levicí.

procesu. V tomto kontextu je tedy Zelenými kladen důraz na ekologickou udržitelnost, kterou dávají do rozporu se současným trendem neomezeného konzumu, dále je to rovnost pohlaví, kultur, ras, sociální spravedlnost, svoboda jednotlivce a jeho sebeurčení.²⁰⁴

Čeští Zelení v těchto bodech však za principy Charty Evropských zelených rozhodně nezaostávají. K principům eko - rozvoje bychom mohli zařadit požadavky českého zeleného programu na zvyšování kvality života, novou, živou demokracii, rozvoj občanské společnosti, subsidiaritu, posílení ústavního pořádku, ekologickou udržitelnost, ochranu životního prostředí, ekologické zemědělství, zdravou výživu nebo pestrou krajinu. Patřily by sem i body, zabývající se spravedlivou společností, bojem proti diskriminaci všeho druhu – zlepšení postavení žen ve společnosti a zrovnoprávnění homosexuálních párů a kladení důrazu na multikulturní společnost.²⁰⁵

Druhým základním principem EGP byla globální bezpečnost (společná bezpečnost), čímž zde bylo míněno předcházení, prevence proti ozbrojeným konfliktům, jejich mírové řešení, boje s chudobou apod., velmi důležitým bezpečnostním plánem pro Evropu je úsilí o odstranění rasismu a respekt k jiným kulturám. Urgentní prioritou je také nukleární odzbrojování a současně i smlouva o zákazu jaderných testů. Základem k tomuto postupu mělo být rozšíření možností OSN v oblasti bezpečnostních záruk a rozpuštění NATO. Třetí hlavní programovou zásadou bylo tzv. nové občanství. Tento princip zdůrazňuje, že z hlediska společnosti je nutné dodržování lidských práv, práv menšin, občanských práv azylantů a práva na azyl. Základní lidská práva pak obsahují právo na zdraví a čisté životní prostředí, bezplatné vzdělávání, sociální ochranu a plat za práci.²⁰⁶

Velmi silně také podporují zavedení kvót, které by regulovaly zastoupení žen v politických orgánech. Před konkurencí upřednostňují spolupráci a fakt, že chráněná území by v Evropě měla pokrývat alespoň 20 % plochy. Podle svého Green Manifestu je jejich cílem vybudovat společnost, která by respektovala základní práva a ekologickou spravedlnost, zvyšovala svobodu ve světě práce, a to nejen snižováním nezaměstnanosti, ale především zvyšováním možnosti výběru, dále je to prohlubováním demokracie, decentralizací a přímou participací lidí na rozhodování, která se jich týkají. K jejich dalším základním hodnotám, které uznávají, patří solidarita (prosazování rovnosti), inovace (k vytvoření společnosti, zvýhodňuje všechny její členy), nezávislost (zůstávat svobodný od

---

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Votrubová, Z. Zelení – Česká republika. In: Hloušek, V., Kaniok, P. (eds.). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 102.

²⁰⁶ Oficiální stránky Evropské strany zelených [online], [cit. 14.2.2008], Dostupné z [www: http://www.europeangreens.org/cms/default/rubrik/9/9114.history.htm](http://www.europeangreens.org/cms/default/rubrik/9/9114.history.htm)

parciálních a lobbystických zájmů) a otevřenost (akceptovat rozdílnosti a zabývat se kontradikcemi a spory). Většinu těchto hodnot sdílí i jiné strany, nicméně EGP od nich odlišuje to, že pro ně tyto postoje určují všechny naše činnosti vedoucí k celkovému udržitelnému rozvoji společnosti.²⁰⁷

Pohled EGP na EU je také dosti kritický a ukazuje potřebu její reformy. Především je to požadavek referenda vždy a ve všech členských státech, pokud půjde o schvalování zásadních změn. Dále je to potřeba sociální a ekologické reformy, rozpuštění EURATOMu, otevřenost členství pro všechny demokratické státy kontinentu a také možnost z EU vystoupit. Podle EGP potřebuje Evropa větší demokratizaci. Té by mělo být dosaženo prostřednictvím snahy o větší solidaritu mezi lidmi, větší transparentností integračního procesu, posílení odpovědnosti, ale EP by měl provádět i demokratické kontroly těchto snah. I ekonomika by měla podle EGP více „zezelenat“. HDP označují za zaváděcí indikátor ekonomického rozvoje, jelikož v něm není zohledněna ekologická udržitelnost a sociální rovnost. Stojí i proti jakémukoliv mírovému využívání jaderné energie. Chtějí podporu veřejné dopravy a železnice, ukončení výstavby dálnic a zdanění fosilních paliv. Bezpečnost podle nich netkví jen ve vojenské ohledu, ale zaměřují se na odstraňování rozdílů mezi chudými a bohatými státy. Nutná je i reforma OSN, která by ji demokratizovala a oslabovala by její roli velmoci.²⁰⁸

Podle oficiálních stanov EFGP (EGP) je tato Federace složena ze stran zelených (z ekologických stran), tj. ze stran, které splňují následující požadavky:

- jsou založeny v nějakém státu nebo regionu Evropy
- podepsaly se pod hlavní ideové principy (Guiding Principles) Federace
- byly akceptovány jako člen na základě jednání o žádosti o vstup do strany

O přijetí stejně jako o vyloučení rozhoduje Rada tříčtvrtinovou většinou. Podle Stanov existují ještě dva možné druhy členství - kromě členské strany je to ještě status pozorovatele. Ten má již zmíněné FYEG, pozorovatel souhlasí s programovými zásadami, může vystupovat v orgánech, ale nemůže v nich hlasovat. Třetím způsobem je individuální členství, které se uděluje těm, kteří „výjimečným způsobem přispěli k rozvoji zeleného myšlení a zelených struktur“ a to buď jako čestné členství nebo členům skupin EP, dárcům či podporovatelům. Orgány EGP jsou Rada, Kongres, Výbor, Smírčí skupina a Skupina pro

---

²⁰⁷Tamtéž.

²⁰⁸Fiala, P., Mareš, M., Sokol, P. Evropská strana zelených. In: *Eurostrany – Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister a Principal, 2007, s. 123, 124.

monitorování financování. Jednacím jazykem EGP je angličtina. Ve všech orgánech platí povinnost zajištění rovnováhy pohlaví, což znamená, že třeba v Kongresu musí čtyřčlennou delegaci členské strany tvořit alespoň dvě ženy. Větší delegace musí potom mít vždy alespoň 40 % mužů i žen.²⁰⁹

Struktura zelených stran a tedy i EGP se výrazně odlišuje od struktur klasických politických stran. Kladou důraz na decentralizaci strany, mnoho z nich si udržuje pouze povahu federací či konfederací. Odlišují se i tím, že nemají většinou jen jednoho stranického lídra (čeští Zelení s jedním lídrem M. Bursíkem jsou výjimkou), ale třeba dva mluvčí nebo politického a stranického sekretáře, kteří jsou si rovni. Dále je to prosazování principu rotace vedení nebo volených zástupců strany a důsledné prosazování rovného zastoupení mezi muži a ženami zvláště ve vedoucích funkcích, kdy musí být vždy nejméně 40 % žen a mužů.²¹⁰

4.6. Budoucnost zelené politiky a čeští Zelení

Po pádu komunistických režimů v roce 1989 začaly vznikat ve střední a východní Evropě nové demokracie. EGP jako jedna z mála umožnila členství zeleným stranám z těchto států. Ale právě strany zelených ze střední a východní Evropy mají v rámci celku členských stran specifické postavení. To je dáno nejen jiným kontextem vzniku těchto stran (většina z nich vznikla z protestních hnutí proti komunistickému režimu), ale většinou nepatřily ani k příliš početným a stabilním stranám, některé z nich dokonce záhy po vstupu do EGP zanikly. Odlišují se i tím, že oproti svým západním kolegům, kteří ve svých parlamentech většinou tvoří koalice s levicovými stranami (např. němečtí Zelení), tak ony se možná i díky přetrvávajícímu odporu k levici kloní spíše doprava, i když se povětšinou prezentovaly jako strany středu.²¹¹

Významné postavení v rámci tohoto bloku stran zaujímá česká Strana zelených, která v posledních volbách do EP se svým programem „Evropa: jeden z našich domovů“ získala nejvyšší výsledek 3,2 % hlasů, ale na zisk europoslanců jí nestačil. První evropské volby v roce 2004 přinesly také řadu otázek, jelikož volební účast byla zvláště v nových členských zemích velmi nízká, v ČR se dostavilo k volbám pouze něco přes 28 % voličů

---

²⁰⁹Tamtéž, s. 118, 119.

²¹⁰Čmiel, P., Kaplanová, D., Pelegrinová, L., Strohalmová, J. *Evropská strana zelených*. Brno, 2006 [online], [cit. 14.2.2008], Dostupné z [www: http://www.iips.cz/upload/working%20papers/17EvropskaStranaZelenych06.pdf](http://www.iips.cz/upload/working%20papers/17EvropskaStranaZelenych06.pdf)

²¹¹Votrubová, Z. Zelení – Česká republika. In: Hloušek, V., Kaniok, P. (eds.). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 100, 115.

(28,32 %). Co bychom měli hledat za tak nízkou volební účastí a měli bychom vůbec takto zvolený EP považovat za legitimní a reprezentativní? Voličský nezájem mohl také vyjadřovat nesouhlas s další evropskou integrací a EU jako takovou, evropské volby totiž většinou přinesly porážku vládním stranám a úspěch těm, které vyjadřovaly skepsi a nedůvěru v EU (u nás ODS a KSČM). Nicméně podle následných výzkumů a analýz volebního chování se ukázalo, že nejčastěji nešli lidé v nových členských zemích k evropským volbám proto, že neměli důvěru v politiku, nebo se o ní nezajímali anebo se domnívali, že jejich hlas by ve volbách stejně nic nezměnil.²¹² Průzkumy tak potvrdily stoupající tendenci nedůvěry občanů těchto zemí v politiku a politiky a jejich vzdálenost od politiky.

Prokázala se i klesající blízkost a identifikace voličů s některou z politických stran. Volební účast a blízkost či dokonce identifikace s politickou stranou jsou totiž z velké části provázány. „Ten, kdo totiž ví, která strana je mu sympatická, často nepochybuje o tom, že se voleb zúčastní, aby tuto stranu podpořil. Ukázalo se tak také, že hlavním důvodem neúčasti nebyl nezájem speciálně o evropskou politiku, nespokojenost s evropskou integrací či nedostatek informací.“²¹³

Důvodem voličské neúčasti mohl být i fakt, na který poukázal K. Reif a H. Schmidt při své analýze evropských voleb v roce 1979, že volby do národních parlamentů byly v evropských zemích jak stranami, tak voliči vnímány jako nejdůležitější, jelikož je v nich v sázce mnohem více (politicko – mocensky, symbolicky, finančně apod.), proto jsou také nazývány volbami prvního řádu. Ostatní volby lokální či regionální úrovně, k nimž se zařadily i volby evropské, nebývají voliči považovány už za tak důležité.²¹⁴ Volby do Evropského parlamentu byly však v České republice prvními evropskými volbami, a tak je možné, že nízká voličská účast by mohla souviset i s tím, že tyto volby zde nemají doposud žádnou tradici.²¹⁵ Více možností k posouzení oprávněnosti těchto závěrů nám poskytnou asi až další evropské volby, které se uskuteční již příští rok (2009).

Čeští Zelení mají významné postavení mezi zelenými stranami střední a východní Evropy také proto, že se jim se ziskem 6,3 % hlasů ještě společně s estonskými zelenými, kteří získali dokonce 7,1 %, podařilo překročit ve své zemi 5 % hranici. SZ v ČR a v Lotyšsku, která však měla zisk jen 2,8 %, se staly i součástí vládních koalic. Většina

---

²¹²Linek, L. Uvedení. In: *Volby do Evropského parlamentu – analýza volební účasti a stranické podpory v České republice*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2005, s. 11.

²¹³Tamtéž, s. 17.

²¹⁴Tamtéž, s. 16.

²¹⁵Šaradín, P. Česká republika. In: *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc: Periplum, 2004, s. 57 – 59.

stran zelených z těchto států vznikla během 90. let, kdy ekologické problémy musely ustoupit problémům ekonomickým a sociálním nově budovaných demokracií (to byl případ i české Strany zelených, kdy se voliči během voleb v roce 1992 řídili heslem „Ekologie počká na demokracii“). Další překážkou v cestě do parlamentu se pro tyto strany stala nutnost překročit ve volbách 5 % hranici, která byla i pro české Zelené až do posledních voleb nepřekonatelná. Konec 20. století se ukázal být k těmto stranám příznivější, postupně znovu získávaly zpět svoji identitu a došlo k zesílení diskuze, vztahů a vazeb mezi západoevropskými stranami zelených a také EFGP.²¹⁶

Česká Strana zelených se stala členem tehdejší EFGP již v roce 1997, ale vztahy mezi nimi bývaly hlavně zásluhou tehdejšího Beránkova - Patočkova vedení popisované jako chladné. Spíše udržovali kontakty s hornorakouskými a bavorskými zelenými. Napětí mezi českou stranou a EGP bylo prý vyvoláno častými stížnostmi ze strany vedení SZ na představitele EGP, kteří měli až příliš zasahovat do jejich volební kampaně a vnitrostranických záležitostí, čímž mělo docházet k poškozování postavení SZ. Nakonec byl ze strany Beránkovo – Patočkovým vedením vyloučen i Milan Horáček, spoluzakladatel českých i německých Zelených. Čeští Zelení se také tehdy odvolávali na fakt, že podobné zkušenosti s EGP měly i strany zelených v Maďarsku a Lotyšsku. Vzájemné vztahy se zlepšily až po výměně vedení v české SZ v září 2005.²¹⁷ Volební program české SZ z roku 2006 se také mnohem více než jiné zelené strany střední a východní Evropy soustřeďoval na postmateriální hodnoty, což je posouvalo zase ideově blíže k západním zeleným a EGP.

Reprezentant stran zelených z východní a střední Evropy byl již od roku 1992 členem výboru Evropských zelených. Jelikož se žádné z těchto zelených stran nepodařilo v jejich prvních evropských volbách roce 2004 probojovat do EP, tak jejich jediným zástupcem je Milan Horáček, který má sice českou národnost, nicméně byl zvolen za německé Zelené.²¹⁸ V roce 1991 byla založena platforma nazvaná Zelený dialog Východ – Západ, na kterém se prodiskutovaly podstatné otázky. Na prvním setkání v Piešťanech to byly otázky nacionalismu a národnostní, později se diskutovalo třeba o rozšíření EU o Balkán, teď už se řeší více „zelené“ problémy jako třeba cyklistika. Česká Strana zelených se zúčastnila i přeměny EFGP v EGP a přispěla i do podoby nového programu této strany, který nesl

---

²¹⁶Votrubová, Z. Zelení – Česká republika. In: Hloušek, V., Kaniok, P. (eds.). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 100, 102.

²¹⁷Tamtéž, s. 102.

²¹⁸Tamtéž, s. 112.

název Charta Evropských zelených. Na summitu v Ženevě v říjnu roku 2006 vystoupil v panelu „Zelená budoucnost Evropy“ s příspěvkem o životním prostředí i Martin Bursík, současný předseda českých Zelených.²¹⁹

EGP se většinou snažila vytvářet společné postoje jako třeba k otázkám jednotné evropské měny, východního rozšíření či ke Smlouvě o ústavě pro Evropu. Zajímavostí EGP, která ji odlišuje od ostatních evropských stran, je skutečnost, že již od evropských voleb v roce 2004 začala vytvářet společný volební program, nesl název Zelený manifest. Již teď se pracuje na přípravě programu pro evropské volby v roce 2009.²²⁰ Hlavními tématy této volební kampaně, která jsou „skutečně zelené a bez diskuze sjednocují“, by měly být klimatické změny, budoucnost Evropy a sociální politika. Bude to první kampaň, která bude zároveň probíhat ve všech 27 členských státech, velkou roli má hrát i využití internetu. Mezi jedny z hlavních cílů této kampaně má patřit zvolení poslanců z nových členských zemí, v této souvislosti se jedná především o Maltu, Slovinsko, Českou republiku a Estonsko, což jsou země, kde se zelené strany nedávno znovu dostaly do parlamentu. V zemích, kde strany nebudou dávat do kampaně národní prvky, bude představovat až 99 % kampaně a naopak v jiných zemích bude společná kampaň tvořit 15 % celkové kampaně.²²¹ V roce 2009 bude také náležet ČR předsednictví EU, které převezme po Slovinsku. Společná kampaň by měla odstartovat v březnu 2009.

Pouze čtyřem stranám zelených ze střední a východní Evropy se podařilo v národních volbách prosadit po dlouhých letech do parlamentu: v ČR a Lotyšsku – i přes zisk pouhých 2,8 % hlasů, kde jsou součástí vládní koalice²²², a v Estonsku, kde jsou v opozici. Specifickým případem je strana zelených ve Slovinsku, která se prosadila do parlamentu již ve volbách v roce 1990, ale po volbách se strana odmítla začlenit do vlády, neboť se nechtěla zabývat bojem o moc, ale řešit jen relevantní a konstruktivní problémy.²²³ Přesto jsou považovány zelené strany států střední a východní Evropy za víceméně marginální uskupení, které budou muset buď začít znovu anebo přeformulovat své programy strategie. Aby však dosáhly úspěchu, musí se společnosti těchto zemí vyvinout tak, aby docházelo ke konfliktní linii materialismu a postmaterialismu, na kterém jsou strany zelených založeny,

---

²¹⁹ Tamtéž, s. 116, 117.

²²⁰ Tamtéž, s. 118.

²²¹ Rozhovor s mluvčím EGP Philipem Lambertsem [online], [cit. 14.2. 2008], Dostupné z [www: http://www.euractiv.cz/evropsky-parlament/interview/lamberts-evropsti-zeleni-usiluji-v-nadchazejicich-volbach-do-ep-o-vetsi-podporu-v-novych-clenskych-zemich](http://www.euractiv.cz/evropsky-parlament/interview/lamberts-evropsti-zeleni-usiluji-v-nadchazejicich-volbach-do-ep-o-vetsi-podporu-v-novych-clenskych-zemich)

²²² Votrubová, Z. Zelení – Česká republika. In: Hloušek, V., Kaniok, P. (eds.). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2007, s. 100.

²²³ Tamtéž, s. 111.

což můžeme vidět i u zelených v západní Evropě. „Síla zelených stran tedy zřejmě souvisí přímo úměrně s hospodářskou úrovní země, tedy čím je stát vyspělejší, tím větší odpor ke konzumu vzniká.“²²⁴ Tuto tezi by podporoval i fakt, že všechny tři země z bloku střední a východní Evropy, kde se strany zelených postupně zase dostávají k moci, mají oproti ostatním státům, které vstoupily do EU také v roce 2004, poměrně vysokou hospodářskou úroveň.

Samotní představitelé české SZ by si přáli, aby se rozšířilo vědomí českých občanů o EU a začali ji považovat za legitimní demokracii, docházelo k posilování společné zahraniční a bezpečnostní politiky.²²⁵ EU by měla dále být jedním z nejefektivnějších mechanismů prevence konfliktů a stát se politicky integrovaným a silným společenstvím, neboť Evropě stále chybí jednota.²²⁶ Budoucí Evropa by měla také být „Evropou znalostí“, evropský vzdělávací prostor by měl být proto rozšířen z vysokoškolské úrovně i na střední a základní školy a dokonce i na oblast celoživotního vzdělávání. Školy by tak měly z dětí vychovávat aktivní občany, kteří budou tolerantní nejen k právům jiných, ale i k přírodě a kultuře atd.²²⁷

Zelení se zasazují také o to, aby Česká republika konečně schválila právní úpravy antidiskriminačního zákona. Rok 2008 slaví EU jako Evropský rok multikulturního dialogu, multikulturalita, potírání diskriminace a podpora rovných šancí by měly být stěžejní politikou nově rozšířené EU. U nás patří Rómové k menšině, která je nejvíce vystavována diskriminaci, i tuto skutečnost se snaží SZ (a nejen ona) změnou pohledu na tuto menšinu zvrátit.²²⁸ SZ se také zasazuje společně s mezinárodními organizacemi o maximální zefektivnění a zúčelnění směřování prostředků z fondů EU. Pomocí fondů EU chtějí také dlouhodobě usilovat o naplnění priorit v ochraně životního prostředí a zemského klimatu.²²⁹ Vize některých členů české SZ jsou v souladu se zásadami EGP. Čeští Zelení se svým programem a některými konkrétními kroky (což jsou témata poslední kapitoly), snaží o postupné přibližování evropským západním zeleným stranám a plnoprávné ukotvení v EGP.

---

²²⁴ Tamtéž, s. 119.

²²⁵ Liška, O. Jaká bude příští evropská smlouva. In: Nekvapil, V.(ed.). *Budoucnost Evropské unie a zelené politiky*, Praha : Kancelář Heinrich-Böll-Stiftung v Praze, 2007, s. 10 – 14.

²²⁶ Horáček, M. Prohlubování integrace EU a role národních států. In: Nekvapil, V.(ed.). *Budoucnost Evropské unie a zelené politiky*, Praha : Kancelář Heinrich-Böll-Stiftung v Praze, 2007, s. 15 – 18.

²²⁷ Kuchtová, D. Evropa znalostí. In: Nekvapil, V.(ed.). *Budoucnost Evropské unie a zelené politiky*, Praha: Kancelář Heinrich-Böll-Stiftung v Praze, 2007, s. 19 – 21.

²²⁸ Jacques, K., Stehlíková, D., Hrabáňová, G., tamtéž, s. 22 – 32.

²²⁹ Mirovský, O. Regionální politika EU a priority Strany zelených. In: Nekvapil, V.(ed.). *Budoucnost Evropské unie a zelené politiky*, Praha : Kancelář Heinrich-Böll-Stiftung v Praze, 2007, s. 33 - 39.

5. VOLEBNÍ PROGRAM STRANY ZELENÝCH

Strana zelených se v roce 2006 dostala do Poslanecké sněmovny s programem nazvaným „Kvalita života“. Zelený volební program byl rozčleněn společně s Úvodem do sedmi kapitol. I když SZ klade velký důraz na ekologickou tematiku, snažila si během voleb vybudovat „image“ nejen ekologicky zaměřené, ale univerzální politické strany, která by byla schopná řešit i odlišná témata jako např. důchodovou reformu, přesto části zabývající se problematikou jim vlastní (ekologickou a sociální rovností) patří k nejpropracovanějším. Kromě ekologického akcentu se Zelení velmi často zabývají i problematikou Evropské unie (nejpodrobněji v poslední kapitole, nazvané „Život v jednom světě: Zahraniční politika zelených“) a kritikou současného přístupu vlády k jimi prezentovaným problematikám. Můžeme zde také najít časté odkazy na zkušenosti s řešením určitých problémů ve státech EU (evropeizace programových témat),²³⁰ na její směrnice a normy, které se ČR zavázala plnit. Zvýšení předvolebních preferencí SZ před volbami během února 2006 ukázalo možnost průniku „nové“ strany do vlády, na což ty dosavadní reagovaly mimo jiné přijetím více ekologicky zaměřených témat do svých volebních programů (výjimkou snad byla jen KSČM).

Samozřejmě, že i přihlášení se SZ k Evropské straně zelených a zdůrazňování etablovanosti zelených stran v západní Evropě, zejména třeba u německých sousedů, kde mají Zelení již dlouhou dobu své místo ve vládě a s kterými jsou spojeni i prostřednictvím jejich člena a českého emigranta M. Horáčka, mohlo také napomoci vstupu SZ do vlády. Někteří zástupci německých Zelených přijeli dokonce osobně před volbami podpořit české Zelené. Jak řekla tehdy v rozhovoru viceprezidentka německého parlamentu a představitelka německých Zelených Katrin Göring – Eckardt: „To, že jsme tady není náhodou....Milan Horáček, zástupce německých Zelených v Evropském parlamentu, nám nedávno řekl: Teď my máme šanci a vy nám s ní musíte pomoci.“²³¹

5.1. Úvod

SZ se zde snaží voliče přesvědčit, že se jim podařilo v poslední době politicky dozrát, že vnesou do české politiky nová zelená témata, zdůrazňují také zastoupení mnoha

²³⁰Čaloud, D., Foltýn, T., Havlík, V., Matušková, A. (eds.). „Evropská“ dimenze české politiky. In: *Volby do poslanecké sněmovny v roce 2006*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006,s. 35, 40.

²³¹Rozhovor s viceprezidentkou německého parlamentu a čelní představitelkou německých zelených Katrin Göring - Eckardt: Němečtí zelení: také my nejsme ani levičáci ani pravičáci [online], [cit. 20.2.2008], Dostupné z www: <http://www.zeleni.cz/949/clanek/>

zelených stran Evropské, parlamentu a zavazují se k tomu, že budou ve svém politickém rozhodování „dbát na kvalitu života dnešní i příštích generací.“ Úvod se pokouší ve voliči stručným a kritickým nastíněním nejdůležitějších bodů a návrhů zeleného programu vzbudit dojem, že SZ bude představovat změnu a novou alternativu v české politice a zároveň ho ubezpečit, že nejsou jen malou ekologickou stranou ve středu Evropy. Kladou důraz na to, že zelené strany mají své zástupce téměř po celém světě a především v EU.²³² Pokud bychom se podívali k jejich německým kolegům, tak zjistíme, že němečtí B 90 - DG svou předmluvu samotného programu věnují mimo jiné i bilancování, ohlédnutí se za jejich dřívější vládní činností a případným plánům do budoucna, což u české SZ lze postrádat, jelikož se teprve chystala vstoupit do vlády. Němečtí Zelení také zdůrazňují důležitost ekologických témat, bez ekologie by dle nich nebyl možný život, žádný hospodářský rozvoj ani svoboda. Jejich politika by tak chtěla být zaměřena na svobodu a sebeurčení, důležitou roli zde hraje také problematika nezaměstnanosti.²³³

5.2. Modernizace české společnosti

V druhé kapitole jejich volebního programu se zabývají tématy globalizace (této tematice věnují pozornost i němečtí Zelení), svou představou modernizace české společnosti formou ekologické daňové reformy. Jistě i vlivem sousedních německých Zelených se staví negativně i k budování nových jaderných elektráren. Nicméně v otázce dnes často diskutované stavby amerického radaru v ČR již nejsou se svými německými kolegy tak úplně zajedno. Zatímco němečtí Zelení jsou rezolutně proti stavbě a vidí ve stavbách amerických základů zpochybňování odzbrojovacího procesu²³⁴, čeští Zelení už tak jednoznační nejsou, chtěli by ohledně něj uspořádat vnitrostranické referendum a pokud by umístění radaru bylo vládou schváleno, chtěli by jeho začlenění do struktury a velení NATO. Pokud by však měli postupovat v duchu zásad svého programu, měli by se spíše snažit prosazovat ohledně radaru referendum a podporovat podrobnější aplikovaný výzkum zaměřený na používání mikrovlnných zařízení, ke kterým radar patří. Jak sami ve svém programu deklarují, „u různých méně prozkoumaných a známých rizik podpoříme

---

²³² Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit.21.2.2008], Dostupné z [www](http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf):

http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf

²³³ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www](http://www.zeleni.cz/160/clanek/1-uvod/):

²³⁴ Protiraketová obrana [online], [cit.21.2.2008],

Dostupný z [www](http://www.protiraketovaobrana.cz/nemecko-a-protiraketova-obrana-dm0-/pro-nazory.asp?c=A070824_104513_obrana_m02) http://www.protiraketovaobrana.cz/nemecko-a-protiraketova-obrana-dm0-/pro-nazory.asp?c=A070824_104513_obrana_m02

podrobnější a aplikovaný výzkum a také osvětu ve smyslu zdrženlivosti a předběžné opatrnosti, zejména ve vztahu k dětem....²³⁵

Zelení dále slibují podporu spíše malých a středních podniků místo velkých investorů se zřetelem na rozvoj regionů a podporu služeb. Chtěli by také prosadit, aby byly investorům nabízeny k využití spíše starší průmyslové areály namísto zelené louky a úrodné půdy. Důležitou roli hraje i u našich německých sousedů často diskutovaná ekologická daňová reforma. Ekologická daňová reforma (EDR), s jejímž konceptem přišli již na konci 70. let švýcarští ekonomové Biswanger, Geissberg a Ginsburg, představuje myšlenku, jak se pokusit zahrnout do cen výrobků také ty negativní dopady na životní prostředí, které trh ocenit neumí. Těmi je třeba změna klimatu, u níž by zdanění emisí skleníkových plynů mělo zamezit jejich rostoucímu vypouštění do atmosféry a předešlo by se tak těžko předvídatelným následkům v podobě růstu hladin moří a oceánů (vlivem tání ledovců), teplotních extrémů či větrných tornád.²³⁶ Tento koncept, který ve svém programu zpracovali i čeští Zelení a chtějí ho opřít o tzv. princip ekologické spravedlnosti, který by spočíval v tom, že každý bude muset nést zodpovědnost a platit za vlastní míru poškozování životního prostředí a klimatu,²³⁷ měl omezit rostoucí spotřebu přírodních zdrojů a přibývání odpadů pomocí daní a poplatků. Ekologické daně by tedy měly člověka motivovat k tomu, aby bylo jeho chování k životnímu prostředí šetrnější a zároveň chtějí nahradit část rozpočtových příjmů, které plynou z daní z příjmu a pojistného na sociální zabezpečení.²³⁸

EDR by tedy měla podle českých Zelených přinést trojí užitek: efektivně chránit životní prostředí a zdraví, zlevnit práci a podporovat moderní technologie.²³⁹ Podporují tedy přechod na biopaliva jako je stlačený zemní plyn CNG, vodíkovou ekonomiku a dopravní prostředky s hybridními motory, chtěli by zvýhodnit jejich nákup a provoz. S tím by souvisel i zákaz používání pevných uhlovodíkových paliv k vytápění, jako je hnědé, černé uhlí a lignit, zvýhodnění ekobriket a pelet z biomasy a podporu zateplování domů. Když poprvé němečtí Zelení představili v roce 1998 svůj volební program, kde byla hlavním bodem právě EDR, která pro Němce představovala např. zvýšení ceny benzínu na

---

²³⁵ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/158/clanek/3-zivotni-prostredi-a-ochrana-spotrebitele/#3.3](http://www.zeleni.cz/158/clanek/3-zivotni-prostredi-a-ochrana-spotrebitele/#3.3)

²³⁶ [online], [cit.21.2.2008], Dostupné z [www: http://www.tschechien-portal.info/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=651](http://www.tschechien-portal.info/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=651)

²³⁷ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/](http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/)

²³⁸ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/#2.3](http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/#2.3)

²³⁹ Tamtéž.

5 marek za litr, preference strany se propadly pod hranici volitelnosti. Nakonec se jim po volebním vítězství rudo – zelené koalice (Sociálních demokratů a Zelených) podařilo EDR, která přinesla zvýšení spotřební daně z paliv a novou spotřební daň na elektrickou energii a tuhá paliva, zavést.²⁴⁰

Ekologickou daňovou reformu se nakonec podařilo prosadit, což považuje současný předseda SZ za svůj největší úspěch loňského roku. Od prvního ledna letošního roku tak platíme ekologickou daň za elektřinu a uhlí tedy energii, při jejímž vzniku je poškozováno životní prostředí. „Znevýhodnění cen tepla a elektřiny z uhlí má pomoci snížit Česku množství emisí znečišťujících ovzduší podobně jako přimíchávání biosložky do motorových paliv, které by mělo předznamenat vyšší využívání alternativních energií v dopravě.“²⁴¹ Bursíkovo ministerstvo životního prostředí připravilo v létě 2007 Národní program snižování emisí, který obsahuje sadu konkrétních termínovaných úkolů. Úřad postupně pracuje na konečné podobě vyhlášky o požadavcích na kvalitu paliv, která má do roku 2014 postupně vytlačit z trhu méně kvalitní uhlí s vysokými emisemi. Pracuje se také na velké novele zákona o ovzduší, která stanoví nově emisní limity pro malé spalovací zdroje. Prostřednictvím nového dotačního titulu Státního fondu životního prostředí se bude i pomáhat domácnostem s výměnou kotlů na uhlí za ekologičtější topení.²⁴²

S EDR souvisí i další body této části programu jako je návrh na privatizaci ČEZU (který je zde nazýván SuperČEZ) po částech „s cílem vytvořit konkurenční prostředí ve výrobě elektřiny“,²⁴³ lidé by měli také využívat zelenou energii. Zelení se zde odvolávají na stejné postoje s evropskými poslanci za stranu zelených, kteří rovněž podporují stejně jako SZ výrobu energie z obnovitelných zdrojů (nejlépe z tepelné energie biomasy, což je uzavřený cyklus uhlíku). Zajímavý je ještě požadavek na podporu pěstování konopí pro technické účely, které by tak přispívalo i ke kultivaci krajiny a mohlo by být využito i jako případný obnovitelný zdroj energie.²⁴⁴

Dalším tématem je kamionová doprava, jejíž zákaz by měl být podle SZ rozšířen na dobu od pátku 15 hodin do neděle 24 hodin, její regulaci chtějí prosadit ve spolupráci s evropskými zelenými. Upřednostňují výstavbu veřejných překladišť a kombinovanou dopravu, z větší části po železnici, což by mělo zamezit i kamionovým kolonám na dálnici.

---

²⁴⁰ EDR zavedlo Švédsko, Norsko, Dánsko, Finsko, Německo atd.

²⁴¹ Češi začnou od ledna platit ekologické daně za elektřinu a uhlí (ČTK), 2007 [online], [cit.23.2.2008],

Dostupné z [www: http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2065177](http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2065177)

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný

z [www: http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/](http://www.zeleni.cz/159/clanek/2-modernizace-ceske-spolecnosti/)

²⁴⁴ Tamtéž.

Na železnici by však neměl vládnout dosavadní monopol, ale mělo by dojít k otevření trhu i menším dopravcům. Namísto stavby dalších dálnic dávají přednost spíše stavbě obchvatů a rychlejší výstavbě silnic, nicméně upřednostňovanou „zelenou dopravou“ je pěší či cyklo a veřejná hromadná. Kapitola je uzavřena návrhem na vznik bezplatného poradenského servisu pro všechny zájemce, který by jim zjednodušil přístup k dotacím z evropských fondů, které by mohly přinést modernizaci a rozvoj mnoha regionům.²⁴⁵

5.3. Životní prostředí a ochrana spotřebitele

Zde se snaží hájit zájmy spotřebitelů zřízením nového úřadu s názvem Úřad pro ochranu spotřebitele, který by měl rozšířit možnosti spotřebitelů. Neplnil by jen funkci zástupce spotřebitele v právních sporech, jak to činí dosavadní SOS – Sdružení obrany spotřebitelů, ale poskytoval by i bezplatné poradenství, mohl by připravovat i návrhy zákonů a prováděcích předpisů. Zelení kladou důraz také na transparentnost, aby byla veřejnost informována o výsledcích soudních sporů spotřebitelů. Kromě tohoto státem zřízeného úřadu by chtěli podpořit i další občanská sdružení, která by v této oblasti působila.

Dalším bodem je prosazování biopotravin a podporování ekozemědělců mimo jiné tím, že jim umožní prodej „ze dvora“. Chtějí zvýšit informovanost spotřebitele ohledně složení a způsobu výroby jím kupovaného a konzumovaného výrobku. Spotřebitel by tak začal upřednostňovat zdravější způsob stravování a tím i biopotraviny. Ty by chtěli zavést i do školního stravování. S tímto tématem souvisí i problematika zdraví, u kterého je nejvíce důležitá prevence, podporují preventivní lékařské prohlídky. Ke zdraví patří také čisté ovzduší a okolí – čištění odpadních vod, sportovní areály dostupné široké veřejnosti především mládeži a nikoliv jen úzké klientele, podpora výstavby cyklostezek, kašen a biokoridorů, což by mělo vést k harmonickému životnímu prostředí.²⁴⁶

Za pozornost jistě stojí i návrh na zákazy kouření v restauracích a zařízeních společného stravování, jelikož už teď jsme svědky postupné změny, kdy začínají být vyhrazená místa pro kuřáky, během obědů se v restauracích (s výjimkou prostor, která jsou vyhrazena pro kuřáky) nesmí kouřit a vznikají i nekuřácké hospody. Kouření je zakázáno i na většině veřejných prostranstvích, např. autobusových zastávkách, nicméně zpětnou vazbu v podobě policejních kontrol je vidět jen velmi zřídka. Největší část je věnována ochraně

---

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z www: <http://www.zeleni.cz/158/clanek/3-zivotni-prostredi-a-ochrana-spotrebitele/#3.3>

přírody a krajiny, která je dle mého soudu také jednou z nejlépe propracovaných v celém programu. Patří sem návrhy na obnovování lesních porostů, podpora ekologického, šetrnějšího zemědělství, čištění vodních nádrží, účinnější ochrana proti povodním, využívání opuštěných areálů namísto stavby na „zelené louce“, přísnější normy pro chov, transporty a pokusy na zvířatech. Zelení také nechtěli podporovat výstavbu jezů na Labi, tento projekt považovali za ekonomicky neefektivní a ekologicky bezohledný, tomu se jim nakonec ve spolupráci s bavorskými Zelenými podařilo zabránit.²⁴⁷ Mezi jejich plány patří také dokončení evropské sítě lokalit Natura 2000 v ČR, kdy by mělo dojít ke zvýšení 25 současných vyhlášených krajinných oblastí na nejméně 30 (mezi nimi by měly být i Brdy, o kterých se uvažuje v souvislosti s výstavbou amerického radaru).

Zajímavý je jistě i často diskutovaný návrh na zavedení záloh na jednorázové lahve tzv. PET lahve. „Po vzoru Německa nebo Slovenska²⁴⁸ chceme zavést povinné zálohování i jednorázových lahví, které budou průmysl motivovat k vyšší recyklaci.“²⁴⁹ Návrh na zálohování PET lahví, který už úspěšně funguje třeba v sousedním Německu a Rakousku nebo také v Nizozemí (tyto země dlouhodobě recyklují 55 % - 60 % svého komunálního odpadu) a Švédsku, má stejně jako zavedení ekologické daňové reformy mnoho příznivců i odpůrců.²⁵⁰ Dosavadní situace, kdy je u nás recyklováno asi jen 12 % - 15 % komunálního odpadu, volá po změně. Otázkou však zůstává, jestli jí má být ekonomická motivace lidí v podobě zálohovaných PET lahví anebo nějaká jiná, která by „přinutila“ lid k větší aktivitě v recyklaci. Možná by nebylo na škodu nejprve se znovu pokusit např. pomocí médií „vnutit“ lidem myšlenku, že třídění odpadů je opravdu důležité, tato celonárodní kampaň by mohla občany motivovat v podobě soutěží, odměn (takové akce již úspěšně proběhly třeba v Králověhradeckém a Středočeském kraji nebo na některých školách v Praze a Zlíně apod.). Mělo by se začít s výchovou k recyklaci už od dětí ve školkách a školách a děti by potom mohly pomoci motivovat rodiče a příbuzné. Nejčastějšími důvody, proč lidé nerecyklují odpad je podle mého soudu vedle nezájmu o tuto problematiku to, že buď tvrdí, že nejsou v okolí jejich bydliště příslušné kontejnery nebo převládá názor, že třídění odpadu nemá smysl, jelikož jsou obsahy těchto popelnic potom stejně sesypány na jednu

---

²⁴⁷ Oficiální stránky Strany zelených v Ústeckém kraji [online], [cit.21.2.2008], Dostupné z www: <http://www.ustecko.zeleni.cz/1276/clanek/>

²⁴⁸ Na Slovensku není zavedeno zálohování jednorázových lahví

²⁴⁹ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z www: <http://www.zeleni.cz/158/clanek/3-zivotni-prostredi-a-ochrana-spotrebitele/#3.4>

²⁵⁰ Charvát, Hugo. Co přinese zálohování PET lahví životnímu prostředí?. 2008 [online], [cit.1.3.2008], Dostupné z www: <http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2075139>

hromadu anebo se lidem zdá třídění příliš pracné. Hlavní důvodem asi stále zůstává nedostatečná motivace.

5.4. Otevřená společnost a demokratická účast – posilme ochranu lidských práv

Zelení chtějí bojovat proti korupci, rozšířit práva občanů pomocí referend (tyto body jsou v souladu se základními principy EGP), u kterých už nebude nutná 50 % účast, podporu nestátních neziskových organizací. Ve vládě by chtěli prosadit přijetí novelizovaného antidiskriminačního zákona a registrované partnerství (to se jim podařilo), jak sami píše „jsme stoupenci pestré společnosti“.²⁵¹ Korupci, kterou považují za závažný problém i němečtí Zelení, by chtěli eliminovat zveřejňováním průběhů a výsledků výběrových řízení, zajištěním nezávislosti kontrolních orgánů, zrušením placených členství volených politiků ve státních orgánech nebo obecných podnicích a prosazením přijetí závazných etických kodexů jako zákonné podmínky pro zastupitele, starosty i úředníky, manažery a zaměstnance obecných a městských podniků.

Diskutabilní je návrh na snížení věkové hranice pro volební právo na hranici 16 let, kdy Zelení argumentují tím, že šestnáctiletí jsou v tomto věku již dostatečně zralí, aby mohli volit, jelikož jsou už schopni formulovat vlastní názory.²⁵² Chtějí podpořit i spolupráci s českými občany v zahraničí, kterým by byl umožněn korespondenční způsob hlasování mimo území ČR. Mohli by si také vybrat volební kraj, ve kterém by měl být jejich hlas započítán. Zelení jsou také zastánci oslabení rozsahu poslanecké imunity (k trestnímu stíhání poslance či senátora už by tak nemusel být potřebný souhlas parlamentní komory) a přímé volby prezidenta, kterou se jim však prosadit nepodařilo.²⁵³

Velká část je věnována požadavkům na reformu soudnictví, policejní práce a veřejné správy. Činnost soudu je totiž příliš zdlouhavá a díky tomu často nepřiliš efektivní. Zavedení samostatného vyšetřovacího orgánu, který bude místo dosavadního ministerstva vnitra moci trestně stíhat policisty, strážníky a dozorce vězeňských služeb a boj proti korupci v policejních řadách by měly vést k posílení důvěry občanů v tyto složky. S otevřenou společností spojují i internet, přístup k němu se má stát veřejnou službou (podobně jako je státem garantovaný přístup k veřejnoprávní televizi). Zjednodušit chtějí

---

²⁵¹Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/157/clanek/4-otevrena-spolecnost-a-demokraticka-ucast-posilme-ochranu-lidskych-prav/#4.2](http://www.zeleni.cz/157/clanek/4-otevrena-spolecnost-a-demokraticka-ucast-posilme-ochranu-lidskych-prav/#4.2)

²⁵²Tamtéž.

²⁵³Tamtéž.

i vyřizování na úřadech podáváním žádostí přes nejbližší podatelnu a elektronicky. V rámci EDR by také větší část daní zůstala přímo v krajích a obcích, což by je mělo motivovat k efektivnějšímu hospodaření. V rámci rozšíření referend by došlo i k přímé volbě starostů, což by mohlo posílit klesající zájem lidí o chod věcí veřejných.²⁵⁴

5.5. Podpora školství a vědy – kvalitní život v budoucnosti

Část věnovaná školství je mírně problematická, v úvodu slibují Zelení zvýšení platů učitelům, ale chybí zde jakékoliv informace, jak by toho mělo být dosaženo. Kromě podporování a rozšiřování venkovských škol má být také podporováno studium oborů, které se již dnes potýkají s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Zelení zde proklamují, že nejsou zastánci školného na vysokých školách. Nicméně, i když dosavadní ministr školství slíbil, že za současné vlády se školné schvalovat nebude,²⁵⁵ zůstává tato otázka stále otevřená. Prozatím je v centru zájmu reforma maturitních zkoušek, jejichž výsledky by mohly, ale nemusely, na některých vysokých školách nahradit funkci přijímacích zkoušek.²⁵⁶ Diskutuje se i o tzv. odloženém školném, které by studenti platili formou půjček až při nástupu do zaměstnání, nejprve by však měla předcházet reforma sociální podpory.²⁵⁷ Velká pozornost je věnována i podpoře vědy a výzkumu, kdy budou motivovány firmy ve formě daňových odpisů k investicím do těchto oblastí. Budoucí pedagogové by měli znát i alternativní výukové programy, přičemž vzdělávání by mělo být pojímáno jako proces celoživotní (této tematice je věnována pozornost i ve volebním programu německé Strany zelených).

Velké cíle si Zelení kladou i v otázce kultury. Chtěli by, aby v budoucnu došlo k oddlužení Fondu kultury a oblast kultury dostávala 1 % ze státního rozpočtu. Peníze na kulturu by mohly být využity z prostředků loterií. Dnešní zákon o loteriích je totiž nastaven tak, že si vlastníci mohou vybrat, do které neziskové oblasti a kterému subjektu své finance poukáží. Většina peněz je tak investována buď do sportu anebo si vlastníci loterií zřizují vlastní sportovní subjekty, kde pak tyto peníze mizí. Strana zelených navrhuje vytvořit seznam státem registrovaných kulturních subjektů, které budou splňovat určité parametry,

---

²⁵⁴Tamtéž.

²⁵⁵ Oficiální stránky Strany zelených [online], [cit.20.3.2008], Dostupné z www:

<http://www.zeleni.cz/8355/clanek/ondrej-liska-100-dni-v-cele-msmt/>

²⁵⁶Rozhovor s ministrem školství O. Liškou [online], [cit.20.3.2008], Dostupné z www:

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=523893>

²⁵⁷ Oficiální stránky Strany zelených [online], [cit.20.3.2008], Dostupné z www:

<http://www.zeleni.cz/8355/clanek/ondrej-liska-100-dni-v-cele-msmt/>

z nichž si pak budou moci vlastníci loterií vybírat. Investice do kultury znamenají pro Zelené investice do budoucnosti.²⁵⁸

Zabývají se stejně jako jejich němečtí kolegové problematikou médií, které nechtějí brát jako „pouhé zboží“. Měla by být otevřena veřejná diskuze o možném zákazu reklamy, která je určena dětem mladším dvanácti let. Některé z těchto reklam totiž účelově manipulují s dětským divákem a propagují nezdravé potraviny, proto tuto propagaci ochrany dětí chtějí spojit s bojem proti dětské obezitě. Zpřísněné mají být i požadavky při udělování licencí v rozhlasových a televizních společnostech. Zvláštní péče by měla být věnována i reformě regionálních zpravodajů tzv. radničních novin.²⁵⁹

5.6. Sociální politika: Stejná práva – stejná šance

Tato část programu je věnována problematice sociálního zabezpečení, redefinici moderní rodiny, zdravotnictví, bytové politice, důchodové reformě, integraci cizinců a rómských komunit a regulaci prostituce. Sociální politika má být podle SZ především adresná, což znamená, že by měla vycházet ze skutečných potřeb občanů - má být tedy začleněna do systému veřejné správy „poptávkového“ principu. Adresnost sociální pomoci by měl zajišťovat rozvoj sociální práce, která by zkoumala sociální situaci občana, stanovila by diagnózu a navrhovala možné způsoby řešení.²⁶⁰ Adresnost sociální pomoci je jistě dobrou myšlenkou, ale v praxi mají přece jen sociální úřady ve svých povinnostech zahrnutou i návštěvu občana, žádajícího o sociální pomoc a stejně tak s občany mluví o jejich sociální situaci. Dnešní praxe sociálních úřadů jistě není dostatečná a jedna či více návštěv nemůže plně odhalit skutečný stav věci, ČR se potýká se systémovým nedostatkem terénních sociálních pracovníků, jak jinak by ale měli tito sociální pracovníci, aniž by už lidem nezasahovali do soukromí, zjistit jejich skutečnou sociální situaci? A kolik takových pracovníků by muselo být, aby se mohli každému řádně a individuálně věnovat, aby mohli zodpovědně stanovit jeho diagnózu a navrhnout možná řešení?

Zelení také podporují modernizaci organizace práce. Ta má spočívat v postupném zkracování pracovní doby, podpory práce na částečný úvazek, v aktivní politice zaměstnanosti, která by přinesla mobilitu pracovní síly a pružnost pracovního trhu. Práci na částečný úvazek ke konci studia chtějí také napomoci absolventům rychleji získat

---

²⁵⁸ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z www: <http://www.zeleni.cz/156/clanek/5-podpora-skolstvi-a-vedy--kvalitni-zivot-v-budoucnosti/>

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z www: <http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6>

vyžadovanou praxi. Jejich politika zaměstnanosti má formou různých vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů pomoci především znevýhodněným skupinám jako jsou ženy, mladiství a starší občané uplatnit se na trhu práce.²⁶¹

Větší pozornost je také věnována dnešnímu pojetí rodiny, které je SZ považováno za příliš úzké. „Zelení chápou rodinu jako společenství lidí, kteří pro sebe navzájem tvoří domov.“²⁶² Proto chtějí usilovat o změnu pohledu a podporu nejen rodin s dětmi, ale i nesezdaných heterosexuálních či homosexuálních párů, svobodných matek a otců, kteří se snaží o harmonickou výchovu dítěte. Rodiče s dětmi by měli mít možnost využívat práce na částečný úvazek, pružnou pracovní dobu, aby se nemuseli obávat snížení své materiální situace vlivem narození dítěte. Navrhují zavést společnou rodičovskou dovolenou v délce šesti týdnů po narození dítěte, a potom možnost vybírání rodičovské dovolené oběma rodiči v delším časovém intervalu. Tyto návrhy by měla přinést stejné podmínky jak pro ženy, tak pro muže a stejně tak i možnost odejít dříve do důchodu podle počtu vychovaných dětí, která se v současné době vztahuje zatím jen na ženy. Stát by podporoval rodiče s dětmi i rozšířením společného zdanění manželů na nesezdané páry (společné zdanění manželů však je od 1.1.2008 zrušeno v rámci balíku zákonů k reformě veřejných financí, kdy byla mimo jiné schválena i 15 % rovná daň pro všechny občany). Zavedení těchto jistě nesporně pozitivních opatření je však finančně dosti náročné a SZ se nikde nijak jasně nezmiňuje o tom, jak by měla být financována.²⁶³

Následuje podpora formou výhodných státních půjček pro rodiny s dětmi a větší dostupností placeného hlídání dětí nepříbuzenskou osobou. Placené hlídání dětí by se stalo volnou živností bez nutnosti pedagogického vzdělání a náklady na něj by bylo možné si odečíst z daní. Lidé, kteří by usilovali o získání této živnosti, by však podle mého soudu měli procházet přísnými psychotesty, které jsou zatím povinné, což je alarmující, pouze pro pracovníky dětských domovů. Dále by měli doložit alespoň výpis z rejstříku trestů a doklad o absolvování kurzu první pomoci, aby mohli mít rodiče aspoň minimální jistotu, že nechávají dítě s alespoň částečně kvalifikovanou osobou. SZ chce také usilovat o zrušení dětských domovů podporou všech jiných forem péče a snížením časového limitu, kdy

---

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Fassmann, M. Strana zelených. In: Kolektiv autorů, *Sondy do volebních programů parlamentních stran a Strany zelených*, Praha : Sondy ve spolupráci s Českomoravskou konfederací odborových svazů, 2006, s. 99.

mohou o děti projevít jejich pokrevní rodiče zájem, což usnadní a urychlí možnost umístění dítěte do náhradní rodiny.²⁶⁴

S širokým pojetím rodiny souvisí i rovný přístup Zelených k mužům a ženám. Budou iniciovat přijetí novelizovaného antidiskriminačního zákona (jsme jednou z posledních členských zemí EU, která ho ještě neschválila a pokud tak brzy nebude učiněno, hrozí nám za to postih z EU). Ženy tak mají nárok na stejné platové ohodnocení jako muži, stejně tak při rozvodových řízeních o svěření dětí do péče mají mít oba rodiče stejné šance, specifika odlišnosti pohlaví má být zohledněna i v architektuře (má v ní být věnována pozornost bezpečnosti žen doma i na veřejných prostranstvích).²⁶⁵ Odstraňovat předsudky a stereotypy v myšlení má pomoci zavedení výuky předmětu „gender“ na pedagogických fakultách. Zde se však SZ dle mého názoru dopouští omylu, i když zřejmě v duchu dobré myšlenky, jelikož vysoké školy jsou samostatné instituce, a tak žádná politická strana ani ministerstvo nějaký „povinný“ předmět nařizovat nemůže. Stejně tak návrh na zrušení přijímacího řízení měl být zřejmě spíše návrhem na zrušení přijímacích zkoušek, protože bez přijímacího řízení není možné nikoho na školu přijmout.²⁶⁶ Zelení i v duchu zásad EGP prosazují, aby poměr mezi muži a ženami ve volených funkcích i ve státní sféře odpovídal jejich podílu ve společnosti, což demonstrují Zelení sami na sobě – na jejich kandidátních listinách je nejméně třetinové zastoupení vyhrazeno ženám.²⁶⁷

Liberální je i jejich přístup k problematice potratů a antikoncepce, kdy upřednostňují právo ženy rozhodnout, ale i prevenci proti nechtěnému těhotenství a pohlavním chorobám. SZ by chtěla také účinněji bojovat proti domácímu násilí. Za zmínku stojí i krátký návrh na ochranu dětí před pornografií, kdy by tyto časopisy byly prodávány dospělým jen na vyžádání a nebyly veřejně vystavovány společně s ostatními časopisy a novinami.²⁶⁸ Registrované partnerství se sice podařilo prosadit, nicméně tito lidé si stále nemohou adoptovat či osvojit děti, jak by si Zelení přáli.

Další část programu se věnuje bytové politice, ve které má být prosazena rehabilitace nájemního bydlení a ekologie bydlení, již zmiňované podpory zateplování domů, regenerace panelových sídlišť a ekologické výměny kotlů. Zdravotní politika by měla podporovat prevenci, informovanost a práva pacientů. Decentralizované „páteřní“ sítě

---

²⁶⁴ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.21.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6](http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6)

²⁶⁵ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.24.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.2](http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.2)

²⁶⁶ Pečínka, Bohumil. Strana Z. *Reflex*, 2006, roč. 17, č. 15, s. 34 – 37.

²⁶⁷ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.24.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.2](http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.2)

²⁶⁸ Tamtéž.

veřejných neziskových zdravotnických zařízení by poskytovaly základní péči, která by byla přesně zákonem definovaná. Lidé by měli připlácet jen za vystavení receptu a za „hotelové služby“ při hospitalizaci.²⁶⁹ Současná reforma zdravotnictví však zpoplatnila téměř vše. SZ sice chce podporovat výstavbu nových domovů důchodců, ale zároveň Zelení podporují i odchod do důchodu až v 65 letech, je otázkou. Důchodová reforma by měla být provázána s ekologickou daňovou reformou, jelikož výtěžky z EDR mají posílit příjmy důchodového systému.

Závěr této části programu je věnován problematice integrace cizinců a romského obyvatelstva a regulaci prostituce. Stejně jako Zelení prosazují rovná práva a šance žen či homosexuálů, tak chtějí bojovat i s diskriminací těchto skupin. Především vzděláváním a podporou zaměstnanosti chtějí bojovat proti sociálnímu vyloučení romského obyvatelstva. Návrh na zřízení koordinační agentury, která by se integrací Romů zabývala, se podařilo prosadit. Rada vlády schválila ke konci roku 2007 pro záležitosti romské komunity finální koncepci Agentury pro odstraňování sociálního vyloučení a jeho prevenci v sociálně vyloučených lokalitách, která bude jednotlivým krajům a obcím pomáhat v této problematice. Od 1. ledna 2008 zahájila Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách svou činnost ve 12 českých obcích a mikroregionech. Jejím cílem je zkvalitnění života v těchto oblastech a zastavení rozrůstání romských ghett. Realizace projektů Agentury na integraci Romů bude z větší části financována ze strukturálních fondů EU.²⁷⁰ V Letech u Písku, bývalém protektorátním koncentračním táboře Romů, by měl být podle SZ postaven památník připomínající tuto nacistickou genocidu.

Mnoha vládami často odkládaný problém řešení prostituce by měl být podle Zelených odstraněn pomocí předefinování zákona, který by z ní udělal druh podnikání, které však není možné vykonávat v zaměstnaneckém poměru. Takto „podnikající“ osoby by tak stejně jako ostatní zaměstnaní lidé platily zdravotní a sociální pojištění a navíc by se musely podrobovat pravidelným lékařským prohlídkám. „Pouliční“ prostituce by byla zakázána, směla by být provozována jen ve speciálních podnicích, o nichž by stejně jako o vydání povolení k této živnosti rozhodovaly příslušné obce.²⁷¹ Tyto změny, které Zelení ve svém programu požadují, obsahuje i nový návrh zákona, který vytvořil náměstek pražského

---

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách zahajuje činnost v 12 obcích a mikroregionech ČR z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.25.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/7889/clanek/agentura-pro-socialni-zaclenovani-v-romskych-lokalitach-zahajuje-cinnost-v-12-obcich-a-mikroregionech-cr/](http://www.zeleni.cz/7889/clanek/agentura-pro-socialni-zaclenovani-v-romskych-lokalitach-zahajuje-cinnost-v-12-obcich-a-mikroregionech-cr/)

²⁷¹ Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.25.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.9](http://www.zeleni.cz/155/clanek/6-socialni-politika-stejna-prava-stejne-sance/#6.9)

primátora ve spolupráci se starosty, nevládními organizacemi a policií a jenž právě míří do Sněmovny.²⁷²

5.7. Život v jednom světě: Zahraniční politika zelených

Poslední část zeleného volebního programu je věnována EU a česko – německým vztahům. SZ podporuje snahy o užší spolupráci a integraci evropských států. V duchu zásad EGP by chtěli posílit roli EU a především OSN v mezinárodních vztazích při předcházení konfliktu a jejich řešení. Zelení jsou liberální i v otázce dalšího rozšiřování Unie o Bulharsko, Rumunsko (tyto země jsou již od roku 2007 členy EU) a Turecko (teď se zase více mluví o přistoupení Chorvatska atd.). Domnívají se totiž, že pokud tyto státy přesvědčivě splní všechna tři kodaňská kritéria, na nichž závisí členství v EU, měly by se stát členy, jelikož smysl EU je v mírovém a vzájemně přínosném soužití evropských států.²⁷³

Nesouhlasně se Zelení vyjadřují k otázkám preventivních válek např. v boji proti terorismu a chtějí usilovat o ukončení vývozu zbraní z ČR do zemí, kde jsou porušována lidská práva. Celkový vývoz zbraní však zakázat nechtějí, jen má podléhat přísnější veřejné kontrole. Mělo by také dojít k posílení projektu evropské bezpečnostní a obranné politiky, evropské bezpečnostní síly by mohly nahradit NATO v Evropě a posílit pozici EU v zahraniční politice vůči USA. ČR by také měla vynakládat více prostředků na rozvojovou spolupráci. Zvláštní pozornost by měla být v rozvojové pomoci věnována ženám, které jsou častými oběťmi katastrof, konfliktů a diskriminace.²⁷⁴

SZ by chtěla prohlubovat styky se svými sousedy – Slovenskem, Polskem, Rakouskem a Německem. Ve spolupráci s Rakouskem chtějí ze společně zřízeného fondu obnovit rozvoj příhraničních oblastí a posílit regionální a komunální spolupráci. Česko - německé vztahy by mohly být zlepšeny otevřenou diskuzí o sporných částech společné historie, výměnnými studijními a pracovními pobyty atd. V programu trochu chybí zmínka o názorech SZ třeba na jejich vztah popřípadě spolupráci s východní Evropou nebo Ruskem.²⁷⁵

---

²⁷²Nejezchlebová, Lenka. Návrh zákona počítá s legalizací a zdaněním prostitutek. 2008 [online],

[cit. 21.3.2008], Dostupný z [www: http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A080319_215357_domaci_zra](http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A080319_215357_domaci_zra)

²⁷³Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online], [cit.25.2.2008], Dostupný z [www: http://www.zeleni.cz/153/clanek/7-zivot-v-jednom-svete-zahranicni-politika-zelenych/](http://www.zeleni.cz/153/clanek/7-zivot-v-jednom-svete-zahranicni-politika-zelenych/)

²⁷⁴Tamtéž.

²⁷⁵Cutta, M., Prášil, J. Strana zelených. In: Nekvapil, V., Berdych, A. (eds.). *Česká zahraniční politika a volby 2006*, Praha : Asociace pro mezinárodní otázky, c2006, s. 28.

Český zelený program obsahuje podobné problematiky jako například program německých Zelených, jen je občas méně vyvážený. Také klade důraz na ochranu životního prostředí, ekologicky šetrné způsoby, prevenci, zdravé stravování, boj proti diskriminaci a korupci, vzdělávání a výzkum, rozvoj malých a středních firem, multikulturalitu atd. U českých Zelených ale můžeme občas, na rozdíl od jejich německých kolegů, zaznamenat absenci některých témat jako třeba návrhy na zlepšení práce odborů, mzdovou problematiku, otázku zavedení kvót, rychlostních limitů, problematiku geneticky modifikovaných potravin nebo turismus.²⁷⁶

---

²⁷⁶http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf

6. ZÁVĚR

Jak jsme mohli poznat, česká Strana zelených sice vznikla také jako původně protestní hnutí, přesto se její další vývoj od vývoje německých zelených kolegů v mnohém lišil, ale postupně i podobal. Ve svých počátcích nespolupracovala s ekologickými iniciativami, které se od ní distancovaly, a nezískala v prvních svobodných volbách v roce 1990 dostatečnou podporu pro vstup do parlamentu. Do druhých voleb o dva roky později vstoupila Strana zelených v unii spolu se Zemědělskou stranou a Československou stranou socialistickou. Takto vzniklá Liberálně-sociální unie obdržela 6% volebních hlasů a získala tak i poslanecká křesla. Spojení těchto stran ovšem nebylo dostatečně pevné a názorové diference zapříčinily rozpad unie. Ekologie u nás čekala na demokracii a čekala na ni celých dlouhých šestnáct let. Po těchto volebních neúspěších následovala vleklá krize strany, která byla ukončena vstupem Patočky s Beránkem, kteří stranu obrodili různými náborovými akcemi, které přinesly i propojení s ekologickými iniciativami.

Strana se jejich vlivem postupně snažila dostat zase do obecnějšího podvědomí českého obyvatelstva, ale ani tak v následujících parlamentních a prvních evropských volbách „magickou“ 5 % hranici nepřekročila. Začaly však vyvěrat na povrch i vnitrostranické spory způsobené rozličným spektrem složení členů SZ s rozdílnými názory na podobu strany. Mohli bychom je připodobnit ke sporům německých realistů a fundamentalistů, tedy ke sporům mezi radikály, kteří upřednostňovali spíše mimoparlamentní způsoby vedení strany, a umírněnými, jenž viděli budoucnost strany v jejím etablování se v politickou stranu. K jejich částečnému útlumu došlo po výměně Beránkova – Patočkova vedení za Martina Bursíka.

Bursík stranu alespoň navenek před volbami v roce 2006 sjednotil a pomohl jí zviditelnit se. K jejímu zviditelnění velmi napomohlo i zveřejnění výsledků volebních preferencí v únoru 2006, kde bylo SZ prisouzeno přes 5 % hlasů, tím se jí otevřely „brány“ do všech médií. Pomocnou ruku podali i němečtí Zelení především iniciativou Milana Horáčka. Strana byla ve volbách úspěšná a v současné době působí už přes rok v koaliční vládě. Křehké názorové sjednocení společně s povolební „euforií“ z vítězství postupně vyprchává a strana je konfrontována s realitou a neduhy české politické scény. Začínají opět vyplouvat na povrch úskalí různorodého členského složení zelených stran.

Stranu zelených bychom mohli podle studie sociologů z roku 1996²⁷⁷ zařadit k politickým subjektům, vyznačujících se liberální strategií se sociální orientací²⁷⁸, což je znát i na jejich volebním programu. Ideologie a následná politická praxe jsou dvě rozdílné věci. Ideologii zde chápu „jako soubor koherentních idejí, který vyjadřuje skupinové postoje (představitelů a příznivců určitého subjektu) a který má být ve společnosti prosazován, tzn. uváděn do praxe. V případě politických stran je zaměnitelná i se slovem program, jehož existence je v politickém životě zásadní, jelikož integruje (spřízněné) voliče, seskupuje je kolem svých hlavních aspektů a plní roli dezintegrační, protože hlavní programové požadavky vymezují danou stranu oproti konkurenčním subjektům. Politické strany ve svých programech tak většinou usilují o standardní cíle a slibují téměř vše, co slíbit lze. Jejich slovník je zjednodušující a úderný.“²⁷⁹

To je případ i české SZ, přesto obsahuje jejich zelený volební program mnoho dobrých návrhů, které by mohly zlepšit nejen situaci některých sektorů, ale i naše společné soužití, Zelení jsou však se svými šesti poslanci ve vládě v oslabení. A tak není divu, že jejich návrhy či požadavky se obtížně prosazují nebo jsou smeteny ze stolu, přehlasovány většinou či musejí ustoupit v rámci kompromisů. I tak se dá říci, že některé jejich programové návrhy se daří pomalu uvádět do praxe, ale samotné posouzení možného přínosu zelených idejí české společnosti budeme moci posoudit asi až za několik let, ale i přesto čeští voliči udělali krok vpřed tím, že to prozatím se Stranou zelených aspoň zkusili.

---

²⁷⁷ Vyšla knižně jako Strategie sociální transformace české společnosti

²⁷⁸ Šaradín, Pavel. Volební programy a jejich ideologie. *Literární noviny*, 2002, s. 12.

²⁷⁹ Tamtéž.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

- ČALOUD, D., FOLTÝN, T., HAVLÍK, V., MATUŠKOVÁ, A. (eds.). *Volby do poslanecké sněmovny v roce 2006*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006.
- DORMAN, F. *Die Grünen*. Bonn [vl.n.], 1992.
- FIALA, P., MAREŠ, M., SOKOL, P. *Eurostrany – Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister a Principal, 2007.
- FIALA, P., MAREŠ, M. (eds.). *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2001.
- FIALA, P. (ed.). *Politické strany v Evropském parlamentu*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 1998.
- E. GENE FRANKLAND: Germany: The rise, fall and recovery of Die Grünen. In: RICHARDSON, D., ROOTES, CH. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995.
- HOLZER, J. a STRMISKA, M. *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002.
- HLOUŠEK, V., KANIOK, P. (eds.). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2007.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Sondy do volebních programů parlamentních stran a Strany zelených*, Praha : Sondy ve spolupráci s Českomoravskou konfederací odborových svazů, 2006.
- KOSTELECKÝ, T.– JEHLIČKA, P., Czechoslovakia: Greens in a post – Communist society. In: RICHARDSON, D., ROOTES, CH. (eds.). *The Green Challenge. The Development of Green Parties*. London, Routledge, 1995.
- LINEK, L. *Volby do Evropského parlamentu – analýza volební účasti a stranické podpory v České republice*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2005.
- MALÍŘ, J., MAREK, P. a kol. *Politické strany : vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*. Brno: Doplněk, 2005.
- NEKVAPIL, V.(ed.). *Budoucnost Evropské unie a zelené politiky*, Praha : Kancelář Heinrich-Böll-Stiftung v Praze, 2007.
- NEKVAPIL, V., BERDYCH, A. (eds.). *Česká zahraniční politika a volby 2006*, Praha : Asociace pro mezinárodní otázky, c2006.
- NOVÁK, M. *Systémy politických stran*. Praha: SLON, 1997

- PAPOUŠEK, J. *Hovory o ekologii*. Praha: Portal, 2000.
- PEČÍNKA, P. *Zelená zleva ?*. Praha: G Plus G, 2002.
- SCHROEREN, M. *Die Grünen: 10 bewegte Jahre*. Wien: Ueberreuter, 1990.
- ŠARADÍN, P. *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc: Periplum, 2004.
- ŠARADÍN, P. a kolektiv. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc: Periplum, 2004.
- ŠAUER, J. *Německá otázka v evropské politice*. Praha: Oeconomica, 2005
- ŠIMEK, D., KUBÁTOVÁ, H. *Od abstraktu do závěrečné práce: jak napsat diplomovou práci ve společenskovědních a humanitních oborech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007.
- Články:**
- Blechová, Silvie. Zelení se trhají. Respekt, 2005, roč. 16, č. 32, s. 5.
- Beránek, Jan. Zelení si jsou hlavními soupeři. Právo, 2005, roč. 15, č. 224, s. 12.
- Fendrych, Martin. Češi nezezelenali: čerstvé úspěchy Strany zelených nepramení z programu. Týden, 2006, roč. 13, č. 11, s. 72.
- Hámerský, Milan J. Proč Bursíkovi zelení neuspějí ?. Právo, 2006, roč. 16, č. 64, s. 18.
- Klíma, Michal. Vzpouora voličů ? Léčba zelenými ?. Právo, 2006, roč. 16, č. 38, s. 16.
- Kolář ,Petr. Nečitelné zelené chtějí všichni. Lidové noviny, 2006, roč. 19, č. 42, s. 2.
- Kmec Jiří. Ekologické strany v Evropě. Politologická revue, 2000, č. 2, s. 31.
- Mitrofanov, Alexandr. Zadání je dostat Zelené natrvalo do Sněmovny. Právo, 2005, roč. 15, č. 186, s. 7.
- Mitrofanov, Alexandr. Předsedou zelených zvolen Martin Bursík. Právo, 2005, roč. 15, č. 226, s.4.
- Mlejnek, Josef jr. Zeleno – modré paradoxy. Lidové noviny, 2006, roč. 19, č. 69, s. 3.
- Pečínka, Bohumil. Strana Z. Reflex, 2006, roč. 17, č. 15, s. 34 – 37.
- Pečínka, Bohumil. Zelená nabídky. Reflex, 2006, roč. 17, č. 15, s. 36.
- Polanská, Patricie. Malé strany mají do sněmovny daleko. Hospodářské noviny, 2005, roč. 49, č. 222, s. 4
- Potůček, Jan. Zelená fraška. Reflex, 2005, roč. 40, č. 40, s. 30, 31.
- Spurný, Jaroslav. Zelení: luxus, který si můžeme dovolit. Respekt, 2006, roč. 17, č. 12, s. 3.
- Šaradín, Pavel. Volební programy a jejich ideologie. Literární noviny, 2002.
- Šidlo, Jindřich a Erva Martin. Zelení: strana permanentní revoluce. Hospodářské noviny, 2006, roč. 50, č. 94.
- Švehla, Marek. Zelený lék na rudé. Respekt, 2006, roč. 17, č. 9, s. 2.

Uhl, Petr. Zelení složili maturitu. Právo, 2005, roč. 15, č. 224, s. 14.

Internetové zdroje:

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách zahajuje činnost v 12 obcích a mikroregionech ČR [online], [cit.25.2.2008], <http://www.zeleni.cz/7889/clanek/agentura-pro-socialni-zaclenovani-v-romskych-lokalitach-zahajuje-cinnost-v-12-obcich-a-mikroregionech-cr/>

Oficiální stránky B 90 – DG [online], [cit. 2.2.2008].

http://www.gruene.de/cms/gruene_work/rubrik/0/237.198083.htm

Oficiální stránky Evropské strany zelených [online],[cit.13.2.2008],

<http://www.europeangreens.org/cms/default/rubrik/9/9114.history.htm>

Frakce Zelených v EP usiluje o zákaz nočních letů [online], [cit. 13.2.2008],

<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/frakce-zelench-v-ep-usiluje-o-zkaz-nonch-let>

Oficiální stránky Greens – EFA[online], [cit. 13.2.2008],

<http://www.greens-efa.org/cms/default/rubrik/6/6648.history@en.htm>

Oficiální stránky České tiskové kanceláře ČTK [online], [cit. 3.2.2008],

<http://www.ctk.cz/infobanka/vysl/zeme/>

Oficiální stránky Strany zelených [online], [cit.20.3.2008],

<http://www.zeleni.cz/8355/clanek/ondrej-liska-100-dni-v-cele-msmt/>

Oficiální stránky Strany zelených v Ústeckém kraji [online], [cit.21.2.2008], Dostupné

z www: <http://www.ustecko.zeleni.cz/1276/clanek/>

Češi začnou od ledna platit ekologické daně za elektřinu a uhlí (ČTK), 2007 [online], [cit.23.2.2008],

<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2065177>

Čmiel, P., Kaplanová, D., Pelegrinová, L., Strohalmová, J. Evropská strana zelených. Brno, 2006 [online], [cit. 14.2.2008],

<http://www.iips.cz/upload/working%20papers/17EvropskaStranaZelenych06.pdf>

Encyklopedie [online], [cit. 21.12.2007], <http://cs.wikipedia.org/wiki/NGO>,

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Environmentalismus>

Fořtek, Tomáš. Spor o Bursíka. Reflex [online], [cit. 20.12. 2007],

<http://www.reflex.cz/Clanek14293.html>

Charvát, Hugo. Co přinese zálohování PET lahví životnímu prostředí?. 2008 [online],

[cit.1.3.2008], <http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2075139>

Inglehart, Ronald. Posmateriální hodnoty a eroze institucionální autority. (autor: Bartoš, František) [online],[cit.23.12.2007],
<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=205&lst=107>

Lindner, Tomáš. Vývoj a struktura německých Zelených. [online], [cit. 3.2.2008],
<http://www.hejrup.sk/LindnerNemectiZeleni.PDF>

Lužný, Dušan. O škodlivosti jednobarevnosti. [online], [cit. 20.12.2007],
<http://nno-politika.ecn.cz/komentare.shtml?x=115509>

Mareš, Miroslav. Spolkové volby v Německu 2002 [online], [cit. 3.2.2008]
<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=26>

Nejezchlebová, Lenka. Návrh zákona počítá s legalizací a zdaněním prostitutek. 2008 [online], [cit. 21.3.2008],
http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A080319_215357_domaci_zra

Patočka, Jakub. Dejme šanci zeleným, Literární noviny. 2002 [online], [cit. 3.1.2008],
<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=92651>

Pečínka, Pavel. (2003c), Jak Strana zelených svlékla starou kůži, [online Britské listy], [cit. 20.12.2007], <http://www.blisty.cz/art/15467.html>

Pehe, Jiří. Zelení by mohli pročistit českou politiku, [online],[cit.23.12.2007],<http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/clanek.2006-04-10.8064552509?p=2>

Protiraketová obrana [online], [cit.21.2.2008],
Dostupný z www http://www.protiraketovaobrana.cz/nemecko-a-protiraketova-obrana-dm0-/pro-nazory.asp?c=A070824_104513_obrana_m02

Rozhovor s ministrem školství O. Liškou [online], [cit.20.3.2008],
<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=523893>

Rozhovor s mluvčím EGP Philippem Lambertsem [online], [cit. 14.2. 2008],
<http://www.euractiv.cz/evropsky-parlament/interview/lamberts-evropsti-zeleni-usiluji-v-nadchazejicich-volbach-do-ep-o-vetsi-podporu-v-novych-clenskych-zemich>

Rozhovor s viceprezidentkou německého parlamentu a čelní představitelkou německých zelených Katrin Göring - Eckardt: Němečtí zelení: také my nejsme ani levičáci ani pravičáci [online], [cit. 20.2.2008], <http://www.zeleni.cz/949/clanek/>

Skladba zdrojů energie v EU v roce 2020: Příležitosti a výzvy [online], [cit. 13.2.2008],
<http://biom.cz/akce.shtml?x=2046205>

Tiskové prohlášení Evropské komise [online], [cit. 13.2.2008],

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/318&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=cse>

Ukončete monopol Microsoftu v institucích EU, chtějí zelení z EP [online], [cit. 13.2.2008],

http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=300804

Volební program Strany zelených z oficiálních stránek Strany zelených [online],

[cit.21.2.2008], <http://www.zeleni.cz/59/rubrika/volebni-program/>²⁸⁰

Volební program B 90 – DG [online], [cit.21.2.2008],

http://www.gruene.de/cms/default/dokbin/141/141550.wahlprogramm_2005.pdf

Výsledky parlamentních voleb 2006 [online], [cit. 3.1.2008],

<http://volby.finexpert.cz/?q=node/1255>

Výsledky předvolebních průzkumů agentury STEM [online], [cit. 22.12.2007],

<http://www.stem.cz/clanek/1036>, <http://www.stem.cz/clanek/1049>,

<http://www.stem.cz/clanek/1056>

---

²⁸⁰ Uvádím zde pouze hlavní odkaz na celý volební program Strany zelených, nikoliv na jeho jednotlivé části

7. PŘÍLOHY:

7.1. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5. - 1.6.1996

Celkové výsledky hlasování

Okresy			Voliči v sezn.	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasý	% plat. hlasů
celk.	Zpr.	v %						
14 776	14 776	100.00	7 990 770	6 105 588	76.41	6 096 404	6 059 215	99.39

Volební strana		Platné hlasý	
		celk.	v %
1	Svobodní demokraté-LSNS	124 165	2,05
2	Česká str.sociál.demokratická	1 602 250	26.44
3	Občanská demokratická strana	1 794 560	29.62
4	Pravý blok	0	0.00
5	Nezávislí	30 125	0.50
6	Mor.nár.str.-Hn.slezskom.sjed.	16 580	0.27
7	Demokratická unie	169 796	2,8
8	Občanská demokratická aliance	385 369	6,36
9	Strana českosloven.komunistů	0	0.00
10	Křesť.a dem.unie-Čs.str.lid.	489 349	8,08
11	Důchodci za životní jistoty	187 455	3,09
12	Strana demokratické levice	7 740	0.13
13	Českomoravská unie středu	27 490	0.45
14	Česká pravice	2 808	0.05
15	Komunistická str.Čech a Moravy	626 136	10,33
16	Strana zelených	0	0.00
17	Sdruž.pro rep.-Republ.str.Čsl.	485 072	8,01
18	Levý blok	85 122	1.40
19	Hn.samosp.M.aSl.-Mor.nár.sjed.	25 198	0.42
20	Celostátní aktiv občanů	0	0.00

**7.2. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
konané ve dnech 19. - 20.6.1998**

Celkové výsledky hlasování

Okresy			Voliči v sezn.	Vydané obálky	Vol. účasť v %	Odevzd. obálky	Platné Hlasy	% plat. hlasů
celk.	Zpr.	v %						
14 776	14 776	100.00	8 116 836	6 008 926	74.03	5 994 844	5 969 505	99.58

	Kandidující strana	Platné hlasy	% plat. Hlasů
1	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	537 013	9.00
2	Nezávislí	51 981	0.87
3	Celostátní aktiv občanů	0	0.00
4	Demokratická unie	86 431	1.45
5	Občanská demokratická strana	1 656 011	27.74
6	Občanská koalice-Politic.klub	14 788	0.25
7	Česká str.sociálně demokrat.	1 928 660	32.31
8	Moravská demokratická strana	22 282	0.37
9	Komunistická str.Čech a Moravy	658 550	11,03
10	Sdruž.pro rep.-Republ.str.Čsl.	232 965	3,9
11	Unie svobody	513 596	8,6
12	Důchodci za životní jistoty	182 900	3,06
13	Česká strana národně sociální	17 185	0.29
14	Sdružení důchodců ČR	0	0.00
15	Alternativa 2000	0	0.00
16	Pravý blok	0	0.00
17	Občanská demokratická aliance	0	0.00
18	Strana zelených	67 143	1,12

**7.3. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
konané ve dnech 14. - 15.6.2002**

Celkové výsledky hlasování

Okresy			Voliči v sezn.	Vydané obálky	Voleb. účasť v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy	% plat. hlasů
celk.	Zpr.	v %						
14868	14868	100.00	8264484	4793706	58.00	4789145	4768006	99.56

	Kandidující strana	Platné hlasy	% plat.hlas.
1	Národně demokratická strana	5 532	0.11
2	Demokratická liga	4 059	0.08
3	Česká str.sociálně demokrat.	1 440 279	30.20
4	Albínova poetická strana	9 287	0.19
5	Občanská demokratická aliance	24 278	0.50
6	Volba pro budoucnost	16 730	0.35
7	Humanistická aliance	8 461	0.17
8	Akce za zruš.Senátu a proti t.	9 637	0.20
9	Naděje	29 955	0.62
10	Nové hnutí	139	0.00
11	Republikáni Miroslava Sládka	46 325	0.97
12	Cesta změny	13 169	0.27
13	Česká strana národně sociální	38 655	0.81
14	Romská občanská iniciativa ČR	523	0.01
15	Strana zdravého rozumu	10 849	0.22
16	Str.venkova-spoj.občan.síly	41 773	0.87
17	České sociálně demokrat.hnutí	602	0.01
18	Česká pravice	2 041	0.04
19	Republikáni	6 786	0.14
20	Sdružení nezávislých	132 699	2,78
21	Občanská demokratická strana	1 166 975	24.47
22	Komunistická str.Čech a Moravy	882 653	18.51
23	Moravská demokratická strana	12 957	0.27
24	Koalice KDU-ČSL, US-DEU	680 671	14.27
25	Strana za životní jistoty	41 404	0.86
26	Pravý Blok	28 163	0.59
27	Strana zelených	112 929	2,36
28	Strana demokrat.socialismu	475	0

**7.4 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
konané ve dnech 2. - 3.6.2006**

Okresy			Voliči v sezn.	Vydané obálky	Vol. účasť v %	Odevzd. Obálky	Platné Hlasy	% plat. hlasů
celk.	zpr.	v %						
14 866	14 866	100.00	8 333 305	5 372 449	64.47	5 368 495	5 348 976	99.64

Kód	Název strany	Platné Hlasy	
		celk.	V %
1	Strana zdravého rozumu	24 828	0.46
2	České hnutí za národní jednotu	216	0.00
3	Balbínova poetická strana	6 897	0.12
4	Liberální reformní strana	253	0.00
5	Právo a Spravedlnost	12 756	0.23
6	NEZÁVISLÍ	33 030	0.61
7	Česká pravice	395	0.00
8	Koruna Česká (monarch.strana)	7 293	0.13
9	Občanská demokratická strana	1 892 475	35.38
10	Česká str.sociálně demokrat.	1 728 827	32.32
11	SNK Evropští demokraté	111 724	2,08
12	Unie svobody-Demokratická unie	16 457	0.30
13	Helax-Ostrava se baví	1 375	0.02
14	Pravý Blok	20 382	0.38
15	4 VIZE-www.4vize.cz	3 109	0.05
16	Česká str.národ.socialistická	1 387	0.02
17	Moravané	12 552	0.23
18	Strana zelených	336 487	6,29
19	Humanistická strana	857	0.01
20	Komunistická str.Čech a Moravy	685 328	12,81
21	Koalice pro Českou republiku	8 140	0.15
22	Národní strana	9 341	0.17
23	Folklor i Společnost	574	0.01
24	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	386 706	7,22
25	NEZ.DEMOKRATÉ(předs.V.Železný)	36 708	0.68
26	STRANA ROVNOST ŠANCÍ	10 879	0.20

7. 5. CELKOVÉ ZISKY SZ VE VOLBÁCH A JEJÍ PŘEDSEDOVÉ:

- **1990 Česká národní rada:** 4,1 % – bez mandátů
- **1992 Česká národní rada:** jako součást koalice **Liberálně sociální unie** 6,5 % – 3 mandáty z 18
- **1996 Poslanecká sněmovna:** nezúčastnila se (nezaplatila volební kauci)
- **1996 Senát:** kandidáti v 21 okrscích, nejlepší výsledek 18,31 % (Jaroslav Krákora, Chomutovsko)
- **1998 Poslanecká sněmovna:** 1,1 %
- 1998 Senát: Karlovy Vary 11,0 %; Praha 11 9,7 %; Praha 10 3,1 %
- 2000 Senát: České Budějovice 2,3 %
- **2002 Poslanecká sněmovna:** 2,4 %
- 2002 Senát: Cheb 4,4 %; Praha 5 7,0 %; Přerov - kandidát odstoupil
- **2004 Evropský parlament:** 3,2 %
- krajské volby listopad 2004: V **Jihomoravském kraji** SZ postavila s **Liberální reformní stranou** (LiRA) společnou kandidátku **Zelená pro Moravu**. Ta získala 5,08 % hlasů a tři křesla. Podle počtu preferenčních hlasů byli zvoleni: nestraníček Mojmír Vlašín navržený SZ z 16. místa kandidátky, členka SZ a starostka MČ Brno-Nový Lískovec Jana Drápalová z 22. a volební lídr Jiří Löw, nestraníček navržený LiRA.
- listopad 2004 **Senát:** 1 mandát, nestraníček **Jaromír Štětina** ve volebním obvodu **Praha 10** (ve 2. kole porazil kandidáta ODS)
- **2006 Poslanecká sněmovna:** **6,3 % – 6 mandátů**
- říjen 2006 komunální – 446 zastupitelů (0,71%, s odstupem 7. místo), 5,3 % hlasů, v přepočtu na voliče cca 4,1 %; úspěch v Brně
- **říjen 2006 Senát** – z 19 kandidátů do 2. kola postoupil pouze nestraníček MUDr. **Pavel Klener** v obvodu Praha 12, poražen kandidátem ODS (zisk 12,8 a 37,6 %)

PŘEDSEDOVÉ STRANY ZELENÝCH

- **1990–1991: Jan Martin Ječmínek**
- **1991–1992: Aleš Mucha**
- říjen 1992 – říjen 1995: **Jaroslav Vlček**
- říjen 1995 – březen 1999: **Emil Zeman**
- březen 1999 – březen 2002: **Jiří Čejka**
- březen 2002 – duben 2003: **Miroslav Rokos**
- **duben 2003 – září 2005: Jan Beránek**
- **od září 2005: Martin Bursík**

7. 7. TEST „ZELENOSTI“ – Jak skutečně jsi zelený ?

Jsi členem strany ?

Otázka 1 z 20:

Na iniciativu Spolkové vlády jsou uloženy od ledna 2008 všechna spojová data mobilních operátorů, pevných sítí, a internetových spojení všech občanů. S ukládáním těchto údajů má být zvýšena bezpečnost před teroristickými útoky. Shledáváš to jako správné ?

(Naše stanovisko: NE)

Otázka 2 z 20:

Německé koncerny vyrábějící elektrickou energii chtějí prodloužit dobu běhu svých atomových elektráren s argumentem, že německé atomové elektrárny produkují méně CO₂ a přispívají tak k ochraně klimatu. Souhlasíš s tímto požadavkem ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 3 z 20:

Chudoba i přesto, že pracují, je pro mnoho lidí v Německu realitou. Proto jsou plány na zavedení minimálních mezd pro jednotlivá odvětví na ochranu zaměstnáváných před mzdami, které jsou na hranici chudoby. Souhlasíš s tím ? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 4 z 20:

Manželství zvýhodňuje samoživitele v manželství nezávisle na tom, zda jsou zde děti nebo ne. Nejsou zdaněny různé příjmy obou manželů, nýbrž jejich společný příjem. Čím je větší rozdíl, tím vyšší je daňové zvýhodnění pro vícevydělavající. Shledáváš toto daňové zvýhodnění manželů správné ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 5 z 20:

V říjnu 2005 začala Evropská Unie jednání s přistoupením Turecka. Mělo by se stát Turecko po splnění přístupových kritérií plnohodnotným členem EU? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 6 z 20:

Aktivní právo volit mají všichni Němci, kteří dosáhli věku 18 let ? Má být aktivní volební právo ve všech politických oblastech sníženo na hranici 16 let ? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 7 z 20:

V současné době se silně daňově zvýhodňuje letecká doprava: ve srovnání k drahám je osvobozena od energetické daně, na letenkách za zahraniční lety se nezvedla daň z přidané hodnoty. Mělo by toto rozlišení zůstat ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 8 z 20:

Mají životní partneři stejného pohlaví být postaveni právně na manželskou úroveň? (ANO)

Otázka 9 z 20:

V současné době se v mnoha spolkových zemích od sebe oddělují žáci po 4 ročníku. Jsi proto, aby se děti spolu učili déle v jedné škole ? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 10 z 20:

Geneticky upravované potraviny musejí mít na obalech tomu odpovídající deklarování. U zvířecích produktů, které byly vyrobeny pomocí geneticky změněných krmných prostředků, toto ale není předepsáno. Je to správné ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 11 z 20:

Dnes u nás jezdí 46 milionů osobních aut. Silnice jsou s velkým náskokem číslem 1 v dopravě. Podíl dopravy na emisích CO₂ činí asi 18 procent. Jsi pro zavedení omezení hodnot CO₂ výfukových plynů u nových automobilů ? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 12 z 20:

Spolková vláda diskutuje o tom, že zašle finanční podporu navíc rodinám, které nepošlou své děti do mateřské školky. Myslíš si, že tento tzv. Příspěvek na péči je správný ? (NE)

Otázka 13 z 20:

Spolkový úřad pro životní prostředí v jedné studii sdělil, že je možno snížit CO₂ výfukových plynů o 10 – 30 % při stanovení rychlostního limitu na dálnici 120 km/hod. Jsi pro zavedení omezení rychlosti na dálnicích na 120 km / hod ? (Naše stanovisko: ANO)

Otázka 14 z 20:

Dávky II v nezaměstnanosti mají zajistit existenci lidí, neboť příjmy z důchodů nebo výdělečných příjmů nejsou dostačující nebo je lidé nemají vůbec k dispozici. V současné době se pohybují tarify IV na 374 EUR i s náhradami za náklady na nájem a vytápění. Shledáváš tuto částku dostačující ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 15 z 20:

Má být Bundeswehr nasazen v boji proti terorismu i v Německu ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 16 ze 20:

V současné době existují vedle sebe zákonné a soukromé nemocenské pojišťovny (KV = Krankenversicherung) Zákonné pojišťovny (státní) se financují téměř výhradně ze srážek ze mzdy a jsou neseny stejným dílem zaměstnancem a zaměstnavatelem. V soukromých nemocenských pojišťovnách jsou pojištěni převážně samostatně vydělávající osoby (živnostníci), úředníci a lépe vydělávající. Mělo by být zákonné a soukromé nemocenské pojištění sloučeno pro všechny do jednoho občanského pojištění ? (ANO)

Otázka 17 z 20:

Podíl žen v dozorčích radách německých akciových společností činí 7,5%. Měla by být zavedena kvóta, aby bylo v hospodářství dosaženo rovnoprávnosti pro obě pohlaví ? (ANO)

Otázka 18 z 20:

Měli by studující ve svém počátku studii platit studijní poplatky ? (Naše stanovisko: NE)

Otázka 19 z 20:

V Německu je plánováno asi třicet uhelných elektráren. Souhlasíš s tím ? (NE)

Otázka 20 z 20:

Roland Koch (CDU) požaduje zpřísnění trestů pro mladistvé, aby chránil obyvatelstvo před násilnými mladistvými. Souhlasíš s tím ? (Naše stanovisko: NE)

Které otázky jsou pro tebe zvlášť důležité ?

Důležitost témat ovlivňuje vyhodnocení výsledků.